

ΣΟΦ
Δ 4

ὁ
ἀειμόλος θάσος καὶ
πατριάρχης Μεγαλουργίας
Ἐπιφάνιος Δ'
ὁ Βυζαντινός.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

359

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ο ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΣ
ΠΑΠΑΣ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ
ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ Δ' Ο ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ

1798-1899.

Τεύχος πρώτον.

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ 1904.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

45

**Ο ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΣ
ΠΑΠΑΣ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ**

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ Δ' Ο ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ

1798 - 1899.

Τεύχος πρώτον.

Τύποις «ΕΡΜΟΥ».

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ

Τῷ ἀνά πᾶσαν τὴν Αἴγυπτον ἐλληνορθοδόξῳ, χριστεπω-
νύμῳ πληρώματι, ἐν γένει,

ἰδίᾳ δὲ,

Τῷ φιλογενεῖ καὶ φιλοπάτριδι ἀνδρὶ

ΝΙΚΟΛΑΩ ΖΙΓΑΔΑ ΠΑΣΣΑ

Τῷ τῷ καλλιμαρμαρον Μνημεῖον τοῦ ἀειμνήστου ΣΩ-
ΦΡΟΝΙΟΥ ἰδίαις δαπάναις ἀνεγείραντι, εὐγνωμοσύνης ἕνεκεν

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ 22 Ἰουλίου 1904.

ὑπὸ τοῦ τὴν Βιογραφίαν ἐκπονήσαντος

Σ. Σ. ΡΟΔΙΝΟΥ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφήν μου
καταδιώκεται ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς κλεψύτυπον.

Σ. Σ. ΡΟΔΙΝΟΣ

Η ΔΙΑΘΗΚΗ

‘Ο ταπεινὸς δούλος τοῦ Θεοῦ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Σωφρόνιος, πιστεύω καὶ προσκυνῶ **Πατέρα, υἱὸν, καὶ ἅγιον πνῦμα τὸν ἕνα Θεόν.**

Οὐδὲν ἐν τῷ κόσμῳ βέβαιον, ἀλλὰ καὶ ἄδηλον κατὰ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἢ ὁ θάνατος. Ἐπειδὴ τοίνυν ἄδηλον, καίτοι βέβαιον, ἔγνω ἡ Ἐμὴ ταπεινὴ Μετριότης, ὁ ἐλάχιστος τῶν Πατριαρχῶν καὶ ἀμαρτωλῶν, σφᾶς ἔχων τὰς φρένας καὶ τὸν νοῦν προσέχοντα ποιῆσαι τὴν ἐμὴν διάταξιν, ἵνα ἔχη αὕτη **πᾶσαν ἰσχὺν μετὰ Θάνατον καὶ οὐδένα τὸν ἀντιλέγοντα.**

α΄.) Δέομαι ὁ ἀνάξιος καὶ ἀμαρτωλὸς, ὅπως παραλάβῃ τὴν ταπεινὴν μου ψυχὴν δι’ ἁγίων ἀγγέλων ὀτρισυπότατος **Κύριος καὶ Θεός μου**, ὧτι νι καὶ παρατίθῃμι αὐτὴν, νὰ κατατάξῃ αὐτὴν ἐν σκηναῖς Δικαίων, παραβλέπων καὶ συγχωρῶν πάντα τὰ ἐγκλήματά μου καὶ τὰς ἀμαρτίας καὶ ἀχαριστίας μου.

β΄.) Χρέος ἀπαραίτητον ἐκπληρῶν, ἀφίημι ἐξ ὅλης ψυχῆς μου πᾶσι τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς, ἰερωμένοις καὶ λαϊκοῖς πάσης τάξεως καὶ βαθμοῦ εὐχόμενος καὶ εὐλογῶν πάντα, τοὺς τε ἐν τῷ Ἀποστολικῷ τούτῳ Θρόνῳ τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τοὺς ἐν τῷ τῆς Κ]ως Οἰκουμενικῷ Θρόνῳ, ὡς καὶ τοὺς ἐν ταῖς δυοῖν Μητροπόλεσι **Χίου καὶ Ἀμασείας**, ἐν ὁἷς ἐφ’ ἐκινὰ ἔτη διέμεινα ἀρχιερατεύων, παρ’ ὧν ἀπάντων ζητῶ καγὼ ἱκετευτικῶς ἀμοιβαίαν συγχώρησιν.

γ'.) Δηλοποιῶ, ὅτι, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν εἴκοσιν καὶ πέντε ἐτῶν μέχρι σήμερον τῆς ἐνταῦθα Πατριαρχείας μου ἐκ τῶν τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων εἰσοδημάτων τοῦ Θρόνου τούτου ἐδαπάνησα εἰς ἀνεγέρσεις ἱερῶν ναῶν καὶ ὠραισμὸν αὐτῶν, ὡς καὶ εἰς τὰ δύο Πατριαρχεῖα Ἀλεξανδρείας καὶ Καίρου, πρὸς δὲ καὶ εἰς τὴν ἐκ βάθρων ἀνασκευὴν τῆς ἐν Παλαιῷ Καίρῳ κειμένης ἱερῆς Μονῆς, τῆς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, ἐν μέρει δὲ καὶ ἐν τοῖς ναοῖς τῶν Κωμοπόλεων καὶ εἰς συνδρομὰς διαφόρων φιλανθρωπικῶν καταστημάτων, ἔτι δὲ εἰς διατήρησιν σπουδαστῶν σπουδασάντων εἰς Πανεπιστήμια καὶ Θεολογικὰς Σχολὰς καὶ εἰς ἄλλα ἀνόνημα βοηθήματα ἅτινα ὡς ἐκ τῆς θέσεώς μου δὲν ἠδυνάμην ν' ἀρῶμαι.

Ἡ ἐξακολούθησις ὅθεν αὕτη τῆς χρηματικῆς δαπάνης ἀφ' ἑνὸς, καὶ ἡ ἐλάττωσις τῶν εἰσοδημάτων τοῦ Θρόνου ἀφ' ἑτέρου, ἐπέφερον μεγάλην δυσχέρειαν εἰς τὰ οἰκονομικὰ τῶν Πατριαρχείων καὶ ὡς ἐκ τούτου στερούμενος περισσεύματος δὲν ἠδυνήθην νὰ ἀφήσω εἰς τὰ ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ ἱερὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα ὅ,τι ἔπρεπεν. Ἀλλ' εἰς τὸν ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη μέχρι σήμερον διευθυνόμενον ἐκκλησιαστικῶς ὑπ' ἐμοῦ Ἀποστολικὸν τοῦτον καὶ Πατριαρχικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας Θρόνον ἀφίημι τὰ ἐξῆς.

Δύω ἀρχιερατικὰς στολὰς, εὐρίσκομέναις ἐν τῷ ἱερῶσκευοφυλακείῳ τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας μεταξὺ καὶ ἄλλων στολῶν καὶ ἱερῶν σκευῶν τοῦ Θρόνου.

Ἱερὸν ἐγκόλπιον **Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς**, κεκοσμημένον μετὰ ρουμπινίων καὶ περλαντίων, φέρον καὶ χρυσοῦν ἄλυσσον, ἀξίας λιθῶν **ἐπέκεινα τῶν χελίων.**

Ἔτερον ἱερὸν ἐγκόλπιον **Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ** ἀδαμαντοκόλλητον μετὰ χρυσοῦς ἀλύσσου, ἀξίας φράγκων **τριῶν χηλιάδων καὶ πεντακοσίων (3500.)**

Καὶ ἕτερον ἱερὸν ἐγκόλπιον, χρυσοῦν μετ' ἀδαμάντων, ἔχον ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν σιάλτα μετὰ ζωγραφίας τὴν **Γέννησιν καὶ Βάπτισιν** τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀξίας **δύο χηλιάδων καὶ πεντακοσίων φράγκων (2500.)**

Τὰ τρία ταῦτα τρία ἐγκόλπια μετὰ τῶν ἀρχιερατικῶν στολῶν, ὡς ἴδια κτήματά μου, ἀφήμι εἰς τὸν Θρόνον. Οἱ δὲ σεβάσμιοι Διάδοχοί μου, ὅταν ἐν ταῖς ἱερουργίαις φέρωσι ταῦτα εἰς τὰ στήθη των, παρακαλοῦνται, ἵνα μνημονεύωσι τοῦ ταπεινοῦ μου ὀνόματος ἐν τῇ Ἱερᾷ Προθέσει ὑπὲρ τῆς ἐξιλεώσεως τῶν ἁμαρτιῶν μου. Πρὸς δὲ παρακαλοῦνται ο σεβάσμιοι οὔτοι ἱεράρχαι, ἵνα προσέχωσιν ἐπὶ τοῦ στολισμοῦ τῶν ἱερῶν ἐγκολπίων νὰ μένη **πάντοτε ὁ αὐτὸς.**

Ἐν πᾶσι δὲ τούτοις καθῆκον ἐκκλησιαστικὸν καὶ Πατριαρχικὸν ἐκτελῶν ὑποδεικνύω Σεβάσμιον Ἱεράρχην πρὸς ἀναπλήρωσιν ἐμοῦ, ὡς Πατριάρχην τοῦ Ἀποστολικοῦ τούτου Θρόνου Ἀλεξανδρείας, τὸν ἐκ τῶν Μητροπολιτῶν τοῦ Οἴκουμενικοῦ Θρόνου Σεβάσμιον Ἅγιον Ἐφέσου κ. **Κωνσταντῖνον Βαλκιάδην, ἄνδρα καθεστηκυίας ἡλικίας, ἠθικῶ-**

τατον καὶ ὄλως ἀδιάβλητον, Θεολόγον ἄριστον καὶ μεθ' ὄλων τῶν ἐκκλησιαστικῶν προσόντων πεπροικισμένον, πρὸς δὲ καὶ εἰδήμονα τῆς τε Γερμανικῆς καὶ τῆς Γαλλικῆς γλώσσης, δραστήριον καὶ ἐθύντορα τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας, τῆς ὁποίας ὁ Ἄρχων, τοιοῦτος θεὸν νὰ ὑπάρξῃ, διότι αἱ ἡμέραι εἰσὶ πονηραὶ.

Διὸ καὶ ἀνατίθηναι πρὸς ἅπαν τὸ ἐν Αἰγύπτῳ Χριστεπώνυμον Πλήρωμα καὶ πρὸ πάντων πρὸς τὰ Σωματεῖα τῶν Ὀρθοδόξων Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων Καίρου καὶ Ἀλεξανδρείας καὶ τῶν Κωμοπόλειων, ἵνα ἅμα τῇ χηρείσει τῆς Πατριαρχικῆς θέσεως συντάξωσι γενικὴν ἀναφορὰν πρὸς τὴν Κοινὴν Μητέρα Ἄγιαν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν καὶ ἐκζητήσωσι δι' αὐτῶν τὸν ἄνω ὑποδεικνυόμενον Μητροπολίτην, ὡς Πατριάρχην τῆς Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας πρὸς δόξαν καὶ κλέος αὐτῆς καὶ παντὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὀρθοδόξου Πληρώματος.

Ταῦτα τοίνυν μετὰ προσοχῆς συντάξας καὶ ἰδίως χερσὶ γράψας, ἐγκαρδίως εὐχομαι συμβίωσιν Εἰρηνικὴν καὶ εἰς Θεὸν εὐαρέσκειαν.

Ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας

ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ.

Ἐγραψα τῷ ἀφωζ Σωτηρίῳ ἔτει τὴν η . Φεβρ.

Προσθήκη

Ἐπειδὴ καὶ κατὰ θεῖαν βούλησιν ἀνηγερέθη σήμερον τῇ 7 Ἀπριλίου ε. ἔ. Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ὁ Μητροπολίτης Ἐφέσου κ. Κωνσταντῖνος Βαλλιαδῆς, ὑποδεικνύς

Ε΄.

μεν ἀντ' αὐτοῦ, ὡς Διάδοχον ἡμῶν, τὸν ἐν Μητροπολίτην Ἐφέσου κ. Ἰωακείμ Εὐθυδούλην, γόνον ἀνδρὸς σοφοῦ καὶ ἐκ τῶν λογάδων τοῦ ἔθνους καὶ πεπροικισμένον μεθ' ὄλων τῶν προσόντων ὅσα ἀναφέρομεν ἄνωθεν καὶ περὶ τοῦ Κωνσταντίνου Βαλλιάδου.

Ἀπορριψάτε προτάσεις καὶ προτροπὰς περὶ πρώην Πατριάρχου Ἰωακείμ Γ. καὶ Γρηγορίου Παλαμᾶ καὶ τοὺς παρομοίους καὶ βαδίζατε κατὰ τὰς πατρικὰς ἡμῶν συμβουλὰς.

Τῷ αὐτῷ τῆς 7 Ἀπριλίου

ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ Ἐγραψά.

Κωδῆκελλος

Κατόπιν τῆς ὑπὸ χρονολογίαν 8 Φεβρουαρίου ἐ. ἔ. αὐτογράφου Διαθήκης μου προσθέτω καὶ ἐνταῦθα τὰ ἐξῆς, ὡς μὴ δηλωθέντα ἐν ἐκείνῃ.

—Καὶ πρῶτον ἐκδηλῶ περὶ τῆς ἐν τῇ νήσῳ Πριγκήπῳ οἰκίας μου, ὅτι ἔχω αὐτὴν δεδωρημένην μεθ' ὄλων τῶν ἐπίπλων εἰς τὰς ἀνεψιάς μου Λοζάνδραν Ν. Ἐπαινετοῦ καὶ Αἰκατερίνην Σ. Ῥοδινοῦ ὅλως ἐλευθέραν οὔσαν ἀπὸ ὑποχρεώσεων.

—Τὴν δὲ ἐν Λέρῳ οἰκίαν μου μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ ἐπίπλων ἀφιερῶ εἰς τὴν ἐν τῇ νήσῳ κειμένην ἱερὰν Μονὴν τῆς **Κυρίας Θεοτόκου**, ὅπως ὑπὸ τῶν ἱερέων αὐτῆς ἱεουργῆται συνεχῶς ὁ ἐν τῷ προαυλείῳ τῆς αὐτῆς οἰκίας κείμενος ἱερὸς ναὸς «**Ἁγίος Σωφρόνιος**», ὅστις κέκτηται ἅπαντα τὰ χρεώδη, ἥτοι ἱερὸν ἀργυροῦν δυσκοποτήριον, ἱερὸν Εὐαγγέλιον, θυμιατὸν ἀργυροῦν, τρεῖς ἱερατικὰς στολὰς, σειρὰν τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων, μνηαίων

καὶ λοιπῶν, δύο μανουάλια ὄρειχάλκινα (πρῶντινα) καὶ λοιπὰ. Εἰς δὲ τὴν οἰκίαν δύναται νὰ κατοικήῃ ὁ κατὰ καιροὺς Μητροπολίτης Λέρου καὶ Καλύμνου, ὡς κτῆμα τῆς ἱερᾶς Μονῆς, ἐπισκευαζομένην ὑπ' αὐτῆς κατ' ἐποχὰς, ὅπως διατηρῆται ἐν καλῇ καταστάσει.

— Ἐν τῷ τοῦ κοιτῶνός μου δωματίῳ, τῷ ἐν τῷ Πατριαρχείῳ τῆς Ἀλεξανδρείας, ὑπάρχει σιδηροῦν κιβώτιον, ἐν ᾧ εἰσὶ προφυλαγμένα τὰ ἐν τῇ Διαθήκῃ μου ἀναφερόμενα τρία ἱερὰ ἐγκόλπια, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπάρχει καὶ εἰς τίμιος Σταυρὸς τοῦ στήθους ἀδαμαντοκόλλητος, αὐτοῦ τεύτον καὶ δύο ἄλλους ὁμοίως, ἓνα χρυσοῦν μετὰ τριῶν μικρῶν ἀδαμάντων διὰ χρῆσιν ἀγιασμοῦ καὶ ἕτερον τῆς εὐλογίας, ἀργυρόχρυσον, ὡς καὶ ἐν μικρὸν τετραεὺς ἀγγέλιον ἀργυρόχρυσον μετὰ καὶ τοῦ χρυσοῦ ὠρολογίου μου, δωροῦμαι τῷ ἀρχιδιακόνῳ μου Κωνσταντίνῳ Παγώνῃ διὰ τὰς πιστὰς πρὸς τὸν Θρόνον ἐκδουλιύσεις του καὶ καλὴν συμπεριφορὰν του.

Ἐν τῷ αὐτῷ κιβωτίῳ ὑπάρχουσι χρυσᾶ τινα νομίσματα διαφόρων ἐποχῶν εἰς πούγγεον (βαλάντιον), τὰ ὁποῖα ἄς χρησιμοποιηθῶσιν εἰς μεταφορὰν τοῦ νεκροῦ μου εἰς Κάϊρον.

— Ἐχῶ σερβίτσιον τῆς τραπέζης ἐκ μαχαιροπερονίων καὶ κουταλίων ἀπὸ κρυστῶν ὀλόκληρον ἐν κιβωτίῳ εἰδικῷ, ὅπερ ὀρίζω νὰ λάβῃ ὁ ἐπὶ δώδεκα ἔτη ὑπηρετῶν με πιστῶς καὶ εὐλαβικῶς Μιχαὴλ Δ. Καρᾶς Χίος ἐκ χωρίου Βασιλειονίκου, ᾧ τινι ἐδωρήσαμεν καὶ 67 μετοχὰς Σιδηροδρόμων Πειραιῶς κατὰ τὸ ἐσώκλειστον δωρητήριον.

"Ἐχω δώδεκα κουταλάκια τοῦ γλυκοῦ ἀργυρᾶ φέροντα μάρκαν Χ.Σ. καὶ δύο πιατάκια ἀργυρᾶ μετὴν αὐτὴν μάρκαν, ἐργασίαις ῥωσικῆς, καὶ περὶ τούτων ὀρίζω νὰ μείνωσι πρὸς χρῆσιν τοῦ Πατριαρχείου Ἰεραρχεῖος ὁμοῦ μὲ ἓνα δίσκον μικρὸν ἀργυροῦν, ἴδια κτήματά μου.

— Τὰ ἀσπρόρουχά μου καὶ λοιπὰ, ἀνετριά, γούνας, ράσσα καὶ τὰ ὅμοια ὀρίζω νὰ δωρηθῶσιν εἰς πτωχοὺς Κληρικοὺς τοῦ Θρόνου.

— Ἐν τῷ σιδηρῷ κιβωτίῳ μου ἔν χρυσοῦν μετάλλιον προσενεχθέν μοι ὑπὸ τῆς ἐντίμου Ἐπιτροπῆς τῆς ἐν Καίρῳ ἑλληνικῆς ὀρθοδόξου Κοινοτήτος, καθ' ἣν ἡμέραν καὶ ὥραν ἐτελείτο πανηγυρικῶς ἡ τῆς πεντηκονταετηρίδος τῆς Ἀρχιερωσύνης μου μεγάλη Δοξολογία πλῆσιον τοῦ ὀβελίσκου, τοῦ ὑπὸ τῆς αὐτῆς Ἐπιτροπῆς κατασκευασθέντος καὶ παγιωθέντος ἐν τῷ ἀπέναντι τοῦ Νάρθηκος κηπαρίῳ, ἐγκεχαραγμένης οὐσης ἐν τῷ αὐτῷ ὀβελίσκῳ καὶ τῆς προτομῆς μου χρυσοῖς γράμμασι. Τὸ μετάλλιον ὅθεν τοῦτο, ὡς καὶ τὸ ἐν τῷ αὐτῷ κιβωτίῳ ὑπάρχον ἐγκόλπιον μετὰ χρυσοῦς ἀλύσου, προσενεχθέν μοι καὶ τοῦτο κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν καὶ ὥραν ἐν τῷ Συνοδικῷ ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος τῶν Συναιτῶν, ὀρίζω νὰ φυλάττωνται ἀμφότερα ἐν τῷ σκευοφυλακείῳ Καίρου πρὸς μνήμην τῶν προσενεγκόντων ταῦτα κατὰ τὴν πανηγυρικὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς μου. Ὁμοίως καὶ τὸ ὑπὸ τῆς αὐτῆς Συναιτικῆς Ἀδελφότητος προσενεχθέν μοι κιβώτιον περιέχον ἕξ ποτήρια τείου μὲ τὰ πιατάκια καὶ κουταλάκια των καὶ δύο τεϊοδόχαις [τσαϊέρας] τείου καὶ γά-

λακτος, ἀργυρόχρυσα, ὀρίζω καὶ τοῦτο νὰ φυλάτ-
τηται ἐν τῷ αὐτῷ Σκευοφυλακείῳ ἠσφαλισμένον καὶ
ἀδιάσειστον. Αὕτη εἶναι καὶ ἡ περὶ τούτων θέλη-
σίς μου.

Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις σημειῶ καὶ τὴν ἐξῆς βού-
λησίν μου.

Ἐπειδὴ εἴθισται κατὰ τὰς ἀποβιώσεις τῶν Πα-
τριαρχῶν καὶ ἀρχιερέων ἐν τοῖς Θρόνοις των, νὰ
ἐνδύωσι τὸν νεκρὸν αὐτῶν μεθ' ὅλης τῆς ἀρχιερα-
τικῆς στολῆς, καὶ ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον ἔθος ἀπαρέ-
σκει ἐμοί, ὀρίζω καὶ παρακαλῶ τοὺς ἄρμοδίους, ὅ-
πως ἐν τῇ ἐμῇ ἀποβιώσει τεθῶσιν ἐπὶ τοῦ νεκροῦ
μου ράσσα καὶ ἐπανοκαλύμμαυχον καὶ μόνον ἐπι-
τραχήλιον καὶ μικρὸν ὠμοφόριον ἐκ τῶν ἐνότων
καὶ ἐπὶ τοῦ στήθους μικρὸν εὐαγγέλιον, ὅπερ ἔχω
ἐν τῷ τῆς Ἀλεξανδρείας προσευχηταρίῳ μου. Ὁ δὲ
νεκρὸς μου νὰ τεθῇ ἐν πενιχρῷ κιβωτίῳ καὶ ταφῇ
ἐν τῷ ἡμετέρῳ Ταφείῳ Καίρου.

—Πρὸς ἐκτέλεσιν ὅθεν τῶν ἐν τῇ Διαθήκῃ μου
καὶ τῶν ἐν τῷ παρόντι Κωδικέλλῳ ἐνταλμάτων μου
ἐκτελεστάς αὐτῶν διορίζω τὸν Μητροπολίτην Λιβύ-
νης κ. Ἰγνάτιον, τὸν Ἀρχιδιάκονον τοῦ Θρόνου κ.
Κ. Παγώνην, τὸν κ. Μένανδρον Ζιζίνιαν καὶ κ.
Γεώργιον Γούσιον, ὡς καὶ τὸν κ. Ι. Ἀθανασάκην
δικηγόρον, οὗσπερ καὶ πατρικῶς παρακαλῶ νὰ
παραδεχθῶσι τὰ κατὰ τὴν ἐμὴν βούλησιν ὀρισθέντα
Ἐγράψα ἐν Σωτηρίῳ ἔτει αἰωνζ' ἢ Ἀπριλ.

Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας.

ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ.

ΚΩΔΙΚΕΛΛΟΣ Β'.

Ἡ παροῦσα κωδικελλικὴ Πήτρα ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον μέρος τῆς Διαθήκης μου καὶ ἐγένετο σήμερον πρὸς συμπλήρωσιν ἐκείνης.

— Τὴν ἐν Κων)πόλει κειμένην οἰκίαν μου ἐν τῇ νήσῳ Πριγκήπῳ μετὰ τῆς Αὐλῆς αὐτῆς καὶ τοῦ κήπου, καὶ μεθ' ὅλων τῶν ἐπίπλων καὶ σκευῶν, ἐγκαταλείπω εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον Ἀλεξανδρείας. Ἐπειδὴ ὁμως πρὸς ἀνεγερσιν τῆς οἰκίας ταύτης ἐδαπανήθησαν ἕξ (6000) χιλιάδες λίραι Τουρκίας, τὰς δὲ δύο χιλιάδας (2000) ἐδανείσθην ἀπὸ τὰς ἀνεψιάς μου, Αἰκατερίνην Σ, Ροδινοῦ, καὶ Λοξάνδραν, χήραν Ν. Ἐπαινετοῦ, αἵτινες εἶχον ταύτας κατατεθειμένας παρ' ἐμοὶ ἐκ Πατρικῆς Κληρονομίας καὶ Προικὸς αὐτῶν, μέχρι δὲ σήμερον δὲν κατώρθωσα νὰ πληρώσω εἰς αὐτάς τὸ ἄνω ἀναφερόμενον ποσὸν τῶν (2000) δύο χιλιάδων λιρῶν Τουρκίας, διὰ ταῦτα ὑποχρεῶ τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον Ἀλεξανδρείας νὰ δίδῃ εἰς ἐκάστην τούτων ἐφ' ὅσον ζῶσιν, ἀνὰ λίρας Τουρκίας (70) ἑβδομήκοντα. ἦτοι (140) ἑκατὸν τεσσαράκοντα κατ' ἔτος. Ἐὰν δὲ ὁ Πατριαρχικὸς Θρόνος Ἀλεξανδρείας δὲν ἀποδεχθῇ τὸν ὅρον τούτον, τότε αἱ ἄνωτέρω ἀναφερόμεναι ἀνεψιαί μου, ἢ ἡ ἐπιζῶσα ἐξ αὐτῶν, δικαιοῦνται ν' ἀπαιτήσωσι παρὰ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Ἀλεξανδρείας τὰς δανεισθείσας εἰς ἐμὲ (2000) δύο χιλιάδας λίρας Τουρκίας, καὶ νὰ προδῶσιν εἰς τὴν πώλησιν τῆς ἄνω οἰκίας πρὸς πληρωμὴν τοῦ ἄνω ποσοῦ.

— Τὴν ἐν Λέρῳ οἰκίαν μου μετὰ τοῦ κήπου

αὐτῆς καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ ναῦσκου τοῦ Ἁγίου Σωφρονίου, μεθ' ὅλων τῶν ἐπίπλων καὶ σκευῶν, ἱερῶν ἀμφίων, ἀγίων εἰκόνων κτλ. ἐγκαλείπω εἰς τὴν ἐν Λέρῳ Μονὴν τῆς Παναγίας τοῦ Κάστρου, ἣτις δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πωλήσῃ ἢ ὑποθηκέυσῃ τὴν οἰκίαν ταύτην καὶ τὸν ναῦσκον καὶ κήπον, δύναται ὅμως νὰ ἐνοικιάσῃ τὴν οἰκίαν μόνον μετὰ τοῦ κήπου καὶ οὐχὶ τὸν ναῦσκον. Ἡ εἰρημένη Μονὴ ὀφείλει νὰ διατηρῇ ἐν καλῇ καταστάσει τὴν ἄνω οἰκίαν μετὰ τοῦ ναῦσκου, νὰ συντηρῇ τὸν ναῦσκον καὶ νὰ μεριμνᾷ, ὅπως ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος τελῆται ἐν αὐτῷ ἡ Θεία Λειτουργία, ὡς καὶ κατὰ τὰς δεσποτικὰς καὶ θεομητορικὰς καὶ λοιπὰς ἐπισημοὺς ἑορτὰς τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως.

—Τὴν αὐστηρὰν ἐκπληρώσιν τῶν ὅρων, τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἐν Λέρῳ οἰκίαν καὶ ναῦσκον, ἀφιέμεθα εἰς τὴν ἐφορείαν τῶν Ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων Λέρου, εἰς ἣν ὑπάγεται ἡ Μονὴ τοῦ Κάστρου τῆς Παναγίας· ἀλλὰ τὴν ἐξέλεγξιν τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἄνωτέρω ὅρων ἀνατιθέμεθα εἰς τοὺς Διαδύχους ἡμῶν Πατριάρχας Ἀλεξανδρείας.

—Ἡ παροῦσα κωδικελλικὴ ρῆτρα ἐγράφη καθ' ὑπαγόρευσιν μου, διὰ χειρὸς τοῦ Ἀρχιμανδρίτου μου Θεοφάνους Μοσχονᾶ, καὶ ὑπεγράφη παρ' ἐμοῦ καὶ τοῦ γράψαντος.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῇ 1ῃ Μαΐου 1899.

Ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας
ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ.

Ὁ γράψας Ἀρχιμανδρίτης
ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΜΟΣΧΟΝΑΣ.

Ο ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΣ
ΠΑΠΑΣ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ
ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ Ο ΒΥΖΑΝΤΙΟΣ

Σύντομος καὶ περιληπτικὴ περιγραφή τοῦ
βίου καὶ τῆς πολιτείας αὐτοῦ

ΓΕΝΝΗΣΙΣ

Ὁ αἰμίμηστος οὗτος ἀνὴρ ἐγεννήθη ὀλίγα ἔτη πρὸ
τῆς ἀρχῆς τοῦ 19ου αἰῶνος ἐν Κων)πόλει, ὑπὸ γονέων
εὐσεβῶν καὶ εὐπόρων, ἀνηκόντων εἰς τὴν τάξιν τῶν
ἐπιφανῶν τῆς συνοικίας Ἁγίας, τῆς ἐνορίας Δξιβαλίου
τοῦ Ἁγίου Νικολάου, τμήματος τοῦ περιωνύμου Φα-
ναρίου, ὅπερ μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κων)πόλεως καὶ
τὴν πτῶσιν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, κατὰ τοὺς
πολυστενάκτους καὶ μαύρους χρόνους, ἐπὶ αἰῶνας ὀλο-
κλήρους διετέλει ἡ Σωστικὴ Κιθωτὸς καὶ ἡ καλ-
λίγονος Κοιτὶς διαπρεπῶν ἀνδρῶν, κληρικῶν τε καὶ
λαϊκῶν, ἀριστέων καὶ λογάδων τοῦ πολυπαθοῦς ἡμῶν
Γένους, οἵτινες διέπρεψαν ἐν τῇ τελεσφόρῳ ὑπηρεσίᾳ

τῆς τε Μητρὸς ἡμῶν Μεγάλῃς του Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τοῦ τὰ πάνδεινα ὑποστάντος καὶ πάντως, θεῖα βουλῆσει, οὐδέποτε τελείως καταβληθέντος πολυπλάγ-
κτου ἡμῶν Ἔθνους.

Οἱ μακάριοι οὗτοι ἐπίλεκτοι τοῦ Γένους ἄνδρες εἰργάσθησαν ὁμολογουμένως μετὰ θαυμαστῆς πολιτικῆς καὶ ἐθνοσωτηρίου περινοίας, προνοητικότητος, διορατικότητος καὶ πλήρους πατριωτικῆς ἀφοσιώσεως καὶ ἐθελοθυσίας.

Καὶ ἄνευ φόβου δὲ διαψεύσεως, δύναται τις εἰπεῖν, ὅτι εἰς τοὺς ἀτρυτους ἀγῶνας καὶ τὰς ἀναμφισβητήτους αὐτοθυσίας τῆς ἀριπρεποῦς ταύτης Π λ ε ι ἄ δ ο ς τῶν ἀριστέων τοῦ κλεινοῦ Φαναρίου ὀφείλεται ἡ περιφρούρησις καὶ διάσωσις τῆς τε Θεοσδότου τῶν πατέρων ἡμῶν Ὀρθοδόξου Πίστεως καὶ τῆς ἀθανάτου προγονικῆς Γλώσσης, ἣτις προώρισταὶ νὰ ζήσῃ καὶ θὰ ζήσῃ μετὰ τοῦ λαλοῦντος αὐτὴν Ἔθνους, μεθ' ὅλας τὰς ἀντιξοοὺς περιστάσεις καὶ τὰς σατανικὰς καὶ καταχθονίους ἀνθελληνικὰς μηχανουργίας, ραδιουργίας καὶ τὰς ὑστεροβούλους ἀντενεργείας ὀψιγενῶν τινῶν καὶ σκοτειᾶς προελεύσεως ἐθναρίων, ἅτινα ἀστόργως καὶ ἀγνωμόνως ἐπιβουλεύονται καὶ ὑπονομεύουσιν αὐτὴν τὴν ὑπόστασιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

ΟΙ ΓΟΝΕΙΣ

Καὶ λοιπὸν ὁ αἰωνόβιος Σ ω φ ρ ό ν ι ο ς πατέρα μὲν ἔσχε τὸν Φώτιον Βασιλείου, μεταξέμπορον, μητέρα δὲ τὴν Ἀναστασίαν τὸ γένος Σαράφ-Γιαννάκη, τοῦ τραπεζίτου καὶ ἐπομένως δὲν ἦτο τέκνον ἀγνώστου

καὶ ἀσήμεου προελεύσεως, ἀλλὰ γόνος δύω ἀριστοκρατικῶν οἰκογενειῶν, ὅπερ σημαίνει πολὺ.

«**Δουλοῦ γὰρ ἄνδρα, κἄν θρασύπλαγχνός τις ᾖ, ὅταν συνειδῆ πατρός ἢ μητρὸς κακὰ**», κατὰ τὸν ποιητὴν.

ΠΑΙΔΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ

Τὰ πρῶτα γράμματα ἔμαθε κατ' οἶκον καὶ ἐν τοῖς σχολείοις τῆς ἐνορίας αὐτοῦ, συνεπλήρωσε δὲ ταῦτα διακούσας τὰ ἐγκύκλια μαθήματα ἐν τῇ Μεγαλωνύμφῃ καὶ πρεσβυγενεὶ τοῦ Γένους Σχολῆ, τῇ Ἐηροκρηναίῳ ἐπικαλουμένῃ.

Ἐκ νεαρᾶς δὲ ἡλικίας ἐνεφορεῖτο ὑπὸ τοῦ πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ τὸ ἔθνος ἐνθέου ζήλου ἐξ ἐπιμεμελημένης οἰκογενειακῆς ἀνατροφῆς καὶ ἀπὸ χαρακτήρος, πεπρωκισμένος δὲ δι' εὐμόλπου καὶ μελωδικωτάτης καλλιφωνίας πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἐσπούδασε καὶ τὴν βυζαντινὴν μουσικὴν, ἐν ἣ ὀλίγου διὰ τὸ σεμνὸν, ἐπιβλητικὸν, μεγαλοπρεπὲς καὶ ἠδύμολπον ὕφος.

Τὰ ἐπίζηλα ταῦτα φυσικὰ καὶ ἐπίκτητα πλεονεκτήματα τοῦ νεαροῦ Σ τ α υ ρ ά κ η (διότι τοῦτο ἦτο τὸ βαπτιστικὸν αὐτοῦ ὄνομα), ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν καὶ προεκάλεσαν τὴν πρὸς αὐτὸν εὐμένειαν ἐπιλέκτων μελῶν τῆς ἐνορίας κληρικῶν, τε καὶ λαϊκῶν καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἀρχιερατικῶς προϊσταμένου τῆς ἐνορίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ἀρχιεπισκόπου Ἀριστείας, τοῦ Λερίου. Ἐγένοντο τούτου ἕνεκα τὰ κατάλληλα διαδήματα πρὸς τοὺς γονεῖς τοῦ νεαροῦ καὶ ευέλπιδος βλαστοῦ τῆς ἐνορίας των, ἵνα καταπέισωσιν αὐτοὺς καὶ

ὁ πεφιλημένος καὶ πρωτότοκος υἱὸς τῶν Σταυράκης προσρισθῆ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, ἀφιερούμενος εἰς τὸ Κληρικὸν Στάδιον.

Η ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ

Ἐπιτευχθείσης τῆς συναινέσεως τῶν γονέων καὶ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ υἱοῦ, ἐγένοντο τὰ δέοντα διαβήματα παρὰ τῷ τότε εὐκλεῶς Πατριαρχεύοντι ἐπὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, Ερηγορίῳ τῷ Ε. τῷ μακαριῷ ἐκείνῳ Ἐθνομάρτυρι, τῷ μετέπειτα ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους κρεμασθέντι γεραρῷ ἀνδρὶ, διὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀπαιτουμένης πρὸς χειροτονίαν εἰς ἱεροδιάκονον Πατριαρχικῆς ἀδείας.

Ὁ αἰδίδιμος Πατριάρχης Ερηγορίῳς ὁ Ε. ἐκ τῶν γενεμένων συστάσεων λαβὼν ἐνδιαφέρον, ἐζήτησε νὰ παρουσιασθῆ ὁ ὑποψήφιος, ὅπως ἰδίαις ὀμμασιν ἀντιληφθῆ καὶ πεισθῆ περὶ τῶν ἀφερῶντων αὐτόν. Τούτου δὲ γενεμένου καὶ ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως πεισθέντος τοῦ Πατριάρχου, περὶ τῶν προσόντων τοῦ Σωφρονίου, ἐξεδόθη ἡ σχετικὴ πρὸς χειροτονίαν ἀδεία καὶ τῇ Κυριακῇ τῆς πρὸ τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως 20 Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1820, ἐγένετο ἡ χειροτονία ὑπὸ τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀριστείας ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῶ τοῦ Ἁγίου Νικολάου τοῦ Δζοβαλίου, ἐν μέσῳ πυκνῆς συρροῆς εὐσεβοῦς ἐκκλησιάσματος.

Ἡ Προικόννησος, Βυζιὴ καὶ Χίος

Ὁ νεοχειροτόνητος ἀμέσως προσελήφθη παρὰ τοῦ τότε νεωστὶ ἐκλεγέντος Μητροπολίτου Προικοννήσου Κυροῦ Κοσμᾶ, τοῦ ἐκ Γανοχώρων καὶ ἕνεκά τῶν περι-

κοσμοφύτων αὐτὸν ἐκτάκτως ἐπιζήλων προσόντων, διωρίσθη ἀρχιδιάκονος καὶ ἀρχιγραμματεὺς τῆς Μητροπόλεώς του.

Ὁ Σωφρόνιος ἐν τῷ νέῳ σταδίῳ ἐπέδειξε τοιαύτην δραστηριότητα καὶ σπανίαν ἰκανότητα ἐν πᾶσιν, ὥστε ἐντὸς βραχέως χρονικοῦ διαστήματος κατέκτησε τὴν ἀμέριστον εὐνοίαν τοῦ προϊσταμένου του Μητροπολίτου καὶ κατέστη ὁ δεξιὸς αὐτοῦ βραχίων ἐν τε τῇ διοικήσει καὶ ταῖς λοιπαῖς ὑποθέσεσι τῆς ἐπαρχίας. Ἐνεκα δὲ τῆς νηφαλιότητος, τῆς ἐγκρατείας καὶ τοῦ ἐναρέτου βίου του, σύμπασα ἡ ἐπαρχία Προικοννήσου ἐξετίμησε καὶ μέχρι λατρείας ἠγάπησε τὸν νεαρὸν ἀρχιδιάκονον καὶ ἀρχιγραμματέα Σωφρόνιον.

Ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1839 ὁ Σωφρόνιος ὑπερέβη μετ' ἀόκνου ζήλου, παραδειγματικῆς νηφαλιότητος καὶ δραστηριότητος, πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως πρὸς τὸν προϊστάμενόν του Κοσμάν ἐν τρισὶν ἐπαρχίαις, ἧτοι ἐν Προικοννήσῳ, ἧτις περιλαμβάνει τὰς νήσους Μαρμαρᾶ, Πασᾶ Λιμάνι, Κούταλιν καὶ Ὀφιούσαν (Ἀφισιάν) ἐν τῇ θαλάσῃ τῆς Προποντιδος· ἐν Βυζίῃ καὶ Μηδεΐᾳ τοῦ Εὐξείνου Πόντου (Μαύρης θαλάσσης) καὶ ἐν τῇ εὐανθεῖ καὶ πολυθελγῆτρῳ νήσῳ Χίῳ, τὰς ὁποίας ἐποίμανεν ἐνναλλὰξ ὁ Κοσμάς μέχρι τοῦ 1839 ἔτους.

Ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1821

Ἐνεκα τῆς κατὰ τὴν χρονικὴν ταύτην περίοδον ἐκρήξεως τῆς Μεγάλῃς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἕκαστος ἐννοεῖ τὸ εἰς ἄκρον κρίσιμον καὶ δυσχερὲς τῶν

περιστάσεων καὶ τὸ ἀργαλέον ἔργον τῆς ἀποστολῆς τῶν πνευματικῶν ἀρχηγῶν τοῦ ἡμετέρου Γένους, ὁπόσους καὶ ὁποίους κινδύνους διέτρεχον οὗτοι ἀνά πᾶσαν στιγμὴν ἐν τῇ ἐπιτελέσει τῶν ὑψηλῶν καθηκόντων. Ἡ θέσις των ἀπέναντι τῆς Κυριάρχου Κυβερνήσεως ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ πνευματικοῦ ποιμνίου των ἀφ' ἑτέρου, ὁπόσον ἦτο λεπτεπίλεπτος. Καὶ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν νὰ δείκνυνται νομοταγεῖς καὶ τὰ ὑψιστα ἐθνικὰ συμφέροντα τῶν Χριστιανῶν, ὡς κόρρην οφθαλμοῦ, νὰ περιφρουρῶσι, πρόστατεύοντες κατὰ τὸ ἐνὸν τὴν ζωὴν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν παρουσίαν τοῦ πνευματικοῦ ποιμνίου των.

Βάπτισμα ἐν πυρρῇ

Ὁ Σωφρόνιος, πρὶν ἢ ἀκόμη ἀναχωρησῆαι εἰς Πρακόννησον, μεταβαίνων ἐκ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν ἐν Ἀγιᾷ, κατεδιώχθη καὶ ἐπανειλημμένως ἐπυροβολήθη ὑπὸ τῶν αἰμοβόρων γενητσάρων, ἀλλ' εὐτυχῶς μόλις καὶ μετὰ βίας διέφυγε τὸν ἐσχατὸν κίνδυνον τῆς ἀπωλείας τῆς ζωῆς του, προφθάσας νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κατὰ συγκυρίαν παρὰ τυχοῦσαν ἀνοικτὴν θύραν γειτονικῆς οἰκίας καὶ ἀπὸ δώματος εἰς δῶμα μετὰ πηδῶν, ἔφθασεν εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν, ἐνθα μεταμφιεσθεὶς δι' ἐνδυμασίας λαϊκῆς, κατῆλθεν εἰς τὴν ἐγγὺς παραλίαν τοῦ Κερατίου κόλπου ὁπότεν, ἐπιβάς λέμβου μετὰ σπουδῆς, διεπεραιώθη ἐν μέσῳ κινδύνων εἰς τὴν νῆσον Ἀντιγόνην, μίαν τῶν Πριγκηποννήσων, ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς Προποντίδος, ὅπου, μετ' ἀμφιεσμένος, διέμεινεν ἐπὶ τινα καιρὸν ἐν ταῖς κρύ-

πταις τῆς ἐκεῖ Ἱεράς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, ἐπειδὴ οἱ Γενιτσαροὶ, κατὰ προτίμησιν, ἐξέλεγον μετὰ τὸ τῶν θυμάτων τοὺς ἱερωμένους.

Ἄπαγχονισμὸς Γρηγορίου τοῦ Ε΄

Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο συνέβη καθ' ἡν ἡμέραν ἐγένετο καὶ ἡ ἀπαγχόνισις τοῦ Ἐθνομάρτυρος Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε΄, κρεμασθέντος ἐπὶ τῆς μεσαιας Πύλης τῆς εἰσόδου τοῦ ἐν Φαναριῶ Οἴκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἣτις μένει ἔκτοτε κεκλεισμένη εἰς ἐνδειξιν ἐθνικοῦ πένθους πρὸς τὴν Ἱεράν μνήμην τοῦ ὑπὲρ τοῦ Γένους θυσιασθέντος Γεραροῦ Ἐθνάρχου.

Ὁ δὲ Σωφρόνιος ὑπὸ τὴν μέχρι θανάτου θλιβεράν ἐντύπωσιν τοῦ ἀπαγχονισμοῦ, ἐκ τοῦ Πατριαρχείου, ἐπιστρέφων οἰκάδε, ἤλθεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ὅπως δεηθῆ ὑπὲρ τοῦ Ἐθνομάρτυρος.

Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο διηγούμεθα, ἵνα δείξωμεν ὅσους κινδύνους διέτρεχον καὶ ὅποσα ἡμερονύκτια δακρύβρεκτα διήρχοντο οἱ λεοντόκαρδοι καὶ μεγάθυμοι ἄνδρες τῆς τρομερᾶς ἐκείνης ἐποχῆς τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Ἐθνικοῦ αἰῶνος.

Θάνατος Κοσμᾶ

Ἐν ταῖς τρισὶ λοιπὸν ταύταις ἐπαρχίαις ὁ ἀείμνηστος τοσοῦτον εὐδοκίμως ἐξυπηρέτησε τὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ τοῦ Χριστεπωνύμου πληρώματος συμφέροντα πανταχοῦ ἄμεμπτον καὶ ἀκηλίδωτον διατηρήσας τό τε ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ἱερατικὸν ἀξίωμα, ὥστε τῷ 1839 ἔτει, πρὸς Κύριον ἀποδημήσαντος τοῦ Μητροπολίτου Χίου Κοσμᾶ, σύμπασα ἡ Χίος, ἐνὶ στόματι

καὶ μιᾷ καρδίᾳ ἀπετάθη δι' ἀναφορῶν πρὸς τὸν τότε εὐκλεῶς Παριαρχεῦοντα ἐν Κων)πόλει ἀσίδιμον Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην Γρηγόριον τὸν ᾿, καὶ τὴν Ἰεράν Σύνοδον, ἐξαιτουμένη καὶ προσλιπαροῦσα τὴν ἐκλογὴν καὶ εἰς ἀρχιερέα χειροτονίαν τοῦ τέως ἀρχιδιακόνου καὶ ἀρχιγραμματέως τοῦ Κοσμᾶ Σωφρονίου.

Ἐκλογή Σωφρονίου

Τὰ διαθήματα τῶν Χίων ἐγένοντο καὶ ὑπεστηρίχθησαν καὶ διὰ τοῦ τότε ἐν Κων)πόλει μέγα σημαίνοντος καὶ εὐνοουμένου τοῦ Σουλτάνου Ἄβδουλ Μεδζήδ, Ἰωάννου Ψυχάρη, (Μισὲ Γιάννη ἐπικαλουμένου παρά τῳ λαῳ), πατρὸς τοῦ νῦν ἐν Παρισίοις διατρίβοντος Ν. Ψυχάρη, γνωστοῦ διὰ τὸ περιλάλητον Γλωσσίζμα τὸ ὑπ' αὐτοῦ ὑποστηρούμενον καὶ γαμβροῦ ἐπὶ θυγατρὶ τοῦ πολλοῦ ἐκείνου Γαλάτου Ρενάν, τοῦ συγγραφέως τοῦ βίου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Χειροτονία εἰς Ἀρχιερέα

Συνεπεὶα τούτων πάντων, ὁ Σωφρόνιος, ὁμοθυμῶν ψήφῳ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, ἐψηφίσθη, ἐξελέγη καὶ, προσκληθεὶς εἰς Κων)πολιν, ἐχειροτονήθη εἰς Ἀρχιερέα καὶ Μητροπολίτην Χίου, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ᾿, συμπαραστατουμένου ὑπὸ δύο ἄλλων Συνοδικῶν Μελῶν.

Ἐπάνοδος εἰς Χίον

Ὁ νεοχειροτονητος Μητροποπιτης Χίου Σωφρόνιος, ἐπανελθὼν εἰς τὴν ἔδραν τῆς Μητροπόλεώς του, ἀνέλαβε τὴν πνευματικὴν διακυβέρνησιν τοῦ Ποιμνίου του

Ἀπερίγραπτος ἦτο ἡ γενικὴ χαρὰ καὶ ὁ ἐνθουσιασμός ἀπαξάπάντων τῶν κατοίκων τῆς νήσου κατὰ τὴν αἰσίαν ἀφίξιν τοῦ κατὰ τὴν κυριολεκτικὴν σημασίαν τῆς λέξεως λαοπροβλήτου νέου Μητροπολίτου. Ἡ παραλία τῆς Πρωτευούσης (Χώρας) καὶ ὁ λιμὴν ἐβαρυστέναζον ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ πανταχόθεν τῆς νήσου συρρέουστος ἀπειροπληθοῦς λαοῦ καὶ τῆς μηρυμικίας τῶν λέμβων κατὰ τὴν ἀγκυροβολησιν τοῦ ἱστοσφόρου, ἐφ' οὗ ἐπέβαιναν ὁ ἐκλεκτός αὐτῶν καὶ εὐελπίς Ἀρχιερεὺς, ἐρ' οὗ ἐστηρίζοντο πλείσται ὅσαι ἐλπίδες πρὸς ἐπούλωσιν τῶν εἰσέτι χαινεσῶν καὶ μήπω ἐπουλωθεισῶν πληγῶν τῆς πολυπαθοῦς νήσου. Παγκοσμίως εἶναι γνωστὸν, ὅτι ἡ Χίος τὰ πάνδεινα εἶχεν ὑποστῆ κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821. Τίς ἀγνοεῖ τὰ ἀνύποπτα καὶ ἀνεκδιήγητα παθήματα τῶν Χίων; τὰς ἀθρόας σφαγὰς, λεηλασίας, δηλώσεις, αἰχμαλωσίας καὶ τὴν γενικὴν καταστροφὴν πάσης κινήτης καὶ ἀκινήτου περιουσίας τῶν κατοίκων;

Εἰς τοιαύτην λοιπὸν ἐποχὴν καὶ ὑπὸ τοιαύτας δυσχερεῖς περιστάσεις καὶ συνθήκας ἀνελάμβανεν ἡ Σωφρόνιος τὴν πνευματικὴν διαποίμανσιν καὶ διακυβέρνησιν τοῦ νέου αὐτοῦ πολυτλήμονος Ποιμνίου. Τὰ πάντα ἐμελλον ἐκ τοῦ μηδενὸς νὰ δημιουργηθῶσιν, ἀπὸ τῶν σχεδὸν εἰσέτι ἀχνιζόντων ἐρείπιων τῆς ἐκ τῶν σφαγῶν πανολεθρίας.

Ἡ 16)ετής ἀρχιερατεία αὐτοῦ

Σφριγῶν ὁ Σωφρόνιος καὶ πλήρης σθένους ἀκαταπόνητος ἐπέδοθη εἰς τὴν εὐορκον ἐπιτελέσειν τῶν ὑψηλῶν

καθηκόντων, ἅτινα εἶχον ἀναθέσει εἰς αὐτὸν ὁ κληρὸς καὶ ὁ λαὸς τῆς Χίου, εἰς τὸ γιγάντιον ὄφελός τε ἔργον τῆς ἐκ τῶν ἐνότων περισυλλογῆς καὶ ἐπανορθώσεως τῶν δεινοπαθημάτων τῆς πολυστενάκτου νήσου!

Ἡ ἐπὶ 18)ετιάν ἐν Χίῳ διαμονὴ αὐτοῦ ὑπῆρξε πλήρης εὐεργετικῆς δράσεως καὶ αὐτόχρομα πατρικῆς στοργῆς, πρὸς τὸ λογικὸν του Ποίμνιον. Τύπος καὶ ὑπογραμμὸς γενόμενος ἀληθοῦς στρατιώτου τοῦ Χριστοῦ, ἀφιέρωσεν ἑαυτὸν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς τε φιλοστόργου Μητρὸς ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους. Ἐπέδειξεν ἀμεμπτον πολιτεῖαν, ἀσκνον δραστηριότητα πνευματικοῦ Ποιμένος, πρακτικὸν πνεῦμα, διοικητικὴν ἰκανότητα, πολιτικὴν περίνοιαν, σπανίαν νηφαλιότητα, ἀξιολίμητον ἐγκράτειαν καὶ πρὸ παντὸς χαλκῶδιν ἠνθ' ἐλήσειν καὶ εὐτόλμων παρρησίαν ἐν παντί καὶ πάντοτε πρὸς κατεργασίαν παντὸς ὅ,τι, οὗτος ἐκ πεποιθήσεως, τείρας καὶ ἀγαθοῦ τοῦ συνειδότος ἐφρόνει καὶ ἐθεώρει ὡς ἀγαθὸν καὶ ἔθνωφελές. Πάντοτε ἀπέφευγε τὰς ματαίας κενοδοξίας, μετὰ δημοκοπικῶν ἀγορεύσεων, ἐπιτετηδευμένης ρητορικῆς δεινότητος καὶ λοιπῶν ἀνεμωλίων φαντασμαγοριῶν καὶ κενῶν λόγων διὰ πτεροέντων ἐπῶν, ἀφιεροῦτο δὲ ψυχῇ καὶ σώματι μόνον εἰς τὰ ἔργα, ἀκολουθῶν κατὰ τοῦτο τῷ τοῦ Δημοσθένους πολυστημάντῳ : « Ἄπας ὁ λόγος μάταιόν τι καὶ κενὸν φαίνεται, ἀνάπῃ τὰ πράγματα. »

Ἰπὸ τοιοῦτον πρόγραμμα ὁ τῆς σωφροσύνης φερώνυμος Σωφρόνιος, ἀνευδότως ἐργασθεῖς, ἐντὸς σχετι-

κῶς βραχέως χρονικοῦ διαστήματος, κατώρθωσε νὰ ὑπερακοντίσῃ πᾶσαν προσδοκίαν ἐν τῇ ἀρχιερατικῇ αὐτοῦ δράσει, τῆς ὁποίας οἱ ἀγλαοὶ καρποὶ δὲν ἐβράδυναν νὰ καταδειχθῶσι. Τὰ πάντα τοῖς πᾶσι γεγόμενος ἐκ βάθρων ἀνήγειρε Μητρόπολιν μετὰ περικαλλοῦς ναοῦ, σχολεῖα, νοσοκομεῖα, λωβοκομεῖα, ἐπεσκευασε καὶ ἀνωκοδόμησε ναοὺς ἐτοιμορόπους, συνέστησε σχολεῖα εἰς τὰ κεντρικώτερα μέρη τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς νήσου, προστατεύων τὰ γράμματα, ἐξεπαίδευσε πολλοὺς νέους ἰδίαις δαπάναις καὶ ἀνέδειξεν αὐτοὺς χρήσιμα μέλη τῆς κοινωνίας, μεταξύ τῶν ὁποίων οὐκ ὀλίγοι διέπρεψαν ὡς Κληρικοὶ καὶ Λαϊκοί, διακρινόμενοι ἐπὶ ἐκτάκτω μορφῶτι καὶ ἐθωφελεῖ δράσει.

Συνεπεία τῆς τριαυτοῦς εὐεργετικῆς δράσεως καὶ κοινωφελούς πολιτείας, οἱ τότε Χῖοι καὶ οἱ σημερινοὶ ἀπόγονοι ἐκείνων μετ' εὐλαθείας καὶ εὐγνωμοσύνης ἀναφέρουσι καὶ γεραίρουσι τὸ ὄνομα καὶ τὴν μνήμην τοῦ λατρευτοῦ αὐτῶν Μητροπολίτου Σωφρονίου. Δείγματα δὲ τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῶν εὐγνωμόνων πρὸς αὐτὸν αἰσθημάτων ὁ ἀξιομακάριστος ἀνὴρ ἐλάμβανε παρὰ πάντων τῶν Χίων μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ μακροχρονίου βίου του. Διὸ καὶ οὗτος ἴσα τῆ γενετείρα πατρίδι του ἀγαπήσας τὴν Χίον, ἔτρεφεν ἰδιαίτεραν στοργὴν πρὸς τοὺς Χίους ἀπαξάπαντας.

Μία τῶν ἐπιζήλων ἀρετῶν του ἦτο καὶ τὸ, ὅτι, δὲν ἐθεώρει ἑαυτὸν, ὡς προσωρινῶς κατέχοντα τὸν ἐμπειστευμένον εἰς αὐτὸν Θρόνον, διὸ καὶ ἀφιέρουσε μετὰ ζήλου καὶ ἀκραφνούς στοργῆς καὶ ἀγάπης ὑπερ πάντων

πραγματικῶν ἀναγκῶν καὶ συμφερόντων τῆς λαχούσης αὐτῷ ἐπαρχίας Μητροπολιτικῆς ἢ Θρόνου Πατριαρχικῆς, ὡς ἴδια αὐτοῦ τέκνα λογιζόμενος τὰ μέλη τοῦ λογικοῦ του Ποιμνίου. Διὸ καὶ πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἀπελάμβανε τοῦ ἀμερίστου σεβασμοῦ καὶ μέχρι λατρείας ἡγαπάτο.

Ὁ Σουλτᾶνος Ἀβδοῦλ-Μεδζήδ ἐν Χίῳ

Μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ Σουλτάνου Μαχμοῦδ, τοῦ ἐξολοθρευτοῦ τῶν φεβερῶν Γενητσάρων καὶ ἀναμικρωτοῦ τῆς Τουρκικῆς Αὐτοκρατορίας, ἐφ' οὗ ἐξερράγη καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασις, ὁ πρωτότοκός του υἱὸς Ἀβδοῦλ-Μεδζήδ ὁ εἰρηνόςφιλος καὶ καλοκάγαθος, ἀνελθὼν εἰς τὸν Σουλτανικὸν Θρόνον κατὰ τὸ 1839 ἔτος ἐπέχειρησε περιοδεῖαν ἀπὸ τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου Ἀρχιπελάγους. Τυχὼν δὲ ἐν Χίῳ ἐκτάκτως μεγαλοπρεποῦς καὶ μετὰ περισσῆς φιλοκαλίας προπαρασκευασθείσης ὑποδοχῆς, ἐπὶ τσοῦτον κατεβέλχθη, ὥστε προσκαλεσάμενος παρ' ἑαυτῷ τὸν συνοδεύοντα αὐτὸν τότε Καποῦ-Κεχαγιᾶν (ἀντιπρόσωπον) τῆς Χίου, Ἰωάννην Ψυχάρην (Μισὲ Γιάννην) καὶ πληροφορηθεὶς, ὅτι, εἰς τὰ τῆς ὑποδοχῆς πρωτηγωνίστησεν ὁ νέος Ἕλλην Μητροπολίτης Σωφρόνιος, ἐδέχθη τοῦτον εἰς ἰδιαιτέραν ἀκρόασιν, καθ' ἣν εὐηρεστήθη νὰ ἐκφράσῃ τὴν πλήρη εὐχρέσκειάν του καὶ ἐζήτησε μετ' ἐνδιαφέροντος πληροφορίας περὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς νήσου, Ὁ Σωφρόνιος ἐπωφελήθει τῆς ἐξαιρετικῆς ταύτης οὐτοκρατορικῆς εὐμενείας καὶ εὐνοϊκῆς περιστάσεως, κατῴρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν εὐνοϊκὴν λύσιν πολλῶν ἐκχρε-

μῶν ὑποθέσεων, σχετικῶν πρὸς τὰ ζωτικώτατα συμφέροντα τῶν Χριστιανῶν τῆς νήσου, συνάμα δὲ ἔτυχε καὶ αὐτοκρατορικῶν χρηματικῶν βοηθημάτων ὑπὲρ τῶν Κοινοτικῶν ἀγαθοεργῶν καταστημάτων. Τὴν παρέχουσαν ταύτην ποιούμεθα, ἵνα δείξωμεν τὸ πρακτικὸν πνεῦμα καὶ τὴν μετὰ συνέσεως καὶ νομοταγείας πολιτείαν τοῦ Ἄνδρός πρὸς τὰς καθεστηκυίας Ἀρχάς, τὰς ὁποίας ἀείποτε διέθετεν εὐνοϊκῶς πρὸς τὰ συμφέροντα τοῦ πνευματικοῦ Ποιμνίου του.

Ἡ εἰς Μητροπολίτην Ἀμασείας προαγωγή

Ἡ πανθομολογουμένη αὐτῆ εὐεργετικὴ καὶ πλήρης ἀγλαῶν καρπῶν ποιμαντορικὴ δρᾶσις τοῦ Σωφρονίου δικαίως προσεπέρισε αὐτῷ φήμην ἀνά τὰς ἡγεμονίας τῶν νήσους τοῦ Αἰγαίου Ἀρχιεπισκόπου καὶ πολλὰ ἐπαρχία· μετὰ ζηλοτυπίας ἐμακάριζον τὴν Χίον, ὡς εὐτυχήσασαν νὰ ποιμαίνηται ὑπὸ τοιοῦτου ζηλωτοῦ ἀρχιερέως καὶ πόθῳ κατείχοντο, ὅπως καὶ αὐταὶ ἀξιωθῶσι παρομοίῳ Ποιμενάρχῳ.

Ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Κύριλλος

Ἡ ἀγαθὴ αὐτῆ φήμη σὺν τοῖς ἄλλοις ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν καὶ τὴν μετ' εὐμενείας εὐνοίαν τοῦ κατὰ τὸ 1855 ἀπὸ τῆς Μητροπόλεως Ἀμασείας ἐπὶ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἀνεληθόντος ἀοιδίμου Πατριάρχου Κυρίλλου, τοῦ ἐκ Νεοχωρίου τοῦ ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ὁχθῆς τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔλκοντος τὸ γένος. Ὁ Κύριλλος οὗτος ἐκ τοῦ σύνεγγυς γνωρίσας τὰς ἀνάγκας τῆς τέως ἐπαρχίας του

ἐπεθύμει νὰ τὸν διαδεχθῆ ἀνὴρ δραστήριος καὶ κατάλληλος καὶ ἔχων συνειδήσιν τῆς ὑψηλῆς καὶ ἱεραῆς ἀποστολῆς του.

‘Ο Κυζίκου Ἰωακείμ.

‘Ο κλῆρος ἔπεσεν ἐπὶ τὸν τῆς σωφροσύνης φεράνυμον Σωφρόνιον τὸν Μητροπολίτην Χίου. Πρὸς ἐπίτευξιν δὲ τοῦ σχεδίου τούτου μετεχειρίσθη τὴν ἐπίτοῦ Σωφρονίου φιλικὴν ἐπιτροπὴν τοῦ τότε ἐκ τῶν Γερόντων Μητροπολίτου Κυζίκου Ἰωακείμ, τοῦ ἐκ Καλιμασιάς, κώμης μαστιχοσφέρου τῆς Χίου, τὸν μετέπειτα Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰωακείμ Β.’

ΑΚΑΔΗΜΙΑ Ἡ Γεροντεία ΑΘΗΝΩΝ

‘Ο Κυζίκου Ἰωακείμ ἀπετέλει μέλος τῆς τότε εἰσέτι ἐν ἰσχύει οὔσης λεγομένης Παντοδυναμοῦ Γεροντείας, ἥτις κατὰ τὰ ἐπὶ τοῦ ἀσιδίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Σαμουὴλ τοῦ πάνυ τεθεσπισμένα, ἀπετέλει τὴν περὶ τὸν ἐκάστοτε Πατριάρχην Κων) πόλεως διαρκῆ Ἱεράν Σύνοδον. Ἐκαστον τῶν Μελῶν τῆς Γεροντείας ταύτης ἐφώρευεν ἀντιπροσωπεῖθον παρά τε τῇ Ἱεραῖ Συνόδῳ καὶ τῇ Ὑψηλῇ Πύλῃ ἀριθμὸν τινα τῶν μὴ συνοδικῶν Μητροπολιτῶν καὶ Ἀρχιερέων καὶ διεξεπεραίου τὰς τυχούσας ἐκκλησιαστικὰς καὶ διοικητικὰς ὑποθέσεις τῶν ἐφορευμένων ἐπαρχιῶν. ‘Ο θεσμὸς οὗτος τῆς Γεροντείας, μεθ’ ὅλας τὰς ἐλλείψεις καὶ τὰς ἐστινότης ἐπὶ τῶν ἐφορευμένων Μητροπολιτῶν καὶ Ἀρχιερέων μέχρις

ὑπερβολῆς ἐξασκουμένας ἐκμυζητικὰς καὶ συμφεροντολογικὰς ἐκμεταλλεύσεις καὶ ἐπιρροάς, ἀπετέλει Σωματεῖον μεγάλως συντελοῦν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν γενικῶν συμφερόντων τῆς τε Μητρὸς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ὄλου Γένους ἡμῶν παρὰ τῆ Ἵψηλῆ Πύλῃ καὶ τοῖς Ἄρχουσι, πάνυ δεξιῶς καὶ μετὰ περισσῆς πολιτικῆς περινοίας ἐπιβαλλόμενον καὶ προστατεῦον τὰ ὕψιστα ἐθνικὰ συμφέροντα καὶ ἐκκλησιαστικὰ προνόμια ἐκ περιωπῆς.

Ὁ ἐκ τῶν Γερόντων τούτων πολύτροπος καὶ ἀγχιότροφος Μητροπολίτης Κυζίκου Ἰωακείμ μετὰ τῶν ἄλλων, ἐφόρευε καὶ τοῦ Μητροπολίτου Χίου Σωφρονίου, τὸν ὁποῖον διὰ τῶν ἐνεργειῶν καὶ τῆς ἐπιρροῆς του κατώρθωσε νὰ πείσῃ νὰ διαδεχθῆ τὸν Κυρίλλου ὡς Ἀμασειᾶς!

Μητροπολίτης Ἀμασειᾶς

Καὶ οὕτω τῷ 1855 ἔτει λήγοντι, ὁ Σωφρόνιος προήχθη εἰς Μητροπολιτὴν Ἀμασειᾶς, ἀναγκασθεὶς ἄκων καὶ μὴ βουλόμενος, ὑπείκων δὲ τῇ φωνῇ τῆς Ἐκκλησίας ν' ἀποχωρισθῆ τῆς πολυφιλήτου αὐτοῦ ἐπαρχίας Χίου, χάριν γενικωτέρων συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους καὶ ὅπως δράσῃ ἐν εὐρυτέρῳ κύκλῳ χρησιμοποιῶν τὰ περικοσμοῦντα αὐτὸν ἐκτάκτως ἐπιζήλα φυσικὰ καὶ ἐπίκτητα προσόντα.

Η ΑΝΑΧΩΡΗΣΙΣ ΕΚ ΧΙΟΥ

Ὅτε ἐγνώσθη ἡ εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν

Θρόνον τῆς Ἀμασειας προαγωγή τοῦ Σωφρονίου. σύμπασα ἡ Χίος ὑπὸ ἀφάτου κατελήφθη λύπης διὰ τὸν ἀποχωρισμὸν ἀπὸ τοῦ μέχρι λατρείας ἀγαπητοῦ καὶ σεπτοῦ Ποιμενάρχου. Ἡ συγκίνησις ἦτο γενικὴ καὶ ἀπερίγραπτος, πανταχόθεν δὲ τῆς νήσου, μὴ ἐξαιρουμένων οὐδὲ τῶν μᾶλλον ἀποκέντρων συνουκισμῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ ἔσπευδον οἱ Χριστιανοὶ καὶ μετὰ δακρύων ἠσπάζοντο τὴν πράγματι διὰ τὴν πατρίδα των χαριτόβρυτον Δεξιάν τοῦ Μητροπολίτου των καθικετεύοντες αὐτὸν, ὅπως καὶ μακρόθεν ἐξακολουθήσῃ ἐπιδαψιλεύων τὴν πατρικὴν του στοργὴν καὶ ἐνδελεχῆ μέριμναν ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν τῆς Χίου. Ἐκόντες δὲ καὶ ἄκοντες ἐπέιθοντο εἰς τὴν ἀδείρητον ἀνάγκην τοῦ ὑπακοῦσαι εἰς τὴν ἀνέκκλητον ἀπόφασιν τῆς Μητρὸς ἡμῶν Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἣτις ἐν τῇ διηνεκεῖ μεριμνῇ της ὑπὲρ τοῦ καθόλου Χριστεπωνύμου Πληρώματος ἔγνω, ὅπως προάγουσα τὸν Σωφρόνιον εἰς ἀνωτέραν Μητρόπολιν, χρησιμοποίησῃ τὰ ἐκτάκτως ἐπίζηλα προσόντα καὶ χαρισματά του ὑπὲρ γενικωτέρων συμφερόντων ἐν εὐρυτέρῳ κύκλῳ ἐκεῖ, ἔνθα ἐπιτακτικὴ παρίστατο ἀνάγκη. Πράγματι δὲ, ὡς παρακατιὸν θὰ καταδειχθῇ, ἡ προαγωγή αὐτῆ ὑπῆρξεν εὐεργετικὴ καὶ θαυματουργὸς διὰ τὴν Μητρόπολιν Ἀμασειας, οὐ μόνον ὑπὸ ἐκκλησιαστικὴν ἔποψιν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἐθνικὴν

μεταμορφώσις δεκάδας χιλιάδων τουρκοφώνων ὁμοεθνῶν εἰς ἑλληνοφώνους μετὰ ἐκπάγλων ἀποτελεσμάτων εἰς φρονήματα καὶ αἰσθήματα ἑλληνοπρεπέστατα, ὅς δ' εἶπεν, καὶ ὑπὸ ἔποψιν κοινωνικῆς εὐμαρείας καὶ ὑλικῆς εὐημερείας.

■ Μητρόπολις Ἀμάσεια

Ἡ Μητρόπολις αὕτη μὲν τῶν σπουδαιοτέρων ἐπαρχιῶν τοῦ Κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου τῆς Κων)πόλεως, διὰ πολλοὺς λόγους ἔθνικους καὶ ἱστορικούς εἶναι ἐκ τῶν Α' τάξεως Μητροπόλεων, καὶ ἑ ΙΑ' Θρόνος μετὰ τῶν 12 πρωτῶν βαθμίων κατὰ τοὺς 12 Ἀποστόλους, ἐρχόμενος αὐτῶς μετὰ τῆς Ἀδριανουπόλεως, ἡ δὲ Χίς εἶναι ἐκ τῶν 70 λεγομένων κατὰ τοὺς 70 Ἀποστόλους τοὺς δευτεροβαθμίους, κατὰ τὴν κρατοῦσαν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν.

Κεῖται δὲ ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ (Μαύρῃ Θαλάσσει) περιλαμβάνουσα τὰς ἐξῆς πόλεις, πόλιννας καὶ κωμοπόλεις μετὰ τῶν περιφερειῶν αὐτῶν: Ἀμάσειαν, Ἀμισόν, Σινώπην, Πάφραν, Τζαρταμπάν, Ἀλᾶ-Τζάμ, Κάρουζαν (Κέρζε), Καβάκ, Λαοδίκειαν (Λαοδικ), Μαρσουβάν (Μερζιφου), Καῦζαν (Καίουςαν) καὶ Κισπριού (Γέφυραν).

Μητροπολίτης Ἀμασειας.

— Ὁ Συμφρόνιος μετὰ τὴν προαγωγὴν του εἰς Μητροπολίτην Ἀμασειας, ἐλθὼν εἰς Κων)πόλιν καὶ διεκπεραιώσας τὰς ἀναγκαίας ἐκεῖ διατυπώσεις, μετὰ ὀλιγοχρόνιον διαμονὴν ἔλαβε τὸ νέον αὐτοῦ αὐτοκράτο-

ρικὸν Βεράτιον καὶ ἀνεχώρητε κατευθυνόμενος εἰς τὴν νέαν του Ἐπαρχίαν, ἐνία ἔτυχε λαμπρῆς ὑποδοχῆς παρὰ τῷ Παιμνιῷ του.

Ἀμέσως δὲ ἐπεχείρητε τὴν πρώτην αὐτοῦ ἀρχιερατικὴν περιοδείαν, ἐπισκεφθεὶς σύμπασαν τὴν ἐπαρχίαν, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν μικροσκοπικῶν ἀποκέντρων χωρίων, ὅπως καταστῆ ἐνήμερος τῶν κατ' αὐτὰ, ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἀντιλαμβανόμενος τῶν ἀναγκῶν τῶν ἐπαρχιωτῶν, τὰ πάντα ἐξετάζων καὶ διερευνώμενος μετ' ἐνδιαφέροντος καὶ πατρικῆς στοργῆς.

Ναοὶ καὶ Σχολεῖα.

—Οἱ χριστιανοὶ τῆς Ἐπαρχίας ἀπετέλουν στοιχειῶν ἀπιδεκτικὴν πάσης προσόδου. Τοῦτ' ἔστι γὰρ ἀγαθὴν, προσφορὴν πρὸς καλλιέργειαν. Ἀλλὰ δυστυχῶς ὑπὸ πνευματικὴν ἔποψιν, τὴν ἐπαιδευτικὴν καὶ τὴν τῆς ἐθνικῆς συνειδήσεως, τοῦ ἐθνικοῦ δηλονότι ἰδεώδους, ἦσαν παντελῶς παρημελημένοι. Πρὸ πάντων δὲ βαρέως ἔφερον ἢ ὑπεράγαν φιλογενῆς καὶ φιλόπατρις αὐτοῦ καρδία τὸ ζήτημα τῆς ἀθανάτου, ὡραίας, γλυκυφλόγγου, εὐήχου καὶ θείας ἐθνικῆς ἡμῶν Γλώσσης, ἣν ἡ μεγαλειτέρα μερὶς τοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ ἠγίζει καθ' ὁλοκληρίαν. Ἐνεκα χαλεπῶν καιρικῶν περιστάσεων καὶ ἱστορικῶν λόγων ἀπὸ αἰῶνων εἶχεν ἀπωλεσθῆ αὕτη καὶ ἐνικατασταθῆ ὑπὸ τῆς γλώσσης τῆς Ἀρχαῖς Φυλῆς τῶν κατακτητῶν! Πλὴν ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων, ὅλοι οἱ χριστιανοὶ τῶν μεσογειῶν πόλεων μετὰ τῶν περιφερειῶν καὶ τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, εἶχον καταστῆ τευρκόφωνοι. Μόνον δὲ ἐν τοῖς

νασις κατὰ τὰς θρησκευτικὰς τελετάς ἐγίνετο χρῆσις τῆς ἑλληνικῆς, χωρὶς βεβαίως νὰ τὴν ἐννοῶσιν εἰ ἐκκλησιαζόμενοι. Ὁ ἀπόστολος δὲ καὶ τὸ Εὐαγγέλιον ἀνεγινώσκοντο εἰς τουρκικὴν μετάφρασιν διὰ χαρακτήρων ἑλληνικῶν γεγραμμένην. Ἑλληνόφωνοι ἦσαν μόνον οἱ τῶν παραθαλασσίων πόλεων, Σινώπης, Ἀμισοῦ Τσιρσαμτᾶ μετὰ τῶν περιχώρων καὶ τῆς πολίχνης Κάρζας (Κέρζε) κάτοικοι. Ὑπῆρχε δὲ σχεδὸν παντελῆς ἔλλειψις σχολείων ἐπαξίων τοῦ ὀνόματος τούτου.

Οἱ χριστιανοὶ καὶ αὐτὴν τὴν οἰκογενειακὴν καὶ ἐμπορικὴν ἀλληλογραφίαν διεξῆγον, γράφοντες τὰς τουρκικὰς λέξεις διὰ τῶν χαρακτήρων τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφβητοῦ ἢ λυπηρὰ αὐτὴν καταστάσις ὀδυνηρὰν ἐνεποιήσεν ἐκ τῶν ὀψων τῶν εἰς ἀκοὴν φιλογενεῖ, καὶ φιλοπατρῆϊδι Σωφρονίᾳ, τῷ μεγαλοφρονι καὶ θερμοσυργῷ λάτρει καὶ προστάτῃ τῆς ἐθνικῆς γλώσσης καὶ παιδείας.

Ἡ δρᾶσις αὐτοῦ ἐν Ἀμασειᾷ.

Ἡ ἐν τῇ Μητροπόλει τῆς Ἀμασειας ποιμαντορία αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἐξ ἴσου εὐεργετικὴ, ὡς καὶ ἐν Χίω. Νασοὶ ἐκ βάθρων ἀνηγέρθησαν, σχολεῖα ἀρρένων καὶ θηλέων ἰδρυθησαν, νέοι ἑλληνορθόδοξοι συνοικισμοὶ καὶ κοινότητες συνεπήχθησαν εἰς ἐπίκαιρα τῆς ἐπαρχίας σημεῖα· καὶ τὸ σπουδαιότερον πάντων, πόλεις ὀλόκληροι καὶ περιφέρειαι μετὰ χιλιάδων πληθυσμοῦ ὀρθόδοξων ἑλλήνων, τέως τουρκοφώνων, κατέστησαν ἑλληνόφωνοι, ἀνακτήσασαι μετὰ παρέλευσιν αἰώνων ὅλων, τὴν ἀθάνατον αὐτῶν προγονικὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν ἐν χαλεποῖς χρόνοις εἶχον ἀπωλέσει.

Ἡ πλήρης συνέσεως, εὐτολμος καὶ φιλογενῆς πολιτεία τοῦ Σωφρονίου ἐστερέωσε τὸν ὁμογενῆ χριστιανικὸν πληθυσμὸν ἐν τῇ πίστει καὶ τῇ ἔθνικῃ πεποιθήσει.

Ἡ ἀνδρική καὶ πλήρης ἀξιοπρεπείας στάσις αὐτοῦ ἐν παντὶ καὶ πάντοτε, ἡ κραταῖα προστασία τὴν ὁποῖαν ἀφειδῶς παρεῖχε ὑπὲρ τοῦ προσφιλοῦς ποιμνίου αὐτοῦ παρὰ ταῖς διοικητικαῖς ἀρχαῖς, ἤτο εἰς ἄκρον τελεσφόρος. Ἀποφεύγων τὰς πεμπώδεις ἐπιδείξεις καὶ οὐδέποτε ἐκτροχιαζόμενος, ἐξ ἀκαίρου ζήλου, εἰς τὰς σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τὴν Πολιτείαν ἐγνώριζε νὰ ἐξοικονομῇ τὰς περιστάσεις καὶ ἔχαιρε πλήρη τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς Κυβερνήσεως ἐπιστώμενος τὸν ἀμέριστον σεβασμὸν καὶ τὴν γενικὴν εὐλάβειαν καὶ τῶν ἀλλογενῶν καὶ ἀλλοδόξων στοιχείων. Περιζήτητος εἶχε καταστάτῃ ἢ μεσολάβησις αὐτοῦ, καὶ ἡ εἰσνεὶ διαιτησίᾳ, ἀκόμη καὶ εἰς διαφορὰς, διενέξεις καὶ παντοίας ὑποθέσεις, οὐ μόνον μεταξὺ τῶν ἐμοδόξων καὶ ὁμογενῶν, ἀλλὰ καὶ πλείστων ὄσων ἀλλογενῶν καὶ ἑτεροδόξων, οἵτινες ἔτρεφον πεποίθησιν εἰς τὸ ἀφιλοχρήματον, τὸ φιλοδίκαιον καὶ τὴν παροιμιώδη ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτήρος τοῦ Σωφρονίου!

Τοιοῦτος διπῆρξεν ὁ ἀνὴρ καὶ τριαύτη ἡ εὐεργετικὴ φιλοδίκαιος καὶ φιλόθρως ὁράσις καὶ πολιτεία αὐτοῦ, ἐν μέσῳ πληθυσμοῦ παμμικροῦ καὶ πολυδαίδαλου, ὥστε ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος τῆς ἐν Ἀμασειᾷ Ἀρχιερατείας του καθώρθωσεν ἡ ἀνυψώσῃ τὸ γνηθρον τοῦ Ἑλληνορθόδοξου Μητροπολιτικοῦ ἀξιῶ-

ματος, καὶ ἐνέπνευσε θάρρος καὶ ἐθνικὴν πε-
ποίθησιν εἰς τοὺς τέως περιδεεῖς καὶ ἄνευ ἐ-
θνικῆς συειδήσεως ὁμογενεῖς, οἵτινες ἐ-
στερημένοι πάσης πνευματικῆς μορφώσεως καὶ διανο-
ητικῆς ἀναπτύξεως, διετέλουν ἐν χάώδει καὶ ἀ-
μορφώτῳ καταστάσει.

Ἡ φιλομουσία τοῦ Σωφρονίου ἔδωκε τριαύτην ὠθη-
σιν εἰς τὴν ἐκπαιδευτικὴν κίνησιν τῆς ὄλης ἐπαρχίας,
ὥστε εἰτὸς μιᾶς γενεᾶς τελεῖα μεταμόρφωσις ἐπῆλ-
θε καὶ ἀγνώριστος κατήνησεν ὁ τέως χριστιανικὸς
πληθυσμὸς ὅστις ἦτο ἐστερημένος πρὸς τοῖς ἄλλοις
καὶ αὐτῆς τῆς ἐθνικῆς αὐτοῦ γλώττης.

"Εξάρχου καὶ Κοινοτήτες.

Ὁ διαυγὴς νοῦς καὶ τὸ πρακτικὸν πνεῦμα τοῦ Σω-
φρονίου ἔγνω, ὅπως ἀμείωτος ἐπιληφθῆ τοῦ ἔργου τῆς
περισυλλέξεως, συστάσεως καὶ συμπήξεως ὁμογενῶν
Κοινοτήτων, πρωτίστως διορίζων πανταχοῦ τῆς ἐπαρ-
χίας, ὡς ἐπιτρόπους ἀρχιερατικοῦς, Κληρικοῦς ἢ λαϊ-
κοῦς, ἄνδρας προεξέχοντας καὶ σημαίνοντας εἰς τὰ
κυριώτερα κέντρα τῶν διαφόρων περιφερειῶν τῆς ἐ-
παρχίας, τιτλοφορήτας αὐτοῦ: Ἐξάρχους. Διὰ
τῶν Ἐξάρχων λοιπῶν τούτων ἤρξθη τοῦ χαλεποῦ
καὶ ἐργώδους ἔργου, τοῦ σχηματισμοῦ ἐδραίων καὶ μετὰ
σχετικῶν κἀνοτισμῶν μονίμων Κοινοτήτων, μετὰ ἐ-
φορευτικῶν ἐπιτροπῶν τῶν ναῶν καὶ τῶν σχολείων,
ἐξουσιοδοτήτας τοῦς Ἐξάρχους τούτους, ὅπως διεξά-
γωσι τὰς παρεμπιπτούσας μικρὰς πνευματικὰς ὑπο-
θέσεις τῶν χριστιανῶν κατὰ τὰς ἐκάστοτε ὑπ' αὐτοῦ

διδομένης ὁδηγίας. Συγχρόνως δὲ συνέστησεν αὐτοὺς καὶ εἰς τὰς κατὰ τόπους Διοικητικὰς Ἀρχάς, ὡς ἐπιτρόπους αὐτοῦ, ἵνα συμπαρακάθηνται καὶ εἰς τὰ Διοικητικὰ Συμβούλια, ἀντιπροσωπεύοντες τὸν Μητροπολίτην, ὡς Ἐθνάρχην (Μιλῆς-Πατῆ).

— Ὁ ἴδιος δὲ εἰς ἀέναον ἐτηρίαν περιόδειαν διατελών, ἐπήρκει αὐτοπροσώπως εἰς τὰς σπουδαιότερας καὶ σοβαρώτερας πνευματικὰς καὶ ἐκπαιδευτικὰς τῶν χριστιανῶν του ἀνάγκας. Πάταχον ἐκ βίβρων ἀνεγείρων ἢ ἀνακαινίζων καὶ ἐπισκευάζων ναοὺς, ἰδρύων σχολεῖα ἀναλογως τῶν ὑλικῶν μέσων, ἃ ἐδημιούργει τὸ πρακτικὸν αὐτοῦ πνεῦμα. Ἐν ἐπιλόχῳ ἐντὸς σχετικῶς τῆς ὀλιγοχρονίου ἀρχιερατείας αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ 1855—1863 ὡς Μητροπολίτης Ἀρμασειας, ἔθηκε τὰς βίσεις τῆς θεολογικῆς καὶ τῆς ἐκπαιδευτικῆς μερρώσεως τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ ποιμνίου.

Τῆς ὑφ' ὅλης τὰς ἐπόψεις λελογισμένης καὶ προνοητικῆς ταύτης ποιμαντορίας τὰ εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα καὶ οἱ ἀγλαὶ καρποὶ δὲ, ἐβράδυναν νὰ καταδειχθῶσι ἐν ταῖς μετέπειτα χρόνοις.

Ἡ πρὸ τῆς ἐπεχῆς τοῦ Σωφρονίου χαώδης τῶν χριστιανῶν κατάστασις, ἣ ἄνευ ἐπαρκοῦς ἀριθμοῦ ναῶν καὶ σχολείων, ἄνευ ἐθνικῆς συνειδήσεως καὶ ἐθνοπρεποδς μερρώτεως καὶ ἀναπτύξεως, ὡς διὰ μαγικῆς ράβδου μετεβλήθη καὶ ἐπῆλθε πλήρης καὶ θαυμαστῆ μεταμώρφωσις εἰς τὸ πολυάριθμον μὲν, ἀλλ' ἄτέως ἀσύντακτον καὶ διεσπαρμένον τῆδε κακεῖσε ὁμοεθνὲς χριστεπώνυμον πλήρωμα ὁλοκλήρου τῆς ἐπαρχίας.

Νέοι συμπαγεῖς χριστιανικοὶ συλλογισμοὶ συστήθησαν, ναὶ περικαλλεῖ ἀνηγέρθησαν, σχολεῖα ἀρρένων τε καὶ θηλέων ἐδιδύθητα, ὀλόκληροὶ πληθυσμοὶ τῶν ἀγνοοῦντες τὴν ἀθάνατον προγονικὴν καὶ ἐθνικὴν ἡμῶν γλῶσσαν ἀγνοοῦντες, κατέστησαν ἤδη ἐλληγνῶφωναί, ἐμορφώθη δὲ τάξις μεμορφωμένων ἐμπόρων, βιμηχάων, ἐπιστημόνων καὶ ἀρτίως κατηρτισμένων δικηρεπῶν κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν. Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τῆς ἀληθείας τῶν ἀνωτέρω, ἀρκεῖ ἕως μόνου παραδείγματος νὰ μνημονεύσωμεν.

Ἡ νῦν ἀνθηρὰ, ἀκμάζουσα καὶ συμπαγὴς ὁμογενὴς ὀρθοδοξὸς Κοινότης τῆς ἐμπορικῆς ἀπὸ τῶν ἐν τῷ Εὐξεινῷ Πόντῳ (Μαύρης Θαλάσσης) πόλεως, Ἀμισοῦ (Σαμσοῦν), εἶνε δημιούργημα τοῦ Σωφρονίου, οὗτινος τὸ πρᾶκτικὸν καὶ διορατικὸν πνεῦμα σχεδὸν ἐκ τοῦ μηδενὸς ἐδημιούργησεν αὐτήν.

Ἡ κυρίως πόλις Κάτω Ἀμισὸς (Σαμσοῦν), πρὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σωφρονίου κατῴκειτο ἀποκλειστικῶς ὑπὸ ὀθωμανῶν καὶ ὀλιγίστων ἀρμενίων· οἱ δὲ ἡμέτεροὶ ὁμογενεῖς κατόικουν εἰς τὴν Ἄνω Ἀμισὸν (Καδῆ-Κισί) εἰς ἀπόστασιν εἴκοσι λεπτῶν τῆς ὥρας, ἐπὶ ὑψώματος ὑπερκειμένου τῆς Ἀμισοῦ.

Ὁ Σωφρόνιος προῖδὼν τὸ ἐμπορικὸν μέλλον καὶ τὸ ἐπίκαιρον τῆς κυρίως πόλεως, μετὰ ὄριμον καὶ ἐμβριθῆ σκέψιν ἐφρόντισε περὶ εὐχτηρίου οἴκου καὶ Μητροπολιτικοῦ οἰκήματος ἐντὸς τῆς κυρίως πόλεως ἐπὶ εὐρυτάτου γηπέδου.

Ἡ Μικρασία κοιτίς τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ἡ Μητρόπολις Ἀμάσεια ἀποτελεῖ μίαν τῶν σπουδαιοτέρων ἐκκλησιαστικῶν Διοικήσεων τοῦ Κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὡς μέρος οὕσα τῆς Μικρασίας, ἣτις ἦν, ἐστὶ καὶ ἔσται εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα παντὶ Ἑλληνι, προσφιλῆς καὶ πολυτίμητος, ὡς κοιτίς παλαίφατος τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ Ὀρθοδόξου Χριστιανισμοῦ. Εἰς αὐτὴν ὀφείλεται πᾶν ὅ,τι ἔκπαυλον παρήγαγεν ἡ Ἑλληνικὴ διάνοια ἐν τῇ τῇ ποιήσει, τῇ φιλοσοφίᾳ, τῇ τέχνῃ, τῇ ἐπιστήμῃ, συλλήβδην λαμβανομένη, καὶ πρὸ πάντων ἐν τῇ θεοσδότῳ Θρησκείᾳ τοῦ κατ' ἐσχοτὸν ἔξα νθρωπισμοῦ, καθ' ἃ μαρτυροῦσι περὶ τούτου αἱ ἀψευδεῖς δεικτοὶ τῆς ἰστορίας στεντορεῖα τῇ φωνῇ καὶ Τυρσηνικῇ σάλπιγγι διασαλπίζουσαι. Διὸ καὶ ἡ Μικρασία διεδραμάτισε πρόσωπον τηλαυγές κατὰ τὴν ἐπὶ αἰῶνας ἐξέλιξιν τῆς ἰστορίας τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ τοῦ νῦν πολιτισμοῦ.

Ἡ Μητρόπολις Ἀμάσεια, ὡς ἀνωτέρω ἐφθημεν εἰπόντες, πολλὴν ἐνέχει τὴν σημασίαν ὑπὸ τε ἐκκλησιαστικὴν καὶ ἐθνικὴν ἔποψιν. Αὕτη χειμένη εἰς ἐπικαιρον θέσιν τῆς βορειοδυτικῆς παραλίας τοῦ Πόντου περιλαμβάνει πόλεις καὶ κωμοπόλεις καὶ ὀλοκλήρους περιφερείας μετὰ πυκνοῦ καὶ συμπαγοῦς ἑλληνορθοδόξου πληθυσμοῦ. Ἀπετέλει ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς τῆς τε π. Χ. ἑλληνικῆς, καὶ τῆς μ. Χ. Χριστιανικῆς, σπουδαῖον παράγοντα τοῦ ὅλου Ἑλληνισμοῦ. Κατὰ καιροὺς διέπρεψαν ἐκεῖ ἄνδρες ἐπιφανεῖς καὶ πε-

ριδοξοί, λαμπρύνοντες τὰς σελίδας τῆς ἔθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας καὶ δοξάσαντες τὸ ἐλληνικὸν ὄνομα κατὰ τὴν ἐν γένει ἐξέλιξιν παντός, ὅ,τι ἀποτελεῖ καὶ θεωρεῖται τὸ ἄλλος καὶ τὸ ἀφρόγαλα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ πνεύματος.

Ἐκεῖσε ἀρχαίως εἶχον στραφῆ τὰ ὀξυδερκῆ βλέμματα τῶν ἀθανάτων ἡμῶν προγόνων, ἐκεῖ που ἡ Κολχίς καὶ τὸ χρυτέμαλλον δέρας, ἡ μάγος Μήδεια μετὰ τοῦ πατρὸς Αἰήτου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ Ἀψύρτου, ἐκεῖσε διηυθύνθη ἡ Ἀργώ μετὰ τῶν ἀργοναυτῶν, ἀρχηγούντος τοῦ Ἰάσωνος, ἐκεῖ αἱ μυθολογούμεναι Ἀμαζόες τῆς πεδιάδος Θεμισκίρας, ἐνθα ἴδεν ἡ πόλις Τσαρσαμπά, αἱ ποταμοὶ Θεμισκίων καὶ Ἰρι, Μελάντιος καὶ ὁ πολύφημος Ἄλλος, τὸ Ἀμαζώνιον ὄρος, ἡ Ἰασώλις Ἀκρα, ἐκεῖθεν διετλήθη αἱ Μύρια τοῦ Ξενοφῶντος, ἐκεῖ τὸ βασίλειον τοῦ Πόντου καὶ τῆς Παφλαγονίας τῶν Μιθηρηδῶν, καὶ εἰς πύς μετέπειτα χρόνους τὸ τελευταῖον καταφύγιον καὶ προπύργιον τῆς ἐλληνικῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας τῆς ἡρωικῆς δυναστείας τῶν Κομνηνῶν τῆς Τραπεζοῦντος (1204—1461 μ.Χ.), ἐκεῖ εὖρε στάδιον εὐρὺ ἡ ἐλληνικὴ ἰδιοφυΐα πρὸς καρποφόρον ὄρασιν, ἐκεῖ ἐγεννήθησαν αἱ Σατράβωνες, Διογένεις, Ἀθηνόδωροι καὶ ἡ λλοπὴ πλειάς ἐξοχοτήτων τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος καὶ διανοίας. Ἐκεῖ κατέναντι ἐπὶ τῆς βορείας παραλίας τὸ καταφύγιον τῆς Ἰνεὺς τοῦ Ἰνάχου, ἐξ ἧς τὸ ὄνομα τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου μετὰ τῶν Συμπληγάδων Πετρῶν καὶ τῆς Ταυρικῆς Χερσονήσου.

Μικρασία καὶ Προμηθεύς.

Ἐκεῖ ἀκριβῶς κατέναντι ἐπὶ τοῦ ὕψηκαρήνου καὶ ἀστερογειτόνος ὄρους Καυκάσου ἐπὶ τῆς ὑψίστης κορυφῆς τοῦ ὁποίου, προβάλλει ὑπερήφανος καὶ ἀπὸ τῆς κοσμογονίας χιονοσκεπῆς ὁ Σ τ ρ ὀ β ε ἰ λ ο ς, (Ἐλ Μπουρὺς), καλούμενος νῦν, [ἐφ' οὗ καθηλώθη προσπασσαλευθεῖς ὁ τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος μυθολογούμενος ἦρωρ τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ πρῶτος ἐσταυρωμένος ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος Ἑ λ λ η ν Π ρ ο μ η θ ε ὺ ς, ὁ ἀπότητος οὗτος πρωτομάρτυρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὁ Προμηθεύς ἐκεῖ σὺν ἑξ τοῦ Ὀλύμπου ὑπεξαίρεσας παρὰ τῶν Θεῶν τὸ ἱερόν ἐκεῖνο καὶ ἀνέσπερον πύρ, δι' οὗ κατηργάσθη τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, καὶ χειρῶν αὐτοῦ, παρήγαγε τὴν γῆν καὶ τὰς ἐπιστήμας, αἱ ὁποῖαι ἀνύψασαν καὶ ἀνήγαγον τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα εἰς τὴν ἐμπρέπεισιν αὐτῷ φωτεινὴν περιωπὴν! Ἐκεῖ ὁ περιδόξος καὶ ἀπαθανατισθεῖς πρωτεργάτης τῆς θαυματουργοῦ ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος, καθηλωμένος καὶ ὑπὸ σαρκεβόρων γυπῶν τὰ σπλάγχνα κατατρωγόμενος, ἐκραύγαζε: «Νενίκηκά σε Ζεῦ, μετὰ τοῦ κεραυνοῦ σου, καὶ Ποσειδῶν, μετὰ τῆς τριαίνης σου!»

Ἐπεισόδιον ἐν Ἀρμενίᾳ.

Οἱ περίξ τῆς Ἑλληνικῆς Ὀρθοδοξοῦ Ἐκκλησίας περίοικοι φανατικὴ Τούρκει Ἱερσπουδάσται (Οὐλεμάδες) ἔδεν ἐτέρεπον ὡς σήμαντρον, εἰμὴ μόνον ξύλινον τοιοῦτον. Ὁ Σωφρόνιος βαρέως φέρων τὸ τοιοῦτον, καὶ

ὁ τὸ ἐνθέρμου ζήλου ὑπὲρ τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐπρεπεί-
 ας διαφλεγόμενος, ἐφρόντισε ν' ἀρτηθῆ μεγαλοπρε-
 πῆς κώδων ἀντὶ τοῦ ξυλίνου σημάντρου. Μετὰ τὴν εἰς
 Ἄμισόν ἀναχώρησιν τοῦ Μητροπολίτου, ἐπωφελεύ-
 μενοι ἐκ τῆς ἀπειθείας αὐτοῦ, οἱ φανατικοὶ Ἱεροσπου-
 δασταὶ Τοῦρκοι τοῦ παρακειμένου Μεδρεσῆ (Ἱεροσπου-
 δαστηρίου), ἐξηνάγκασαν τοὺς χριστιανικοὺς νὰ καταβι-
 βάσωσι τὸν κώδωνα καὶ ἀντικαταστήσωσιν αὐτὸν διὰ
 τοῦ ξυλίνου σημάντρου. Ὁ Σωφρόνιος εἰδοποιηθεὶς
 δι' ἰδιαιτέρου πεζοπόρου, ἀπεσταλμένου τῶν χριστιαν-
 ῶν, περὶ τοῦ φανατικοῦ τούτου πραξικοπήματος, ἄμ'
 ἔπος, ἄμ' ἔργον, αὐτῶρεϊ διέταξε νὰ ἐτοιμασθῆ ὁ θυ-
 μειδῆς καὶ ἀελλόπους αὐτοῦ ἵππος, (διότι μεταξύ ἀλ-
 λων προσόντων ἦτο καὶ ἀριστὸς ἵππευς) καὶ μετενδυ-
 θεὶς ἐπὶ τὸ φιλοώτερον καὶ εὐζωότερον διὰ νυκτερινῆς
 ἀστραπυβόλου ἵππηλασίας, διήνυσε τὴν ἐξ 22 ὥρων ἀ-
 πόστασιν, καὶ δίκην κερκυνοῦ τὴν πρώτην τῆς ἐπιούσης,
 ἐνέσκηψεν εἰς Ἀμάσεια, ὑπὸ μόνου τοῦ ἵπποκόμου
 καὶ ἑνὸς δ. πλ. φόρου ὑπηρέτου συνοδευόμενος· κατ' εὐ-
 θεϊαν δὲ μετέβη εἰς τὸ Διοικητήριον, καὶ κρατῶν ἀνά
 χεῖρας τὸ Σουλτανικὸν Βεράτιον, ἐν ᾧ διαλαμ-
 βάνονται τὰ τῶν Μητροπολιτῶν ἐκκλησιαστικὰ προ-
 νόμια καὶ ἡ ἀδιαφιλονείκητος δικαιοδοσία,
 εἰσήχθη εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν συνεδριάσεων ἐν πλήρει
 συνεδριάσει τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, καὶ μετ' εὐ-
 τολμοῦ καὶ ζηλευτῆς παρρησίας ἐκθείς τὰ κατὰ τὸ ἐ-
 πισημένον καὶ τὸν λόγον τῆς παρουσίας αὐτοῦ, ἐπιμό-
 νως ἀπήτησεν, ὅπως ὁ Διοικητὴς ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ δι-

οικητικῶν συμβουλίου καὶ τοῦ Μωαμεθανοῦ ἱεροδικαστοῦ (Καδῆ), μεταβῶσιν ἐπὶ τόπου καὶ διατάξωσι τὴν πάλιν δημόν καὶ πανηγυρικὴν ἀνύψωσιν τοῦ ὑπὸ τῶν φανατικῶν τούρκων ἱεροσπουδαστῶν αὐθιχρῆτως καταβιβασθέντος κώδωνος ἐπὶ τοῦ ἰκωδωνοστατίου. Οὕτω δὲ καὶ ἐγένετο. Ἐκτοτε δὲ ὁ κώδων μένει ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει καὶ ἐξακολουθεῖ ἀκωλύτως ἐκπληρῶν τὸν προορισμὸν αὐτοῦ.

Τοιοῦτος ἦν ὁ ἀνὴρ ἐν τῇ πειμαντορικῇ καὶ διοικητικῇ δράσει, μὴ ἀναβάλλων τὸ ἔργον τῆς σήμερον διὰ τὴν αὔριον, ἀλλὰ ταχέως ἐπιτελῶν τὰ βραδέως βεβουλευμένα καὶ ἀνεκκλήτως ἀποφασισθέντα.

Πίστις καὶ Πατρίς. Ὁ Σωφρόλιος ὡς σύμβολον, κανόνα καὶ ὑπογραμμὸν τῆς πειμαντορικῆς δράσεως ἔχων τὴν «Πίστιν καὶ τὴν Πατρίδα», τὴν ὑψίστην τῶν ἐντολῶν, ἤτοι τὴν πρὸς τὸν Θεὸν εὐλάβειαν καὶ τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην, ἐν αἷς πάντες οἱ νόμοι καὶ οἱ προφῆται κρέμονται, τὴν θεωρητικὴν θρησκείαν μὴ ἐφαρμοζομένην ἐν τῇ πράξει, ἐθεώρει ὡς βεβήλωσιν τοῦ ἱερωτέρου αἰσθήματος, περιφρόνησιν τῆς ἀληθείας καὶ ὑβριν κατὰ τοῦ Θεοῦ. Πανταχοῦ καὶ πάντοτε τὴν τελεσιουργὸν αὐτοῦ δρᾶσιν ἐν τῷ ἐνεργῷ βίῳ διέκρινεν ἡ πανσθενῆς θεοσέβεια καὶ ἡ ἀγαττὴ καὶ Φερμουργὸς φιλογένεια. Διὸ καὶ πρῶτον ἔργον αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ ἰδρύσις σχολείων ἀρρένων καὶ θηλέων καὶ ἡ ἀνέγερσις, περὶ μὲν ἐκ βάρβρων περικαλλῶν ναῶν, περὶ

δὲ ἡ ἐπισκευὴ παλαιῶν καὶ ἐτοιμορρόπων, καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ὀλιγανθρώποις καὶ ἀποκέντροις χωρίοις εὐκτηρίων οἰκῶν καὶ γραμματοδιδασκαλείων.

Ἡ Ἀμισός. Παράδειγμα φέρομεν ἐν μόνον πρὸς πίστωσιν τῆς ἀληθείας τῶν ἀνωτέρω. Ἡ νῦν πολυάριθμος καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀνθηρὰ καὶ ἀκμάζουσα εἰς πλεῦτον καὶ ἐμπόριον Ἑλληνικῆ Κοινότης Ἀμισοῦ (Σαμσεῦν εἰς Ἀμισὸν) μετὰ τοῦ περικαλλεῦσθαι τοῦ τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ λαμπρῶν ἐκπαιδευτηρίων, εἶνε δημιουργημάτων τοῦ Σωφρονίου.

Ἴδρους Ἑλλην. Κοινότητος. Ὅτε τὸ πρῶτον ἐπεσκέφθη τὴν πόλιν ταύτην εἶδεν, ἔτι, αὕτη, ἂν καὶ μὴ εὐλίμενος, χρησιμεύει ὁμοίως, ὡς ἐπίνειον πολλῶν ἐσωτερικῶν πόλεων καὶ περιφερειῶν, καπνοφάνων καὶ εὐφάνων εἰς σιτηρὰ καὶ παντοῖα ἄλλα προϊόντα, κατεῖδε τὸ ἐπίκαιρον τῆς θέσεως, καὶ προεῖδε τὸ ἐμπορικὸν μέλλον αὐτῆς. Βλέπων, ὅτι, ἡ κυρίως παρά τὴν παραλίαν πόλις, Κάτω Ἀμισός, ὡς μονίμως κατοίκους εἶχε μόνον Μωαμεθανοὺς καὶ ὀλίγους Ἀρμενίους μετ' ἐνδομύχου λύπης καὶ ἀθυμίας ἔφερε τὴν παντελῆ ἀπουσίαν μονίμου ἑλληνικοῦ συναισθημοῦ. Ἐξῶν δὲ ὀλιγάριθμοι πάροικοι ὁμογενεῖς, ἐμπορευόμενοι καὶ ἄνευ εἰκογενειῶν διαμένοντες ἐντὸς Πανδοχείων (Χανίων) ἀσήμενων, προσερχόμενοι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ Καππαδοκίας καὶ Καραμανίας, τῆς περιφέρειας Καιταρείας, Ἴκονίου, Τυάνων καὶ Νιγδῆς, πάντες δὲ ἀνεξαιρέτως ἦσαν τουρκόφωνοι Ἑλληνες ὀρθόδοξοι. Τρεῖς μόνον οἰκίαι ὁμογενῶν ἤριθμοῦντο, ἡ τοῦ Χαδῆζ

Γεωργίου Ἀράπογλου (Μαυριδου), ἀρχηγέτου τῶν σημερινῶν εὐφύμως γνωστῶν καπνεμπόρων καὶ καπνεργαστασιάρχων Ἀδελφῶν Μαυριδῶν, ἢ τῶν Πορτοκαλλογλου, ἀμφοτέρων ἐκ τῆς Μητροπόλεως Ἰκονίου, καὶ τοῦ Ἰσαάκ Δζερπαδζή Νευρλεγλου (Φωτιάδου) ἐξ Ἀνδρονικίου (Ἐνδριλίκ) τῆς Καισαρείας, πρὸς μητρὸς πάππου τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καπνεμπόρου Μ. Α. Ὁμηρόλη καὶ συγγενοῦς τῶν ἀδελφῶν Δ. καὶ Β. Σεραπιῶνων. Πάντων τούτων αἱ οἰκογένειαι παρέμενον ἐν ταῖς γειετείραις αὐτῶν.

Ἄνω Ἀμισός. Μόνον δὲ ἐν τῇ Ἄνω Ἀμισῷ (Καδῆ-κιῦ) εἰς εἰκοσάλεπτον ἀπόστασιν ἐπὶ ὑψώματος ὑπερκειμένου τῆς κυρίας πόλεως, εὔρε μόνιμον ἑλλητικὸν συναγισμὸν ἀριθμοῦντα 250 οἰκογενείας περίπου ἑλληνοφώνους, καὶ ταύτας πενομένας, καὶ ἀποτελεσμένας ἐκ χειρονάκτων καὶ ἀποχειροδιώτων.

Ναὸς καὶ Μητρόπολις. Ὁ Σωφρόνιος μετὰ τὴν πρώτην ἀρχιερατικὴν περιόδειαν ἀ. ἀ τὴν ἐπαρχίαν ἐπανελθὼν εἰς Ἀμισὸν πρέβη ἀμέσως εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς ἐν καταλλήλῳ καὶ εὐρυχώρῳ θέσει κειμένης οἰκίας τοῦ Μωαμεθανοῦ Ἱερεδικατοῦ (Καδῆ), τῆς ὁποίας τὴν μὲν ἰσόγειον ὀροφὴν μετέτρεψεν εἰς εὐκτήριον οἶκον, σεμνυνόμενον ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῆς Ἁγ. Τριάδος, τὴν δὲ ἄνω ὀροφὴν εἰς κατοικίαν τοῦ Ἱερέως, τοῦ εροψάλτου καὶ τοῦ νεωκόρου. Συγχρόνως ἠγόρασε καὶ ὄλην τὴν περίξ περιφέρειαν χέρτων γαιῶν, ἐκτεταμένων καὶ εἰς πολλὰ στρέμματα ἀνερχομένων. Προτέτι ἠγόρασε καὶ τὴν ἐκεῖ πλησίον κειμένην οἰκίαν τοῦ Ρώσ-

σου Προξένου Κακάτζη, τὴν ὁποίαν προώρισεν ὡς Μητροπόλιν δι' ἑαυτὸν.

Ἑλληνικὴ συνοικία Ἰδρύθη καὶ ἐσχηματίσθη ὡς πυρρὴν τῆς νῦν ἀνθηρᾶς καὶ κατὰ πάντα εὐημερούσης ἑλληνικῆς κοινότητος ὡς ἐξῆς: Ὀλίγη ἐκείνη τὴν εὐρεῖαν περιφέρειαν χέρσων γαιῶν, τὴν μεταξὺ τῆς Ἀγ. Τριάδος καὶ τῆς Μητροπόλεως, ὁ Σωφρόνιος διήρρεσεν εἰς πολυάριθμα οἰκόπεδα καὶ διὰ πατρικῶν προτροπῶν καὶ παραινέσεων ἔπεισε τοὺς εὐπορωτέρους τῶν ἐν τῇ πόλει ἐμπορευομένων καὶ τῶν περίξ καπνοφόρων χωρίων, ν' ἀγοράσωσιν ἀνά ἓν γήπεδον καὶ κτίζοντες οἰκίας, νὰ ἐγκατασταθῶσιν εἰκογενειακῶς.

Καὶ εὐτως ἐκ τοῦ μηδενὸς ἐδημιουργήθη καὶ ἐσχηματίσθη μόνιμος ἑλληνοβόλοφος συνοικισμὸς μετὰ περικαλλοῦς ναοῦ καὶ σχολείων μετὰ πληθυσμοῦ ὑπερβαίνοντος τὰς 2500, εἰκογενειῶν ἑλληνοφώνων ὄλων. Σήμερον ἡ Ἀμιτὸς φέρει χροιάν ἑλληνικὴν μετὰ ἑλληρικῶν στοιχείου, ὑπερισχύοντος τῶν ἄλλων συνείκων, καὶ τὰ 3/4 τοῦ ὄλου ἐμπορίου, εἰς πλῆθ' ἑκατομμύρια φράγκων ἀνερχομένου, καὶ ὑπὲρ τὸ ἡμισυ τῆς ἀκινήτου κτηματικῆς περιουσίας, εὐρίσκονται εἰς τὰς χεῖρας τῶν ὀμιγενῶν.

Συμπέρασμα. Νομίζομεν, ὅτι, καὶ μόνη αὐτὴ ἡ ἐθνικωτάτη καὶ πατριωτικωτάτη πράξις τοῦ ἀληθῶς φιλοθεοῦ καὶ φιλοπάτριδος ἱεράρχου, ἀρκεῖ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς εὐεργετικῆς καὶ ἐθνωφελοῦς ὁράσεως καὶ πολιτείας τοῦ ἀειμνήστου ἐκείνου ἀδρόου, χαρακτηρίζουσα αὐτὸν ὡς ἓνα τῶν ἐθνικωτάτων ἀδρῶν τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ.

Τὴν αὐτὴν δρᾶσιν καὶ παραπλήσια ἔργα ἀπαντῶμεν καὶ εἰς τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς ἐπαρχίας Ἀμασείας. Ὁ παμμέγιστος ναὸς τῆς Πάφρας, ὁ τῆς Ἁγίας Μαρίνης, καὶ τὰ ἐκπαιδευτήρια, ὀφείλουσι τὴν θεμελίωσίν των εἰς αὐτόν.

Τὰ Σχολεῖα τῆς Σινώπης καὶ ἡ ἀνακαίνισις τῶν 7 ἐκκλησιῶν καὶ τὸ νεκροταφεῖον, ἐντὸς τοῦ περιβολοῦ τῶν ἀρχαίων τειχῶν τῶν ἐρείπιων τῶν Ἀκτέρων τῶν Μιθρηδατῶν, ὀφείλονται εἰς τὰς ἐνδὸς λεχεῖς μερίμνας καὶ ἐνεργείας αὐτοῦ. Τὰ σχολεῖα ἔφερον ἐπὶ τῆς προμετωπίδος τὴν ἐπιγραφὴν: « Ἐκ βάρθρων μὲ ἀνήγειραν οἶκον παιδείας, αἱ Σωφρονίου προτροπαὶ Ἁγίου Ἀμασείας! » Ταῦτα δὲ πάντα κατωρθώθησαν ἐντὸς δευτέρου ἀρχιερατείας ἐν τῇ Μητροπόλει Ἀμασείας!

Ἐν ταῖς σχολεῖαις ταῦτοις ἐπὶ διετίαν ἐσχολάρευσεν, ὁ τότε μὲν τελειόφοιτος ἱεροσπουδαστῆς τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς Κωνσταντῖνος Βαλλιιάδης ὁ Χίος, παιδεύμα ὦν καὶ ἀνάθηρμα τοῦ Σωφρονίου, μετέπειτα δὲ εὐρυτέρας σπουδῆς καὶ μορφώσεως τυχῶν ἐν τε τῷ ἔθνικῳ Πανεπιστημίῳ τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἐπὶ διετίαν ἐν τοῖς Πανεπιστημίοις τῆς Γερμανίας τελειοποιηθεὶς, ὅστις μετὰ τὴν ἐξ Εὐρώπης ἐπάνοδον, χρηματίσας Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ δικιχίας τὰς Μητροπόλεις Μυτιλήνης καὶ Ἐφέσου εἶτα ἀγγερεύθη Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης. Νῦν δὲ ἐφησυχάζει ἐν τῇ νήσῳ Χάλκῃ τῆς Κων)πόλεως, ἐξ ἴσου ἀληθῆς τοῦ Χριστοῦ στρατιώτης, πεπνυμένος Πρωθιεράρχης, ζηλωτῆς τῶν πατρῶων, ἀκραφίης πατριώτης, μιμητῆς τοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας τοῦ καλοκαγάρθου πάτρωνος αὐτοῦ καὶ εὐεργέτου, τοῦ ἀειμνήστου ἐκείνου Σωφρονίου.

Ἡ ἔθνοσυνελεύσεις. Κατὰ Ὀκτώβριον μῆνα τοῦ ἔτους 1858 ὁ Σωφρόνιος προσκληθεὶς ὑπὸ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, μετέβη εἰς Κων)πολιν, ὡς μέλος κληρικὸν τῆς τότε συγκροτηθείσης Ἐθνοσυνελεύσεως, ἐκ τῶν ἐπιλέκτων καὶ λογάδων τοῦ ἔθνους, κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν, πρὸς σύνταξιν τοῦ Συνταγματίου τοῦ Κλίματος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, ἦτοι τῶν «**Ἐθνικῶν Κανονισμῶν**», καθ' οὓς μέχρι σήμερον διέπονται καὶ λειτουργοῦσι τὰ τοῦ ἔθνους συμφέροντα, ἐκκλησιαστικὰ καὶ κοινωνικά.

Ὅποιον ἐπίζηλον πρόσωπον διεδραμάτισεν ἐν αὐτῇ, διακριθεὶς μεταξὺ τῶν πρωταγωνιστητάντων, διὰ τὴν πρακτικότητα καὶ τὴν διαύγειαν τοῦ πνεύματος, τὴν εὐτολμίαν, τὴν σύνεσιν καὶ τὴν πολύτιμον πολυπειρίαν καὶ τριεθνήν, χαρακτηριθεὶς, ὡς εἷς ἐκ τῶν φιλελευθερωτέρων καὶ ζηλωτῶν τῆς ὁδοῦ καὶ τῆς εὐκλείας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, Κληρικῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, μαρτυροῦσι τὰ ἐπίσημα πρακτικὰ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

Ἐφορεῖται. Κατὰ τὴν ὑπερδιετῆ διαμονὴν αὐτοῦ ἐν Κων)πόλει, πλὴν τῶν καθηκόντων ὡς μέλος τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ἀνετέθησαν αὐτῷ καὶ αἱ Ἐφορεῖαι τῆς ἐν Χάλκῃ Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ τῆς ἐν Φανάριῳ Μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῆς, ὡς καὶ τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου τῶν Πατριαρχείων, τοῦ λεγομένου **Κοινοῦ**.

Αἱ ἐφορεῖαι αὗται ἀφῆκαν εὐφημον ἐποχὴν εἰς τὰ χρονικά τῶν τε ἀνωτέρων τούτων Ἐκπαιδευτήριων τοῦ ἔθνους, καὶ τῆς ἐκκ'ησίας, καὶ τοῦ Ἐθνικοῦ ἡμῶν Ταμείου.

Ἐπάνοδος εἰς Ἀμάσειαν. Μετὰ τὴν λήξιν

τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, τῶν Ἐθνικῶν Κανονισμῶν περιβληθέντων τὰ ὑποκρατορικὸν κῦρος, καὶ τὴν παραίτησιν τοῦ Πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ Νεσχωρίτου, καὶ τὴν ἀναγόρευσιν τοῦ διαδεχθέντος αὐτὸν Ἰωακείμ Β'. τοῦ ἀπὸ Μητροπολίτου Κυζίκου, ὁ Σωφρόνιος κατὰ Δεκέμβριον μῆνα τοῦ 1860 ἔτους ἐπανῆλθεν εἰς τὴν θεόσωστον αὐτοῦ ἐπαρχίαν πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἐκεῖ τῶν νέων Ἐθνικῶν Κανονισμῶν, καὶ συνέχειαν τῆς καρποφόρου ποιμαντορικῆς δράσεως.

Παραίτησις τοῦ Ἰωακείμ Β'. — Κατ' Αὐγουστον μῆνα τοῦ 1863, μετὰ ταραχώδῃ καὶ πολυκύμαντον πατριαρχίαν, παραιτηθέντος τοῦ ἀσιδίμου Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ Β'. τοῦ Χίου, τοῦ διαπρέφαντος ἐπὶ ἐκτάκτῳ ἀγγυνοῖα, καὶ διακριθέντος διὰ τὸ εὐμήχανον καὶ πολύτροπον ἐν τε τῇ μητροπολιτικῇ καὶ τῇ πατριαρχικῇ δράσει, ἐχέρησεν ὁ Θεσπιδὸς ἐν λίαν ἀνωμάλῳ καταστάσει τῶν πραγμάτων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, κρίμασιν οἷς εἶδε Κύριος.

Ἐκλογὴ τοῦ Σωφρονίου Γ' — Αἱ δεινὰ περιστάσεις τοῦ Γένους καὶ τῆς Ἐκκλησίας ἀπήτησαν ὑπέρ πειτε τὸν ἄξιον ἰθύντορα καὶ πηδαλιούχον τοῦ σκάφους τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας· οἱ πάντες τότε, Κληρικὸι καὶ λαϊκοὶ, μιᾶ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ ἀπέβλεψαν πρὸς τὸν Μητροπολίτην Ἀμασειᾶς Σωφρόνιον, καὶ ἄκοντα καὶ ἀπαναινόμενον, ἀποσπῶσιν αὐτὸν ἀπὸ τῆς προσφιλοῦς αὐτοῦ ἐπαρχίας, καὶ ἀνυψοῦσιν ἐπὶ τῆς Ἀνωτάτης, ἀλλὰ καὶ πολυταράχου καὶ πολυκυμάντου τῆς Ἐκκλησίας περιωπῆς, τὸν πανταχοῦ διαλάμποντα ταῖς χάρισι, διδάσκοντα, συμβουλευόντα, γευθετοῦντα καὶ ἐξ ἴσου τιμώμενον καὶ ἀγαπώμενον.

Ἐκλογή καὶ ἀνάρρησις εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον. Τῇ 20 Σεπτ. 1863 ἐκλεγείς ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς Συνελεύσεως, Κλήρου καὶ λαοῦ, ὁ Σωφρόνιος, μετακαλεῖται ἐκ Σινώπης τῆς Μητροπόλεως Ἀμασειας, τῇ 22 Ὀκτωβρίου ἀφικνεῖται εἰς τὴν Βασιλίδαν τῶν πόλεων, τὴν Κων)πολιν, ἐπιβαίνων τοῦ κυβερνητικοῦ ἀτμοπλοίου «Μαλακῶφ», συνδευσμένου καὶ ὑπὸ ἑτέρου πολεμικοῦ ἀτμοδρόμου «Ἐστέρι—Χαγίρ», ἐπὶ τούτῳ ὑπὸ τῆς Αὐτοκρατορικῆς Κυβερνήσεως ἀποσταλέντων, πρὸς παραλαβὴν αὐτοῦ τε μετὰ τῆς ἀκολουθίας του, καὶ τῶν ἀπεσταλμένων Συνοδικῶν Μητροπολιτῶν Λαρίσσης Στεφάνου καὶ Σιτανίου Μελετίου, μετὰ πλεῖον θυελλώδη καὶ πολύπλαγκτον, καὶ τῇ 28 Ὀκτωβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, μετὰ τὴν ἐν ταῖς Ἀνακτόροις τοῦ «Δολμά-Μπακός» παρὰ τοῦ Διπλοκονιῶ (Μπεσίκ-Ταστῆ) ἐπίσημον ὑπεδέχθη καὶ ἀναγνώρισιν ὑπὸ τῆς Α.Α.Μ. τοῦ Σουλτάνου Ἀβδουλ-Αζίζ-Χάν, καὶ τὴν πρὸς τοὺς ὑπουργοὺς καὶ λοιποὺς ἀνωτέρους λειτουργοὺς τοῦ Κράτους ἐπίσκεψιν, ἐν ἐκτάκτως μεγαλοπρεπεῖ καὶ ἐπιβλητικῇ πομπῇ, δι' ἀνακτορικῶν ἀμαξῶν καὶ τιμητικῆς ἐφίππου στρατιωτικῆς φρουρᾶς, ἐλθὼν εἰς τὸν ἐν Φαναρίῳ Πατριαρχικὸν ναὸν τοῦ Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου, πανδῆμως ἐθρονίζεται ὑπὸ τὰς ἐπευφημίας Κλήρου καὶ λαοῦ ἐπὶ τοῦ περικλειοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τῶν Χρυσοστέμων καὶ Γρηγορίων καὶ τῆς λοιπῆς φαινῆς καὶ ἐνδόξου πλειάδος Πατριαρχῶν, οἵτινες ἐλάμπρυναν καὶ ἐδόξασαν τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν.

Ο Οίτουμνικὸς Πατριάρχης
ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ Γ'.

ΑΝΑΓΟΡΕΥΤΗΡΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

Ἐκφωνηθεὶς ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Σωφρονίου τοῦ Βυζαντίου, τοῦ ἀπὸ Ἀμασειας ἐν τῷ κατὰ Φανάριον Κων)πόλεως Πατριαρχικῷ ναῶ τῷ Ἀγ.

Γεωργίου, τῆ ΚΒ' Ὀκτωβρ. 1863 κατὰ τὴν ἐκ Συνώπης ἀφιξίν αὐτοῦ.

Κληθεὶς ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους εἰς τὸν ὑψηλὸν τοῦτον καὶ Πατριαρχικὸν Θρόνον συναισθάνεσθαι καὶ κατανοῶν πληρέστατα τὴν ἐμὴν ἀνικανότητα καὶ τρέμων ὄλος ἀπέναντι τοσοῦτῳ μεγάλῃς καὶ δυσχεροῦς θέσεως.

Ἄλλ' ἐπειδὴ οὐτως πύδοκνησεν ὁ Κύριος, ὁ πολυτάκτις εἰς διάφορα ξὺν μεγάλων ἐργῶν ἐκλέγων τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου, τὰ εὐτελῆ καὶ ἐξουθενημένα, εἶν τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλόγημένον. Ἐγὼ δὲ μετὰ συντετριμμένης καρδίας ὑποτάττω καὶ παραδίδω ἑμαυτὸν εἰς τὸ θεῖον θέλημα.

Ἐν τοῦτοις ἐπιτρέψατέ μοι, ἀγαπητοὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ λοιποὶ φιλόχριστοι ἀκροαταὶ, ὅπως μετὴν ἀφέλειαν τῆς γλώσσης μου ἀπευθύνω νῦν πρὸς ὑμᾶς ὀλίγας τινὰς λέξεις αὐτοσχεδίους.

Εἰς ὁποῖον εὐρίσκονται κατάστασιν τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἔθνικὰ ἡμῶν πράγματα ἀπὸ τινων ἤδη ἐνιαυτῶν, μετὰ λύπης ψυχικῆς συναισθανόμεθα πάντες καὶ γινώσκομεν· ὑπάρχει δὲ ὡσαύτως εἰς ὅλους κατάδηλον, ὅτι, ἡ μέριμνα τῆς ἐφ' ἡμᾶς τεταγμένης κραταιᾶς βασιλείας καὶ ἡ θέλησις τοῦ ἔθνους ἐπιμόνως ἀπαιτοῦσι τὴν διόρθωσιν καὶ τὴν ἐπὶ τὰ κρεῖττω διαρρύθμισιν αὐτῶν· μάρτυρες δὲ τῶν λό-

γων μου οἱ κανονισμοὶ τῆς ἐθνοσυνελεύσεως.

Πρὸς ἐπίτευξιν ὁμοῦ τοῦ μεγάλου καὶ δυσχεροῦς τούτου ἔργου ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως, ὄχι μόνον ἡ ἐν λόγοις προθυμία, ἀλλὰ καὶ ἡ εἰλικρινὴς σύμπραξις καὶ ἐγκάρδιος ἀφοσίωσις τῶν μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, τῶν δύο τούτων Σωματείων, εἰς τὰ ὁποῖα ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ Ἔθνος ἐνεπιστεύθησαν τὰ τιμαλφῆ αὐτῶν συμφέροντα.

Οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐνθερμος ἐπικουρία παντὸς φιλογενοῦς χριστιανοῦ. Ναί· τὸ λαϊκὸν στοιχεῖον πάντοτε ὑπῆρχε παρὰ τῇ ὀρθοδόξῳ ἡμῶν Ἐκκλησίᾳ ἀγαπώσπαστον τοῦ ἱερατικοῦ· καὶ καθὼς πολλακίς ἐδοκίμησε μετὰ τοῦ Κλήρου καὶ ἐπροσέτευσεν γενναίως τὰ σωτήρια τῆς ἀμωμῆτου ἡμῶν πίστεως δόγματα, οὕτω καὶ κατὰ τοὺς νῦν χρόνους ὀφείλει, καὶ ἔδειξεν ὅτι, προθυμεῖται, ἵνα φανῇ οὐχ ἥττον ἢ ὅσον ὁ Κληρὸς προασπιστῆς τῶν ἐθνικῶν προνομίων καὶ ζηλωτῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς δόξης. Μαρτύρια δὲ τῶν λόγων μου ἡ ἀπὸ τινος καιροῦ σύμπνοια τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ τοῦ Διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, ὡς ἐκ τῆς ὀπίας καὶ διεπράχθησαν πολλὰ κοινωφελῆ ἔργα.

Τὸ κατ' ἐμὲ, ὁμολογῶ, ὅτι, μετὰ τὴν εἰς τὸν Θεὸν ἐλπίδα, τοῦτο καὶ μόνον ἔχω εἰς παρηγορίαν καὶ ἐνίσχυσιν, ὅτι, δηλαδὴ, ἡ Ἱ. Σύνοδος καὶ τὸ Δ. Ε.Μ. Συμβούλιον, καὶ πάντες οἱ ἐκ τοῦ Κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ δυνάμενοι νὰ παράσχωσι συνδρομὴν τινα, εἴτε ὑλικὴν, εἴτε ἠθικὴν, εἴτε διανοητικὴν, θέλουσί μοι βοηθήσει εἰλικρινῶς πρὸς διάπραξιν

τῶν δεόντων κατὰ πᾶσαν παρεμπύπτουσαν σπουδαίαν ὑπόθεσιν. Διότι ἐξομολογούμενος, ἐνώπιον πάντων ὑμῶν, διαβεβαίω, ὅτι, ὅσον καὶ ἂν ἔχω πόθον, ὑπὲρ τῆς πληρεστάτης ἐφαρμογῆς τῶν Κανονισμῶν, τοὺς ὁποίους τὸ ἔθνος ἐθέσπισε, καὶ ὅσῃν προθυμίαν καὶ ἂν αἰσθάνωμαι ἐν ἑμαυτῷ, ὅπως δικαιώσω καὶ πραγματοποιήσω τὰς προσδοκίας τῶν σεβαστῶν ἐκλογέων μου, ὅλλὰ καὶ οὕτω θεωρῶ τὴν ἐπίτευξιν τῶν ποθημῶν τούτων ἀδύνατον ἄνευ τῆς συνδρομῆς τῶν εὐφρονούντων.

Εντεῦθεν προάγομαι νὰ ἐκδηλώσω εἰς πάντας ὑμᾶς, ὅτι, πᾶσα γνῶμη ἀποχρώντως δεδικοιολογημένη, καὶ πᾶτα παρατήρησις, σκοποῦσα εἰς διαφώτισιν τῶν ὀλίγων ἰδεῶν μου, ἔσται δι' ἐμὲ παραδεκτὴ μετ' εὐχρηστίσειως ἐγκαρδίου ἀπ' ἐναντίας δὲ, πᾶσαν πρότασιν ἢ πράξιν, ἐν κρυπτῷ καὶ παραδύστω γεννησομένην, καὶ τείνουσαν, ἔστω καὶ εἰς ἐλαχίστην παράβασιν τῶν κανονισθέντων, θέλω θεωρεῖν ἀντικανονικὴν. Ὅθεν καὶ προτρέπω πάντας ὑμᾶς περιπαθῶς, ἵνα, ἐξ ἧς ἔλαχεν ἕκαστος κλήσεως, συνεργήσητε εἰλικρινῶς μετὰ τῆς ἐμῆς μετριότητος καὶ τῶν σεβαστῶν δύο σωματείων ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν πραγμάτων.

Ὁ δὲ Κύριος, ὁ τὰ ἀσθενῆ θεραπεύων καὶ τὰ ἐλείποντα ἀναπληρῶν, καταπέμψαι εἰς πάντας ὑμᾶς τὴν πανίσχυρον αὐτοῦ χάριν καὶ κατευθῦναι τὰ διαθήματα ἡμῶν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν.

Τὸν δὲ Μεγαλειότατον ἡμῶν Ἄνακτα Σουλτὰν Ἀπδουλ-Ἀζίζ-Χὰν Ἐφένδην μας, διατηροῦν ἐπὶ τοῦ ἐνδόξου Αὐτοκρατορικῆς Θρόνου ἁνθρον, ὑγιᾶ καὶ μακροήμερον. Ἀμήν!

ΛΟΓΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΦΩΝΗΤΗΡΙΟΣ

Πρὸς τὸν ἀναγορευτήριον τοῦ Πατρ. Σωφρονίου, ἐκφωνη-
θεὶς ἀπ' Ἀμβωνος ὑπὸ τοῦ πρώην Μητροπολίτου Χα-
λεπίου Ἱερθεῶ, Τοποτηρητοῦ τῆς Μεγάλης
Πρωτοσυγγελίας.

Καὶ δώσω ὑμῖν ἄρχοντα κατὰ τὴν
καρδίαν μου.» (Ἱερμ. κεφ. Γ' 15)

Τί τοῦτο, Παναγιώτατε Δέσποτα, τί τοῦτο τὸ
λαμπρὸν καὶ περιχαρὲς θέαμα; τίς αὕτη ἢ τοσοῦτου
λαοῦ πανταχόθεν συρροὴ ἐν τῷδε τῷ εὐαγεστάτῳ
τῆς Μεγ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ναῶ μετὰ φω-
νῆς ἀλαλαγμοῦ, ὡς λάβρος καὶ τηλεβόας χεῖμαρρος;
διατί αὕτη ἢ βασιλεὺς τῶν πόλεων ἐμφανίζεται σή-
μερον φαιδρὰ, ἐγείρουσι τρόπαια θριαμβευτικὰ κα-
τὰ τοῦ μισοκάλου, φαιδρὰ χαρῶπος, ἀγαλλομένη
καὶ πλήρης παραμυθίας καὶ χορηγοτάτων ἐλπίδων
ἐπὶ τῇ Σῇ εὐκταίᾳ καὶ ἐνδοξῷ ἀναβάσει ἐπὶ τὸν πα-
τριαρχικόν, ἀποστολικόν καὶ Οἰκουμενικόν Θρόνον;
Τί δὲ ἢ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἐορτάζει μεγαλο-
πρεπῶς ἐορτὴν περιφανεστάτην, συνιστῶσα χορο-
στασίας, προσφέρουσα δόξαν, αἴρουσα χεῖρας ἱκε-
τηρίους πρὸς οὐρανὸν, ὕμνους τε καὶ δοξολογίας
πρὸς τὸν Θεὸν ἀναπέμπουσα ;

Ταῦτα πάντα, Παναγιώτατε Δέσποτα, δι' οὐδὲν
ἕτερον παρὰ, διότι ἢ ἀλώμπος τοῦ Χριστοῦ Ἐκ-
κλησία, μετὰ δακρύων περιχαρῶς Σὲ ὑποδεχομένη
σήμερον, ἀξιοῦται καθορᾶν Σὲ τὸν θεϊότατον καὶ
σεβασμιώτατον ποιμενάρχην, ὡς ἄλλον φαινὸν
φωστῆρα, λαμπρῶς ἐπιτέλλοντα ἐν τῷ μεσημβρινῷ
τοῦ ὀρθοδοξοῦντος κόσμου καὶ πᾶσαν τὴν τετραπέ-

ρατον Οίκουμένην, ὅπου προσκυνεῖται ὁ τετραμε-
 ρὴς σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ, μέλλοντα καταπυρσεύ-
 ειν καὶ διαφωτίζειν πάντων τῶν πιστῶν καὶ τὰς καρ-
 δίας καὶ τὰς ψυχὰς, καὶ θεωρεῖ τὴν ἡμέραν ταύ-
 την, ἡμέραν χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως πνευματικῆς,
 ἡμέραν μεταβάσεως ἐπὶ τὸ κρεῖττον, καὶ εὐτυχίας
 ἐνάργεως !

Ὁ παντελόπτης καὶ παντοδύναμος Θεὸς, κατὰ
 τὰς ἀνεξιχνιάστους αὐτοῦ βουλὰς, νύδόκησεν, ὅ-
 πως ἐπισκέψηται ἡμᾶς πάλιν, ἐπιδὼν τὴν κάκωσιν
 ἡμῶν διὰ τοῦτο ἅμα τοῦ πατριαρχικοῦ Θρόνου
 χηρεύσαντος, καὶ τοῦ ἀξίου καὶ ἀρμοδίου ταῖς πε-
 ριστάσεσιν ἀναζητουμένου, δάκτυλός τις ἀόρατος,
 δυνάμεις τις ἀνωτέρα καὶ ἀκαταμάχητος ἔστρεψε
 πάντων καὶ τὰς καρδίας καὶ τὰς ψυχὰς καὶ τὰ ὄμ-
 ματα πρὸς τὸ ἱερόν πρόσωπον τῆς Σῆς Παναγιό-
 τητος, καὶ ἅπαντα ἢ τῶν ἱεραρχῶν ὀλομέλεια, καὶ
 ἅπασ ὀ τῆς Ἐκκλησίας Κλήρος, καὶ ἄρχοντες, καὶ
 λόγιοι καὶ ἰδιῶται, καὶ ἀπαξιαλῶς εἰπεῖν, πάσης
 ἡλικίας καὶ τάξεως καὶ βαθμοῦ ἀνθρώπος, πρὸς εὐ-
 κλειαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους ἡμῶν, μίαν
 ἀφῆκαν φωνὴν, ἓνα ἐξ ἀπάντων ὁμολογοῦντες καὶ
 ἀνακηρύττοντες τὴν Σὴν τελειότητα.

Καὶ τίς ἐνταῦθα οὐχ ὀρᾷ προφανῶς τὸ ἔργον τῆς
 τοῦ Θεοῦ προνοίας; τίς οὐ κατανοεῖ, ὅτι, δάκτυλος
 Θεοῦ ἐν τοιαύταις σπουδαίαις περιστάσεσι τοῦ εὐ-
 σεβοῦς ἡμῶν γένους, Σὲ ἀνέστησε καὶ Σὲ ἀνύψωσεν
 ἐπὶ τῆς ἀνωτάτης τῆς Ἐκκλησίας περιωπῆς, ὡς
 ποιμενάρχην ἀξίον ἐπὶ τε παιδείᾳ καὶ ἀρετῇ καὶ
 συνέσει καὶ πολυπειρίᾳ διαπρέποντα, «Καὶ ὄσω

ὕμῶν ἄρχοντα κατὰ τὴν καρδίαν μου.,,

Μέγας ὁ Θεὸς τῆς Ὁρθοδοξίας, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ! Θαυμάσιαι ἀληθῶς τῆς θείας αὐτοῦ προνοίας αἱ κατὰ καιροὺς ἐπιδεικνύμεναι ἐμφάσεις! Πολλὰ πολλάκις ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τῆς ἐν Ἐδὲμ συστάσεως αὐτῆς μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων ὑπέστη δεινὰ, καταπολεμουμένη ποτὲ μὲν ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τῆς πίστεως ποτὲ δὲ ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς ἀρχηγῶν αὐτῆς· ἀλλ' ὁ θεμελιωτῆς αὐτῆς οὐδέποτε ἐγκατέλιπεν αὐτὴν, ἀναδείξας προστάτας καὶ κηδεμόνας ἀρμηδίουσιν ταῖς περιστάσεσιν.

Ὁμοίως καὶ κατὰ τὸν παρόντα χρόνον, ἡ αὐτὴ Ἐκκλησία, ὁ αὐτὸς περιούσιος λαὸς τοῦ Κυρίου καταπολεμεῖται ὑπὸ τοῦ δαίμονος τοῦ ἐγωῖσμοῦ καὶ τῆς ἀσυμφωνίας, τῶν ταραχῶν καὶ τῶν συγχύσεων ὁρμῶσιν κατ' αὐτῆς, ὡς λύκοι ἄγριοι, στίβη αἰρετικῶν, πειρώμενοι διὰ παντοίων αὐτῶν μηχανημάτων διασκορπίσαι τὰ πρόβατα ἐκ τῆς μάνδρας τοῦ Χριστοῦ· διὸ καὶ ὁ Θεὸς ἰδὼν τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, τὴν παροῦσαν, λέγω, δυσχερῆ τῶν πραγμάτων κατάστασιν, Σέ ἀνέειξεν, ὁ ἀρχιποίμην, ὁ ἀρχηγὸς καὶ θεμελιωτῆς αὐτῆς ἀρμοδιώτατον πηδαλιούχον τοῦ παγκοσμίου σκάφους τῆς καθολικῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, ὡς ἄλλον προφήτην Μωϋσῆν, ἵνα διαβιβάσῃς ἅπαν τὸ θεόθεν ἐμπιστευθέν σοι ὀρθόδοξον πλήρωμα διὰ τῆς πο' ὑκνυμάντου θαλάσσης τῆς συγχύσεως καὶ ἀνωμαλίας, καὶ ὀδνηήσης αὐτὸ εἰς τὴν ἔρημον τῆς ἰουχίας, εἰς μονὰς σωτηρίου, τοὺς βαρεῖς λύκους, τοὺς πολλοὺς καὶ ποικίλους ἐπιβούλους τῆς εὐσεβείας—ἀπε-

λαύνων μακρὰν καὶ συντρ'δων αὐτῶν τὰ μηχανήματα, ὡς σκεύη κεραμέως.

Ἄπας ὁ ἱερός Κλήρος, ἅπας ὁ λαός, λαός οὕτω συνετός καὶ εὐαίσθητος, λαός οὕτω ζηλωτῆς καὶ φιλόθεος, ἀπεκδέχεται—ἀπὸ τῆς Σῆς προνοίας καὶ ἐμπειρίας, ὡς πνευματικοῦ ἀρχηγοῦ, τὴν ἀπαραίτητον ρύθμισιν καὶ μόρφωσιν τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, τὴν μετὰ ἀκριβεστάτης διατηρήσεως τῶν ἱερῶν κανόνων ἐξάσκησιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας, τὴν πλήρη καὶ ἐπωφελῆ ἐφαρμογὴν τῶν ἐθνοσωτηρίων κανονισμῶν, τῶν ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς εὐμενεστάτης ἡμῖν Μεγαλειότητος ἐπ' ἐσχάτων δι' αὐτοκρατορικοῦ διατάγματος ἐπικεκυρωμένων, πρὸς βελτίονα τῶν καθ' ἡμᾶς ἐθνικῶν πραγμάτων προαγωγὴν, τὴν εὐπρέπειαν τῶν ἱερῶν ναῶν, τὴν ἐκπαίδεισιν τῆς νεολαίας, τὴν ἐπιτήρησιν καὶ αὐξήσιν τῶν τε ἐκπαιδευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν καταστημάτων τοῦ ἔθνους, τὴν διάδοσιν τοῦ κηρύγματος τοῦ θεοῦ λόγου καὶ τὴν φιλάνθρωπον καὶ χριστιανικὴν περίθαλψιν τῶν πασχόντων ἡμῶν ἀδελφῶν.

Μέγας ἀληθῶς ὁ ἀγὼν καὶ τὸ φορτίον βαρὺ καὶ δυσβάστακτον, τοσαῦται μυριάδες ψυχῶν, τοσῦτοι λαοὶ, οἱ πάντες ἀπαιτοῦσι τὴν μέριμνάν σου, καὶ πάντων ἡ ψυχικὴ σωτηρία κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῶν πατρικῶν σου νοουθεσιῶν ἐξήρηται, ὀφείλοντος δοῦναι λόγον τῷ Θεῷ περὶ τῆς ἐμπειστητευμένης θεόθεν εἰς χεῖράς σου παρακαταθήκης.

Εἰς Σὲ, τέλος πάντων, ἀπόκειται ἢ εἰς τοὺς κόλπους τῆς κοινῆς ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐπάνοδος καὶ συμφιλίωσις τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν Βουλγάρων, καὶ ἡ μετὰ

τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφικῆς ἐνότητος τῶν ἀπανταχοῦ
γῆς ὀρθοδόξων αὐτοκεφάλων ἐκκλησιῶν ἀκεραιότητος
τοῦ μεγάλου σώματος τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἧς
ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός.

Δυσχερῆς μὲν, Παναγιώτατε Δέσποτα, δυσχερῆς,
ὁμολογῶ, ὁ ἀγὼν, καὶ οὐ τοῦ παντός, ἀλλ' ἔχεις
τοσαῦτα παραδείγματα τῶν τοσοῦτων προκατόχων
σου, Γρηγορίων, λέγω, Χρυσοστόμων, Φωτίων,
Γενναδίων καὶ τοσοῦτων ἄλλων, οἵτινες γεννοίως
ἀγωνισθέντες κατὰ τῶν ἐχθρῶν, τῆς Ὀρθοδοξίας,
διέσωσαν καὶ παρέδωκαν ἡμῖν αὐτὴν ἄσπιλον, ἄμολ-
λυντον καὶ ἀκεραίαν, καὶ τῶν ὁποίων ἡ συνεχὴς ἀ-
νάμνησις ἔσται καὶ διηνεκὴς ἐμπνευσίς εἰς τὴν
Σὴν ὀξυνουσιάν σου περὶ τοῦτον. ἔχεις, τελευταίον,
αὐτὸν τὸν Θεόν, τὸν βασιλέα τῶν βασιλευόντων, ὅ-
στις ἀνωθεν προλαίπει τὰς δυσχερείας τῶν προ-
κειμένων σοι ἀγώνων, ἐνισχύει τὴν καρτερίαν, ἐπι-
χέει τὸν ἀνωθεν φωτισμὸν εἰς τὰς διανοίας. Μέγας,
λέγω, ὁ ἀγὼν, καὶ δεινός, ἀλλὰ μεγάλη καὶ ἡ ψυχὴ
σου, Παναγιώτατε Δέσποτα, μεγάλη σου καὶ ἡ καρ-
διά καὶ ἡ διάνοια, μεγάλη καὶ ἡ προθυμία τῶν ἀ-
πανταχοῦ πνευματικῶν τέκνων σου, μέγα δὲ καὶ
τὰ ἐν τῷ μέλλοντι βραβεῖται τῶν ἀνδρείως ἐγκατε-
ρούντων ὑπὲρ τοῦ κατὰ Χριστὸν πολιτεύματος.

Ἀνάβηθι οὖν, ὦ Ἱερὰ Κορυφή, ἀνάβηθι θαρραλέ-
ως ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς ταύτης κορυφῆς τῆς νέης Σιών,
μὴ δειλιάσης, ἀλλ' ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ ἕνεκα ἀ-
ληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης καὶ ὀδηγήσει
σὲ θαυμαστῶς ἡ δεξιὰ τοῦ Ὑψίστου.

Ἡ ἀγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ὡς καὶ τὸ σεβαστὸν

Δ.Ε.Μ. Συμβούλιον ἀσμένως καὶ εἰλικρινῶς καὶ κατὰ χρέος συναντι' αὐθιγομένη τῶν πατριαρχικῶν σου καμάτων, θέλει Σεὶ ἀνακουφίζει τὸ βάρος, ἡ δὲ πατριαρχικὴ εὐμένεια τοῦ γαλιννοτάτου καὶ εὐσπλαγχνικωτάτου ἡμῶν Ἐνακτος, ἀφ' ἧς ἀπορρέει ἐκάστοτε εἰς τὸ ἔθνος ἡμῶν ἀφθονος ἐπομβρία ἀγαθοδωριῶν καὶ χαρίτων, θέλει διευκολύνει τὴν ἐκτέλεσιν πάσης ἀγαθῆς Σεῦ βουλήσ καὶ προαιρέσεως.

Ἡμεῖς δὲ πάντες, τὰ πιστὰ καὶ γνήσια τέκνα Σου, οἱ ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς Οἰκουμένης λαοὶ τῆς ὀρθοδοξίας, χεῖρας αἶροντες καὶ καρδίας πρὸς τὸν ἐπουράνιον ἡμῶν Πατέρα καὶ Κ'ίριον, θέλομεν ἐπικαλεῖσθαι ἡμέρας καὶ νυκτὸς τὴν ἐπὶ Σεὶ θείαν αὐτοῦ ἀρωγὴν καὶ ἀντίληψιν.

Ναί, Θεάνθρωπε Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ μόνος καὶ αἰώνιος ἡμῶν ἀρχιερεὺς καὶ βασιλεὺς, περίσωζε ἐν εἰρήνῃ τὸν Γαλιννότατον, Κραταιότατον καὶ εὐεργεικώτατον ἡμῶν Ἐνακτα Σουλτὰν Ἀπδοῦλ Ἀζίζ ἐφένδην ἡμῶν, ἐπινεύων ἀείποτε ἀγαθὰ ἐν τῇ καρδίᾳ Αὐτοῦ πρὸς εὐημερίαν καὶ ἄνεσιν τῶν ὑπὸ τὰ σκῆπτρα Αὐτοῦ διατελούντων πιστῶν ὑπνκῶν λαῶν, ἐφ' ὧν ἔταξας Αὐτὸν βασιλεύειν· διαφύλαττε δὲ ἐν ὑγείᾳ καὶ εὐσταθείᾳ καὶ τοὺς περὶ τὴν Α.Α.Μ. εὐμενεστίτους ἡμῶν Ὑπουργούς· τὸν δὲ Παναγιώτατον, Σεβασμιώτατον ἡμῶν Ἀθθέντην καὶ Δεσπότην, τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, κ.κ. Σωφρόνιον, σκέπε, φρούρει, φύλαττε καὶ πολυχρόνιον καὶ ἀνεληρέαστον ἐπὶ τοῦ Ἀποστολικοῦ Θρόνου διατήρησον ὑγιᾶ καὶ εὐθυμον, μέχρι γήρως βαθυτάτου καὶ λιπαροῦ, πρὸς αἰδίου χαρὰν καὶ ὠφέλειαν καὶ

καύχημα τοῦ χριστωνύμου πληρώματος, κραταίωσον αὐτὸν ἐν τῷ κραταιῷ σου βραχίονι, ἐνδυναμώσον, ὅπως διευθύνῃ ἀσφαλῶς καὶ ἀκινδύνως τὸ πᾶγκοινωνον σκάφος τῆς ἀγίας σου Ἐκκλησίας, ὑπὲρ ἧς τὸ ἀπειρότιμόν σου αἶμα ἐξέχεας, εἰς ἀταράχους καὶ εὐδίους λιμένας. Βασιλεῦ ἅγιε, τὸ βασιλείον ἱεράτευμα, τὸν πιστὸν καὶ περιούσιον λαόν σου ἀνεπιβύλευτον διατήρησον, τὴν ἀγίαν ἡμῶν καὶ ὀρθόδοξον πίστιν στήριξον, τὰ ἔθνη, τὰ τοὺς πολέμους θέλοντα, πράυνον, τὸν πολυτάραχον [κόσμον εἰρήνευσον, τὴν μίαν, ἀγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν σου, τὴν ἐκκλησίαν τῶν ὀρθοδόξων λατρευτῶν σου, καλῶς διαφύλαξον ἐκ λύκων λυμαινεμένων αὐτὴν, ἐν τῇ ἐνότητι τῆς ὁμολογίας καὶ τῆ κοινωνίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ πάντα ἡμᾶς ἐπίσκεψαι ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς, ἵνα διὰ παντὸς δοξάζωμεν τὸ πανάγιον ὄνομά σου, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

(Ἐπετι συνέχεια.)

- Πατριαρχεῖα ἐν Κωνσταντινουπόλει
- Πατριαρχεῖα ἐν Ἀλεξανδρείᾳ
- 50ετηρὶς ἀρχιερωσύνης
- 25ετηρὶς Πατριαρχείας
- Ἀποδίωσις — Κηδεῖα
- Διαθήκη.

Β'. ΛΟΓΟΣ

Μετὰ τὴν ἐκ τῶν ἀνακτόρων ἐπάνοδον, ἐκφωνηθεὶς τῇ 28
 Ὀκτωβρ. 1863 ὑπὸ τοῦ εὐρυμαθοῦς καὶ περικλεοῦς
 ρήτορος καὶ ἱεροδιδασκαλοῦ σιφοῦ τῆς Ἀνατολικῆς
 Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας **ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΚΛΕΟ-**
ΒΟΥΛΟΥ, τοῦ μετέπειτα πρωτεθρόνου Μη-
 τροπολίτου Καισαρείας.

— Ἀλλὰ τίς ἡ μεγαλοπρεπὴς καὶ πανηγυρικὴ τῆς
 εὐσεβείας αὕτη πομπή, ἡ ἐν ἀμφόδοις καὶ ἐν ἐξό-
 δοις, ἐν ταῖς ἀγυιαῖς καὶ ἐν ταῖς πλατείαις, καὶ ἐν
 ὀλοφώτῳ ναῶ Κυρίου; Τί βούλεται ἅπας οὗτος ὁ
 φιλόθεος τοῦ Θεοῦ λαός, λαός βαρῆς καὶ πυκάζων
 ἕως τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου, οἱ πρεσβύτεροι
 καὶ πρόκριτοι τοῦ νέου Ἰσραὴλ, ἐφορτὴν κεινὴν καὶ
 εὐσημιὸν συστήσαντες ἐν Ἐκκλησίᾳ πολλῇ καὶ με-
 γάλῃ;

Τέ πάλιν βοᾷ τῶν θείων προφητῶν ὁ μεγαλοφω-
 νότατος· «Ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι ὁ εὐαγγελιζό-
 μενος Σιών... ὡς ποιμὴν, ποιμαίνει τὸ ποίμνιον αὐ-
 τοῦ, καὶ τῷ βραχίονι αὐτοῦ συνάξει ἄρνας, καὶ ἐν
 τῷ κόλπῳ αὐτοῦ βαστάσει»;

Ἀναβαίνει, ὦ φιλόχριστε καὶ θεόφρων ὀμύγυρι,
 ἀναβαίνει ὁ τοῦ παντοκράτορος Κυρίου καὶ τῆς Ἐκ-
 κλησίας αὐτοῦ ἐκλεκτὸς ἀρχιεράρχης εἰς τὸ ὄρος
 τοῦτο τὸ ὑψηλὸν τῆς θείας πολεως, ἵνα, ὡς ἡ τῆς
 Ἀποκαλύψεως λαμπάς, ἡ ἐκ τῶν ἐπτὰ τοῦ Θεοῦ
 πνευμάτων τὸ φῶς ἀρυομένη, τηλαυγέστερον ἐμπο-
 ρεύῃ τὰς τῆς εὐσεβείας λαμπρόνας ἀνὰ πᾶσαν τὴν
 φιλόχριστον οἰκουμένην. Ἐπὶ τὸν πρῶτον τῆς ὀρ-

θεοξίας Θρόνον, ὁ ἐπὶ γῆς πρωτεύων, ἐνθρονίζεται ποιμὴν, καὶ ἰδοὺ συντρέχουσι τὰ ποιμνία ἐν ἀγγλ-
 λιάσει, ὅπως ἐπιγνόντι τὸν καλὸν ποιμένα, γνω-
 σθῶσι καὶ εὐλογηθῶσιν ὑπ' αὐτοῦ, καὶ καλῇ αὐτὰ
 κατ' ὄνομα, καὶ εἰδῶσι τὴν φωνὴν αὐτοῦ, [καὶ αὐτῶ
 ἀκολουθῶσι πειθηνίως, εἰσάγοντι καὶ ἐξάγοντι εἰς
 νομὰς σωτηρίους.

Συντρέχουσιν, ἵνα τῆς ἐπὶ χρυσταῖς καὶ εὐλογη-
 μέναις ταῖς ἐλπίσιν ἀρχομένης σήμερον ἀρχιποιμαν-
 τορίας, ἐνωτισθῶσι τὸ πρόγραμμα ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ
 τούτου βήματος, ὃ προώρισεν ὁ Θεὸς, ὡς τῆς οὐ-
 ρανίου ἀληθείας ἀψευδὲς χρηστέριον, εὐαγγελίζεσθαι
 τὰ θεῖα δικαιώματα, εὐαγγελίζεσθαι εἰρήνην, «εὐ-
 αγγελίζεσθαι τὰ ἀγαθά».

Ἀνάβαινε λοιπὸν εὐθαρσῶς, κλητὲ καὶ ἐκλεκτὲ
 τοῦ Θεοῦ ἀποστολε, ἀνάβαινε εἰς τὸ ἀειλαμπὲς
 καὶ ἐπλέφαντον ὕψος τῆς θεοσεπάστου ἀποστολι-
 κῆς τε καὶ συνοδικῆς τῶν εὐαγγελικῶν λειμώνων
 σκοπιᾶς, ἵνα, πάντα τοῦ Θεοῦ τὰ ποιμνία ἐπισκο-
 πῶν ὑψόθεν, συνάγῃς φιλοστόργως τοὺς εὐλογη-
 μένους ἄρνας τοῦ Κυρίου, καὶ ἐπὶ τῶν πατρικῶν
 σου κόλπων βαστάξῃς αὐτοὺς, ὡς ἐκεῖνος ὁ παντέ-
 λειος ποιμὴν, ὁ ἐπ' ὤμων ἄρας τὸ πεπλανημένον
 πρόβατον. Ὑψου τούντεϋθεν τὴν ποιμαντορικὴν
 φωνὴν σου ἀφοβος ἐν τῇ ἰσχύϊ τῆς ἀναθεν κλήσε-
 ως, καὶ διασάλπιζε ἀμέσως καὶ ἐμμέσως τὸ θέλημα
 τοῦ καλέσαντός σε παντοκράτορος. Τίς τ' ἐντέλ-
 λεται τὸ Πνεῦμα διὰ τῆς φωνῆς τῶν ἐκλογέων σου,
 ἄξιον ἀναηρυττόντων σε. Ταῦτα διὰ στόματος
 προφητικοῦ τὴν τῶν ἀξίων καὶ θεοπροβλήτων ποι-

μένων ὁδὸν προκατασκευάζοντος, «Ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι ὁ εὐαγγελιζόμενος Σιών, ὑψώσον ἐν ἰσχύϊ τὴν φωνὴν σου... ὑψώσατε, μὴ φοβεῖσθε».

Καὶ σὺ μὲν, ὦ πρωτοστάτα τῶν ποιμένων θεοτίμυτε, οὐδαμῶς ἀγνοεῖς, ὅσῳ μεῖζον καὶ ὑπερاناβεβηκὸς τὸ ὕψος, εἰς ὃ ἀνάγει σε σήμερον ἢ τοῦ Θεοῦ δεξιὰ, τόσῳ βαρύτεραι καὶ αἱ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ὀφειλαί σου· τὸσον ἀθλητικώτερος ὑπέδυσ καὶ τοὺς ἀγῶνας, ἀγῶνας τοῦ καθήκοντος καὶ τῆς ἀρετῆς; ὑπὲρ σεαυτοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ.

Οὔτε ἡ ἐπάνω ὄρους κειμένη πόλις κρυβῆναι δύναται, οὔτε ὁ τὸ Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἀγλαίζων ἐν τῷ σκότει καλυφθῆναι τῆς πνευματικῆς ἀφανείας καὶ ταπεινώσεως. Ὅπου ἐξ παντός ἱερέως καὶ πνευματικοῦ ποιμένος ἡ ψυχὴ ἐστὶ τὸ ἅλας καὶ τὸ φῶς τῶν ἐπὶ γῆς, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· ὅπου ὁ ἱερὸς κληρὸς καθόλου ἐστὶν ἡ τοῦ λαοῦ κεφαλὴ, ἡ ὅλον κυβερνώσα καὶ ζωοποιούσα τὸ σῶμα· ὅπου, κατὰ τοὺς θείους πατέρας, ἡ μὲν ἱερωσύνη ἀγγελικῆς ἀρετῆς δεομένη καὶ τελειότητος, τοσοῦτον ὑπερτερεῖ στρατηγίας καὶ βασιλείας, ὅσον ὑπερέχουσιν αἱ ψυχαὶ τῶν σωμάτων καὶ ὁ οὐρανὸς τῆς γῆς· ὁ δὲ τοὺς πιστοὺς ποιμαίνων ἐπίσκοπος τοσοῦτον ὑπερβάλλειν αὐτοὺς ὀφείλει ἐν ἀρετῇ καὶ φρονήσει, ὅσον ἄνθρωπος διαφέρει ἰαλόγου θρέμματος.

«Ὅση πρὸς τὰ ἄλογα τῶν λογικῶν ἀνθρώπων ἡ διαφορὰ, τοσοῦτον τοῦ ποιμένου καὶ τῶν ποιμαινομένων ἔστω τὸ μέσον, ἵνα μὴ καὶ πλέον τι εἴπω.»
Ἰω. Χρυσόστ. Ἱερωστ. λόγῳ β'. Πρβλ. καὶ λόγ. γ' καὶ στ'.

Τί ἄρα εἰπώμεν περὶ τοῦ προέδρου τῶν ποιμένων,

εἰς ὃν ἐμπεπίστευται πάσης ἐκκλησίας ἢ μέριμνα καὶ ἡ περὶ πάσης ψυχῆς χριστιανῶν ὀρθοδόξων εὐθύνη καὶ ἐπαγρύπνησις !

Καὶ ἄλλως οὐδένα λανθάνει τῶν εὐσεβῶν ἱεραρχῶν, ὅτι πᾶσα μὲν ἡ ἱερὰ τῶν ὀρθοδόξων Πατριαρχῶν ἢ τετρακτύς, ὡς τέσσαρες εἰσι θεόστολοι εὐαγγελισταὶ καὶ ἄγγελοι, καὶ γεωργοὶ, οἱ τὴν τοῦ αἰωνίου βασιλεῖαν εἰς τὰ τετραπέρατα τῆς ὑψηλίου διασκαπίζοντες καὶ φυτεύοντες· οἱ τέσσαρες τῆς νοπτῆς Ἐδὲμ ἀένναιοι ποταμοὶ, οἱ τὸν ἐκκλησιαστικὸν παράδεισον ἀρδεύοντες· οἱ τέσσαρες γωνιαῖοι λίθοι, δι' ὧν «πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη ἔσται εἰς ναὸν ἅγιον ἐν Κυρίῳ». Ἄλλὰ τῶν ἄλλων πάντων τόσον προέχει τῇ τιμῇ ὁ τῆς βασιλίδος ταύτης τῶν πόλεων ἁγιώτατος Ἐπίσκοπος, ὅσον ἐν τῇ μητροπόλει ταύτῃ τοῦ μεγάλου βασιλέως καὶ ἀποστόλου Κωνσταντίνου, πᾶμφωτος καὶ κραταῖα ἐξέλαμψε καὶ ἐμεγαλύνθη ἡ καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ὀρθοδοξία, πάντες τοὺς λαοὺς τῆς Οἰκουμένης, πεπολιτισμένους τε καὶ μὴ, ὡσεὶ τέκνον ἐν, ἐγκολπωσαμένη καὶ υἱοθετήσασα Ἐκτοτε ὁ τοῦ πρωτοκλήτου θρόνος, ἡ μεγάλη αὕτη τῆς μεγαλωνύμου εὐσεβείας φύλαξ καὶ διδάσκαλος, ἡ τῶν Ἐκκλησιῶν Ἐκκλησία, ὡς τοῦ φωτὸς τῶν οὐρανίων ἀληθειῶν ἄσβεστος ἐστία, ἀπαιτεῖ, ἵνα, καὶ ὁ προκαθήμενος δαδοῦχος συσκιάζῃ τῶν συλλειτουργῶν ἀπαξάπαντων πάσας τὰς ἀρετάς, τὰς τοῦ νοῦς ὁμοῦ καὶ τὰς τῆς καρδίας, τὰς θεωρητικὰς καὶ τὰς πρακτικὰς.

Πλὴν, ἀλλὰ ταῦτα πάντα, ὡς εἶπα, καλῶς γινώσκουσα ἡ σὴ εὐπαίδευτος καὶ θεόφρων ἀγιό-

της, πατριάρχα πανάγιε, ἐπεμαρτύρησεν ἤδη καὶ τοῖς ἔργοις χρόνον μακρὸν, οὐ πολὺ τῶν 30 ἐτῶν ἀποδέοντα τύπος, λέγουσι, γενομένη, ἐν αἷς προέστη ἀνεγκλήτως καὶ δημοφιλήτως δυσὲν εὐαγέσει παροικίαις τῶν τοῦ Αἰγαίου καὶ τοῦ Πόντου ἀγλαῶν καὶ εὐάνδρων καὶ ὀνομαστῶν ἐπ' εὐσεβείᾳ θυγατέρων, Χίου καὶ Ἀμασειᾶς, τύπος καλῶν ἔργων καὶ διδασκαλίας ἀδιαφθόρου, καὶ ἀναστροφῆς σεμνῆς καὶ ἀκαταγνώστου, καὶ αὐτόχρομα φερωνύμου, ὡσπερ οἱ Τύτοι καὶ οἱ Τιμόθεοι.

Ναὶ ἔσχες καὶ σὺ, παναγιώτατε πάτερ καὶ δέσποτα, ὡς αἱ ἀποστολικαὶ ἐκείναι ἀπαρχαί, ἔσχες τὸν σὸν Παῦλον, ἐν τῷ ἀειμνήστῳ καὶ μεγάλῃς φήμης καὶ ἀρετῆς γέροντι καὶ πνευματικῷ πατρί σου, τῷ Κυρῷ Κοσμᾷ, ὅστις, ἐν τῷ ποιμαίνειν καὶ ἀγαθοεργεῖν, 3 ἐφέξῃς θεοσώστων ἐπαρχίων, Προσκοννήπου καὶ Βιζύνης καὶ Χίου, ἀναδειχθεὶς τὸ ἀριπρεπὲς ἀγλάϊσμα, τοιοῦτον ἀνέδειξέ σε διὰ τοῦ παραδείγματος, ὁποῖον ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ τανῦν καὶ γεραίρει ποιμένα. Οὕτως ἄρα τῶν μεγάλων διδασκάλων μεγάλα γίνονται τὰ μαθήματα, περιβλεπτοὶ καὶ οἱ μαθηταί. Τούτοις οὖν τοῖς διδασκάλοις ἀόκνως ἀπὸ νεότητος καὶ σὲ κατακολουθήσαντα καὶ ἐπ' ὀλίγων δεδοκιμασμένον, ἐπὶ πλειόνων καὶ μειζόνων ἀπάρτι καθίστησιν, ὁ ἐπουράνιος βραβεύῃς ἐν τοῖς τῶν μακαρίων ἀποστόλων κλητοῖς διασχοῖς, τὸν ἐκλεκτὸν κορυφαῖον ἀναγορεύων σε. Ἀγαλλιάσθω τοίνυν ἡ τῶν πιστῶν Ἐκκλησία τούτων ἕνεκα καὶ εὐλογεῖτω τῆς θείας δόξης τὸ μεγαλοπρεπὲς καὶ πάντιμον ὄνομα.

Ἐγὼ δ' ἐκεῖνο προστίθημι, πρωθιεράρχα θεσπέσιε, ὅτι, οὐδὲν τῶν ὑπ' οὐρανὸν ἐστὶν ἀπρονόητον, ὡς ἢ ἔσω καὶ θύραθεν διδάσκουσιν ἱστορίαι, ὅπου ποτὲ μέγας ἦρθη διωγμὸς καὶ ταραχὸς, ἐκεῖ καὶ τοὺς παλαιστὰς ἢ πρόνοια ρωμαλέους ἤγειρε, καὶ τοὺς κυβερνήτας ἐμπείρους ἐκάλεσεν.

Ὅθεν καὶ τεκμήριον ἐγὼ τῆς σῆς παρὰ τῷ Θεῷ ἀξίας, (ἐὰν θεία εὐδοκία διέπῃ τὰ καθ' ἡμᾶς), τοῦτο τίθεμαι, ὅτι, Ἰοφώδῃ ὑπὲρ τὸν ἐκκλησιαστικὸν ὀρίζοντα μετεωρίζονται νέφη· βρέμει δὲ καὶ ἀπαίσιον μυκᾶται ἢ ἀπὸ μυρίων σφαδαζόντων παθῶν συγκιχωμένη καὶ συνογκουμένη θάλασσα· τὰ δὲ προκτεῖ, ἐργώδῃ καὶ πολλὰ τινα φαίνονται. Ἐντεῦθεν φοβεροὶ σωματικῶν ἀγῶνων καὶ θλίψεων σκόπελοι, ἐκεῖθεν πνευματικῶν κινδύνων λαμβάνουσαι ὑψηλοὶ, πολλαχοῦ κυμάτων ὑψηλὴ ἀμέτρητα, ἢ ἄβυσσοι ἀχανεῖς τῆς θρησκευτικῆς ἀμφιβολίας, τῆς δεισιδαιμονίας, τῆς ψυχρότητος καὶ παντελοῦς ἀπιστίας τὸν οὐρανοδρόμονα πλοῦν τοῦ μεγάλου καὶ θεοπαγοῦς τῆς Ἐκκλησίας σκάλους, δύσπλουν καὶ πολύπονον ἀπεργάζονται.

Διότι, ἐὰν μὲν πρὸς τὰ ἔσω καὶ τὰ ἔξωθεν ἀποβλέψωμεν, ὡσπερ σφηνκῶν καὶ ἀκρίδων καὶ μονιῶν ἀγρίων ψυχοδόροι ἀγγέλαι, τὰ θεόσπαρτα καὶ πολύφορα τῆς ἐώας ὀρθοδοξίας λήϊα νέμονται πολλαχοῦ καὶ καταλυμαίνονται. Εἰ δὲ τὰ ἔσω θεασόμεθα, ἔνθεν μὲν, λαϊκῆς ἐξερράγῃ πορίστριος, (τὸ μοναστηριακὸν ζήτημα ἐν Μολδοβλαχία), ἢ περὶ σφετερισμοῦ τῶν πτωχῶν κλήρων, οὔτε λίαν εὐχαρις, οὔτε ἰσῶτος ἐκτός· ἔνθεν δὲ πρόδοτά τινα προσγειώτερον, τὸ

ἐνιαῖον καὶ ἀδιαίρετον σῶμα τοῦ Χριστοῦ εἰς φυλάς ἀλληλομάχους διασχίσας σπουδάζουσι τὴν ἀποστολικὴν καὶ θεοσύνατον σύνοδον εἰς φυλετιῶν ἀντιπροσώπων γήϊνον οἴκτρον συνέδριον μετατρέποντα, οὐδὲ τί ἐστὶ τὸ πρὸς κέντρα λακτίξειν καταμανθάνοντα.

Ἄλλοθεν ποθεν ἀρχαῖότεροί τινες ἐν Χριστῷ ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, εἰς τὸν ἀποστολικὸν πῆχυν ἀπροσεκτοῦντες, τὸν, «Εἰ αὐτοὺς διερίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόεθα», σφόδρα ἐυσανασχετοῦσι καὶ ἀπελπισίας ἀφιῶσι κραυγὴν, ὅταν τοὺς ἀμβλυποῦντας ὀφθαλμοὺς οἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες τῆς τῶν εὐσεβῶν ὀλομελείας ἰλαδέλφως ὀδηγῶν ἐπαγγέλλονται. Ἡ ἔμπροσθεν Μαριάμμαι τινες πλατεῖ κραυγάζουσι σφύματι: «Μὴ Μωῦσεϊ μόνῳ ἐλάλησε Κύριος»; καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἡς οἱ θεομοῖ, προφητικοὶ καὶ ἀποστολικοὶ καὶ συνοδικοὶ, καὶ ὅλως ἐξ Ἁγίου Πνεύματος, ἀνθρωπίνως καὶ ἐθνοπολιτικῶς διοικῆσαι πεφιλοτίμηται.

Ἐν τοιοῦτοις σάλοις κλυθωνίζομένη Ἐκκλησία τί διαφέρει τοῦ παλίρρου καὶ ἀκαταστάτου Εὐρίπου τῶν πρὸς ἐσπέραν τοῦ ἡλίου τῆς ὀρθοδοξίας ἀμυρωθειῶν Ἐκκλησιῶν; Οὐδὲ ὑπερβολὴν λέγει τις, ἐφορμῶζων ἐκεῖνα τοῦ μεγάλου Πατριάρχου καὶ πατρὸς ἐπιφωνήματα: «Χαλεποὶ οἱ καιροί· οἱ ἐπιβουλεύοντες πολλοί· τὸ τῆς ἀγάπης γνήσιον ἀπόλωλεν... ἐν μέσῳ παγίδων διαβαίνομεν καὶ ἐπὶ ἐπέλξεων πόλεων περιπατοῦμεν. Οἱ μὲν ἔτοιμοι τοῖς ἡμετέροις ἐψησθῆναι κακοῖς... πολλοὶ καὶ πολλαχόθεν ἐφειστήκασιν· ὁ δὲ συναλγήσων οὐδεὶς· ἢ εὐαρίθμητοι λίαν».

Ὁμολογουμένου δὲ, ὅτι, οὐδὲν μᾶλλον ἔστιν εὐκλεέστερος ὁ τοῦς ἔξω ἀγῶνας καὶ θριάμβους δεινὸς ἀρχηγός, ἢ ὁ καθιστῶν τὸν λαὸν αὐτοῦ εὐτυχῆ καὶ εὐήμερον περὶ τὰ ἔσω καίρια, οὐκ ὀλίγα τῶν ἐν τῷ κόλπῳ τῆς εὐσεβοῦς κοινωνίας, ἀμέσου καὶ ταχυτῆς τῆς ἐπιμελείας δέονται.

Ποῦ γὰρ ὁ συνοδὸς κῶς εἶκος τῶν ἐνδημούντων (ἐνδήμων) : αἱ παρεπιδημούντων ἀρχιερέων; Ποῦ ἡ ἀποχρῶσα πρόνοια περὶ καταρτίσεως τοῦ κατ' ἐνορίαι κλήρον; Ποῦ ἡ τῆς ἱερᾶς μουσικῆς πατριαρχικῆ σχολῆ; Ποῦ ἡ δημοσία βιβλιοθήκη ἐν πόλει, ἐν ἡ βιβλίων μέγας ἐπιδημεῖ λιμός; Ποῦ ἡ συνοδοφόβητος τῆς ὀρθοδοξίας σάλπιγξ, ἡ τὴν εὐσέβειαν καὶ τὴν ἁγίαν παιδείαν διαδιδάσκουσα καὶ προσσπισομένη; Ποῦ τὸ εὖτω συγκεκροτημένον θεολογικὸν καὶ ἱεροδιδασκαλικὸν συνέδριον, (ἱερὸς σύλλογος, κεντρικὴ ἐπιτροπὴ) ὥστε πάντοτε καὶ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν καθιστάναί τῆς ὀρθοδόξου ἀπροπόλεως τὰ τεῖχη ἐρυσινὰ καὶ ἀπέρθητα; Τίς ἀγιοεὶ, ὅπου πνευματικὴ ἐγρήγορσις καὶ ζωὴ, ὅπου τύπου παμφαῆς ἡμέρα, ἐκεῖθεν φεύει πᾶσα ἠθικὴ τοῦ προσηλυτισμοῦ ληστεία;

«Ὅταν μὲν αὐτὴν “τὴν τοῦ Θεοῦ πόλιν πανταχόθεν ἀπὸ τείχους ἢ τοῦ ποιμένιος ἀγχίνια τε καὶ οὐνεσις περιβάλλη, πάντα εἰς αἰσχύνην καὶ γέλωτα τοῖς ἐχθροῖς τὰ μηχανήματα τελειῖται, καὶ μένουσιν οἱ κατοικοῦντες ἐνδον ἀσινεῖς. “Ὅταν δὲ τις αὐτὴν ἐπὶ μέρους καταλιῖσαι ἐκλυθῆ, κὰν μὴ πᾶσαν καταβάλλη, διὰ τοῦ μέρους, ἅπαν ὡς εἰπεῖν, λυμαίνεται τὸ λοιπόν». Ἰερως. λόγ. δ'.

Ποῦ, τὸ ἄξιον τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς ὑψηλῆς τοῦ Οἰκουμένικοῦ Θρόνου περιωπῆς, δικαστήριον δικαστῶν τῶν πάντων νομομαθῶν καὶ ἐμπείρων; Ποῦ ἢ τῶν ἐργατικῶν ὁμοθρήσκων τάξεων ἀνάλογος παιδεύς, ἢ τε ἄλλη καὶ ἡ κατηχητικὴ; Ποῦ ἢ ἐν ἡμῖν οὐχὶ προσωρινὴ καὶ ἐφήμερος, ἀλλὰ παντελῆς κατάργησις τῆς φορτικῆς ἐπαιτείας καὶ τὰ παραπλήσια;

Ἐν τοσαύταις δυσχερείαις πρωθυεράρχου λαῶν ἑτερονόμων, περιλείπω τὰς καθ' ἡμέραν ἀχθηδόνας αὐτοῦ, τὰς ὑβρεις, τὰς ἐπιχειρίας, τοὺς φορτικούς λόγους, τὰ παρὰ τῶν ὑποδεεστέρων καὶ ἀπειροτέρων σκώμματα, τὰς μέμψεις, τὰς πικρίας, τὰς ἀπειλὰς τῶν δυνατωτέρων, πρὸς ἃ τελευταῖον ἀθυμεῖ καὶ ἡ μακρόθυμος καὶ ἀπαθὲς στήθη καρδιά.

Εἰ γὰρ οἰκίας τις μιᾶς προνοῶν, (λέγετο Χρυσόρρημων Ἰωάννης), καὶ οἰκέτας ἔχων καὶ ἐπιτρόλους καὶ οἰκονόμους, οὐδὲ ἀναπνεῖ πολλάκις ὑπὸ τῶν φροντίδων, οὐδενὸς ὄντος τοῦ ἐνοχλοῦντος. Ὁ οὐκ οἰκίας μιᾶς, ἀλλὰ πόλεων καὶ δήμων καὶ ἐθνῶν, καὶ ὀλοκλήρου τῆς οἰκουμένης τὴν φρονιίδα ἔχων, καὶ ὑπὲρ τηλικούτων πραγμάτων, καὶ τοσοῦτων ὄντων τῶν ἐπιπρεαζόντων, καὶ μόνο: ὢν, καὶ τοσαῦτα πάσχων, καὶ οὕτω κηδόμενος, ὡς οὐδὲ πατὴρ παίδων, ἐννόησον τί ὑπομένει; (Χρυσ. εἰς Κορ. β' ια'. 28-29)

Περιβάλλουσί σε τοίνυν, πατριάρχα θεοπρόβλητε, ἢ ἀνωθεν πρό οἰα τὸν πατριαρχικὸν μανδύαν καὶ στέφανον, ὁπότε γέμει τοσοῦτων ἀκανθῶν, ἃς οὐκ ἐγείρει ἐν σοὶ τὸν ἄνδρα τοῦ **θελήματος αὐτῆς**, Μωϋσέα τυχόν, κατὰ τὸ ἀτρόμητον καὶ μεγαλουργόν, ἢ Φινεὲς καὶ Ἠλίξιν, κατὰ τὸν ζῆλον, ἢ Δαυὶδ κατὰ

τὴν ἀκακίαν καὶ τὴν πρᾶοτητα, ἢ Ζοροβίβελ καὶ Ἐσδραν κατὰ τὸ ἔθνοσωτήριον; « Ἐν γὰρ χειρὶ Κυρίου ἐξουσία τῆς γῆς, καὶ τὸν χρήσιμον ἐγερεῖ εἰς καιοὺν ἐπ' αὐτῆς ». (Σειραχ. ι'. 4.)

Ἰσως ὁ οὐράνιος ναύκληρος, ἰδὼν ἡμᾶς, ὡς ἄλλοτε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης βασανιζομένους, ἐν νυκτὶ τοῦ βίου, ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ τῆς τῶν ἀνέμων ἐναντιότητος, ἀποστέλλει σε ἀτρόμητον καὶ ἔμπειρον πηδᾶλιεῦχον τῆς νηὸς αὐτοῦ.

Ἰσως ὁ ἐπουράνιος ἀρχιποίμην τὰ πολυπαθῆ αὐτοῦ πρέβητα σπλεγχνισθεὶς ἀποστέλλει σε, φιλόλαον ποιμένα **κατὰ τὴν καρδίαν αὐτοῦ**. « Καὶ δώσω ἡμῖν ποιμένας κατὰ τὴν καρδίαν μου, καὶ ποιμανοῦσιν ὑμᾶς μετ' ἐπιστήμης ». Ἄλλως τε ἡ κοινὴ φήμῃ ἀνακρῦττει σε γένησιν ἀδελφῶν τοῦ αἰοιδίου καὶ ἀθανάτου ἐν τῇ εὐγνωμοноοῦσῃ μνήμῃ ἡμῶν προκατόχου σου κυροῦ Γερμάνου **κατὰ τὴν εὐθύτητα, τὴν φιλογένειαν καὶ τὴν εὐμάθειαν**. Αἱ δὲ Ἁγίαι Γραφαὶ διαβεβαιοῦνται, ὅτι, ὅπου τὸ σηῆνος τῆς ἀνομίας κραταιωθῆ, ἐκεῖ ὑπερπερισσεύει καὶ ἡ θεὴ χάρις.

Ἄλλ' ἢ κατὰ πάσης ἐπιγείας νικηφόρος αὕτη θεία χάρις, πατριάρχα πανάγει, τότε μάλιστα ἐπιφοιτήσει : καὶ τότε δεῖξεις, ὅτι ὄντως δάκτυλος Θεοῦ ἔψωσέ σε, ὅταν τὸν Κύριον ἀγαπῶν, τελείαν ἀγάπῃσιν, ἀγαπήσῃς ὁλοψύχως, μᾶλλον δὲ καὶ ὑπὲρ αὐτῆν σου τὴν ψυχὴν, καὶ τοὺς τοῦ Κυρίου ἄγνας. Οἶδας, ὅτι, ὁ τελειωτὴς τῆς σωτηρίας ἡμῶν τῆς ἐπέτρεψε τῷ κορυφαίῳ τῶν μαθητῶν τὴν τοῦ ποιμαίνειν φροντί-

δα, καὶ ὅτε παρηΰσια τρανῶς ἐβεβαιώθη, ὅτι ὑπεραγαπάται. «Σίμων Ἰωνᾶ, εἶπεν, ἀγαπᾷς με πλείον τοῦτων, ποίμην τὰς πρόβατά μου».

Τὸ δὲ μέτρον καὶ τὸν τρόπον τῆς τῶν λογικῶν ποιμνίων ἀγάπης ἐδίδαξαν μὲν σε πῶς πολλοὶ ἀοιδιμοὶ καὶ λαμπροὶ προκάτοχοί σου, ἀρχῆ τοί τε καὶ νεώτεροι, ἄλλος ἄλλων ἄρετὴν ποιμαντικὴν καὶ ἀγαθοεργίαν κατορθοῦσάμενοι· λαμπρότερον δὲ τῶν ἄλλων ἔργῳ τε καὶ λόγῳ, ὑπετυπώσαντο ἐν μὲν τῷ νόμῳ ὁ Θεόπτης Μωϋσῆς, ἐν δὲ τῇ χάριτι ὁ Θεοφώτιστος τῶν ἔθνων Ἀπόστολος.

Ὁ πρῶτος σταθεῖς ἐνώπιον Κυρίου, ὅτε θυρωθεὶς παρ' ὀλίγον ἐξωλόθρευε τὸν μασχολάτρην λαόν, εἶπε· «καὶ νῦν Κύριε, εἰ μὲν σφείδεις αὐτοῖς τὴν ἀμαρτίαν αὐτῶν, ἄφες· εἰ δὲ μὴ ἐξέλκειψόν με ἐκ τῆς βίβλου σου. Ὁ δὲ Μέγας Παῦλος, ὑπὲρ πάσης μεριμνῶν Ἐκκλῆσιᾶς, ὡς τῆς γῆς ἀπάσης ἀπόστολος, πρὸς τοὺς προεστῶτας τῆς τῶν Ἐφεσίων Ἐκκλῆσιᾶς, ἔλεγε· «Τὸ Πνεῦμα τὸ ἄγιον κατὰ πόλιν διμαρτύρεται λέγον, ὅτι δεσμὰ μοι καὶ θλίψεις μένουσιν. Ἄλλ' οὐδενὸς λόγον ποιοῦμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχὴν μου τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου μετὰ χαρᾶς, καὶ τὴν διακονίαν, ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες, ὅτι, τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον.» Πρὸς δὲ τὰ ἐν Ρώμῃ νεοφώτιστα πρόβατά ἐγράψεν· «Ἡ ψυχὴν αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα.» Ἀούεις ψυχῆς ποιμαντικῆς αὐταπάργνη-

σιν, ἀποβαλούσης καὶ αὐτὴν αὐτῆς τὴν αἰώνιον
σωτηρίαν, ὑπὲρ ὧν ἐποίμεινεν. Ὑπὲρ τοὺς πάντας
ὅμως διετράνωσεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός,
δείξας ἐν ἑαυτῷ, πῶς ὁ «ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυ-
χὴν αὐτοῦ τ' ἔθισιν ὑπὲρ τῶν προβάτων,, μάρτυς
γενόμενος τοῖς παθίμασιν. Τῷ ὄντι οἱ μὲν ἅγιοι
μάρτυρες ἐθάπαξ ἔπιον τὸ ποτήριον τοῦτο· τὸ δὲ
μαρτύριον τοῦ καλοῦ ποιμένου καθημερινὸν
καὶ ἰσόδιον. Ἀντὶ πολλῶν καὶ μεγάλων παραδειγ-
μάτων ἀρκέσει ἢ ἐν τοῖς Οἰκουμενικοῖς Πατριάρ-
χαις πανευκλεῆς καὶ ἀγιωτάτη συνωρίς, ὁ χρυσοῦς
Ἰωάννης καὶ λαμπρός· καὶ φερώνυμος· ῥώτιος, ἁμφό-
τεροι ὀλοκαύτωμα τῷ Θεῷ ὑπὲρ τῶν ποιμνίων κα-
τῆς ἀληθείας γενόμενοι.

Ἄλλὰ καὶ οὕτω θάρσει, πατριάρχα θεοστήρικτε,
θαρσεῖτω λαὸς τοῦ Θεοῦ. Πρὸς τὰς μεγάλας καὶ
ἀγαθὰς καὶ ἀσκνοὺς ψυχὰς, μέγας καὶ κραταῖος δεῖ-
κνυται καὶ ὁ πιντοδύναμος. Καθὼς δὲ τὰς μεταλ-
λικὰς οὐσίας τὸ πῦρ τῆς κομίνου δοκιμάζον, λαμ-
πρύνει, οὕτως ἐξουσίαι δῦσμεταχείριστοι, ἀνδρὸς δο-
κιμάζουσιν ἀρετὴν καὶ εὐστάθειαν.

Ἀρχαῖον καὶ ἀληθινὸν ἐστὶ τὸ γνωμάτευμα, ὅτι
μεγάλῃ ἀρχῇ τὸν μέγαν ἀναδείκνυσιν ἄνδρα.
Οὐδ' ὠνόμασέ τις πώποτε, οὔτε κυβερνήτην ἀγαθὸν
τὸν ἐν γαλήνῃ τοῦ λιμένος καθήμενον οὔτε βασιλέα
ἢ πατριάρχην, ἢ στρατηγὸν μέγαν καὶ λαμπρὸν, ὃν
μὴ ὑπεβάστασαν ὑπεράνω πολλῶν, ὡς δύο ἀκατά-
βλητοι πτέρυγες, **νοῦς καὶ θέλησις.** Τῆς πνευμα-
τικῆς ὀλκάδος ὁ κυβερνήτης τὴν μὲν καρδίαν καὶ
τὴν διάνοιαν ἔχων ἰσχυρὰ, τὴν δὲ πάντων τῶν περὶ

αὐτὸν σύμπραξιν ἀντὶ ποδῶν καὶ χειρῶν καὶ αἰσθητηρίων καὶ ἀντὶ μοχλοῦ **μεγαλουργοῦ** δυνάμεως μεταχειριζόμενος, καὶ τὸ μὲν πνεῦμα τοῦ νῦν αἰῶνος συμμορφῶν τῷ ἐπουρανίῳ πνεύματι τοῦ εὐαγγελίου, ἐκεῖνο δὲ καλῶς ἐνθυμούμενος, ὅτι, ὁ Θεὸς στεφανοῖ οὐχ ἀπλῶς τὸ ἄρξασθαι καλῶς, ἀλλὰ καὶ τὸ καλῶς τελειῶσαι μάλιστα· τοιοῦτος κυβερνήτης τί οὐ δύναται; Ὅπου δὲ τὰ μὲν πολλὰ καὶ παντοῖα τῆς πατριαρχείας βάρη, αἰσίως μερισθέντα καὶ διὰ τῆς σῆς ἐθνωφελούς συμπράξεως, ἱκανῶς ἐκουφίσθησαν, οἱ οὐδὲ σύμπαντες ὑπάρξουσιν ἀδιαρρήκτως συναπισμένοι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, ἐκεῖ, συμπαραδρεύσει μὲν πάντως καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀοράτως, ἐνισχύει δὲ καὶ φωτίζει τὸν τῆς Ἐκκλησίας προέδρον ἱερῶς ἐν ἱεροῖς περὶ ἱερῶν βουλευόμενον.

Τὸ κύριον τῆς πατριαρχικῆς **μέρας** ζήτημα οὐκ ἀποφαίνει περιττὰς ἐτι ὀλίγας λέξεις πρὸς τὰ θεοφιλή τοῦ ὀρθοδόξου καὶ **ἀγίου ἔθνους** σεμνώματα καὶ στηρίγματα.

Ἡ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, διδάσκει, ὡς οἱ πολλοὶ τοῦ ἀκροατηρίου γινώσκουσιν, ὅτι μέλη μὲν συνοδικὰ ὀλιγομελοῦς ἀρχιερατικῆς χορείας ἔσω τῆς περιφερείας τῶν δογμάτων καὶ τῶν ἱερῶν κανόνων ἐνεργοῦντα δίχα τοῦ κανονικοῦ προέδρου τε καὶ πατριάρχου εἰσὶ σῶμα δίχα κεφαλῆς. Πατριάρχης δὲ μὴ μετὰ συνόδου συναποφασίζων τὰ κοινὰ, ἐστὶ κεφαλὴ χωρὶς κορμοῦ. Ἐκάτερον χωρισθὲν τοῦ ἑτέρου, ἐστὶν ἀκατανόητον ἐν τῷ κόλπῳ τῆς ὀρθοδοξίας, ἄξιοι τοῦ κατοικεῖν τὰς ἐν **Ρώμῃ** κατακόμβας. Ἐντοῦθα ἰσχύει μάλιστα τὸ τοῦ

Ἀποστόλου: «Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἐστὶν ἓν μέλος, ἀλλὰ πολλά... ἐν δύναται ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ, χρεῖαν σου οὐκ ἔχω, ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσὶ, χρεῖαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. Εἰ δέ ποτε διαφωνήσει πρὸς ἑαυτὴν ἡ ἱερὰ ἐκκλησία ἐκκλησίας ἐκκλησίας, ἢ ὁ κορυφαῖος, περὶ σπουδαῖον καὶ οὐσιώδες τῆς ἐκκλησίας ζήτημα, οἱ τῶν ἀγίων καὶ πανσέπτων οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν συνόδων σεπτοὶ κανόνες, τὰ οὐρανισμῶν ταῦτα τῆς ἐκκλησίας προπύργια οὐκ ἀρκοῦνται ἀπλῶς εἰς σχετικὴν π' ἐπινοησιμῶν μόνων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἱεραρχῶν, καὶ πολλῶν ἑλαττωτέρων εἰς τὴν τῶν λαϊκῶν ὑπουργῶν καὶ προβούλων, ἡμεῖς τοιοῦται· ἀλλ' ὀρίζουσι, ἵνα πάντες ἐρωτῶνται οἱ συλλειτουργοὶ καὶ ἰσοβλήτοι τοῦ θρόνου, ἐν δὲ ἀνάγκῃ, καὶ οἱ τῶν ὁμῶν θρόνων ἐπίσκοποι.

Οὐδέν ἐξ ὧσαύτως λαμβάνει τῶν περὶ τοὺς ἱεροὺς κανόνας ἀσχοιομένων, ὅτι, εἴτε ἐν ἀγίῳ πνεύματι ἐθέσπισαν κανονικὸν οἱ Ἀπόστολοι, καὶ αἱ μετ' αὐτοῦ καὶ κατ' αὐτοῖς συγκροτηθεῖσαι θεόφρονες σύνοδοι, τοῦτο «ἀκράδαντον καὶ ἀσαλευτον διαμενῆ» [ὡς ἡ Ζ' οἰκουμενικὴ σύνοδος ἀποφαίνεται], ἕως οὗ ἄλλη ἐπιστολικὴ σύνοδος ἐπελθοῦσα οἰκουμενικὴ καὶ ὑπὸ τοῦ παναγίου Πνεύματος ἔλλαμψεῖσα καὶ αὐγασθεῖσα, κατανοήσῃ τι τῶν περὶ τὰ ἦθη καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν διακρίσιν καὶ τῆς χρῆσον μεταρρυθμίσεως.

Διόπερ οὐδεὶς νόμος ἀνθρώπινος ἀναιρεῖ κανονικῶς κανόνα συνόδου· ἡ γὰρ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία κυβερνᾶται διὰ ἀποστόλων, διὰ προφητῶν, διὰ διδασκάλων, διὰ δυνάμεων [θαυματουργῶν] καὶ

ἀπλῶς διὰ τῶν κρειττόνων χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος. Π. ὅς δὲ τούτοις ἡ παλαιὰ καὶ ἀκηλί-
δωτος Ἐκκλησία τῶν Ἀθανασίων καὶ Κυρίλλων,
τῶν Γρηγορίων καὶ Χρυσόστομων, μόνην ἀφορμὴν
δικαίης πύσεως ἀπὸ ἐπισκοπῆς, τὴν ἐν γνώσει γι-
νώσκουσα ἀθέτησιν δόγματος ἢ συνοδικοῦ κανόνος,
ἀπεδοκίμαζε πᾶσαν ἄλλην ὡς ἄθεσμον.

Τὰ δὲ νῦν, ὡς ἐομὲν ἐλεύθεροι περὶ τὴν πάτριον
πίστιν κοτὰ θεῖον ἔλεος καὶ ἡ πολιτὴ ἡ εὐθύνη τοῦ
πατράχου μεμέριστοι, καθῆκόν ἐστιν ἱερώτατον τῆς
εἰς θείας ἅμα καὶ ἐνέσεως τῶν ἐν ἡμῖν ἰσχυρῶν
καὶ λεγάδων, τὸ προλαμβάνειν καὶ ἀπογοῦειν πᾶσαν
ἄλλην πρόφασιν, ἥτις ἀντιστρατεύεται πρὸς τὸ
πνεῦμα καὶ πρὸς τὴν ἐλευθερίον τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ εἰς οὐδεὶς ἐντοῦθα ἐφορμίζεται μάλιστα.
Μόνον ἡ θεοδώρητος ἁμόνοια, τοὺς μὲν λαοὺς καθί-
στησιν ἰσχυροὺς καὶ μεγάλους, τὴν δὲ ἀλήθειαν καὶ
δικαιοσύνην, ἀκαταγώνιστα.

Ἄλλὰ τὸ εὐλογημένον δένδρον τῆς ὁμονοίας τότ'
εὐδοκιμεῖ. ὅταν, φυτευθὲν εἰς τὴν λιπαρὰν γῆν τῆς
εἰλικρινείας, ἀδιαλείπτως ποτίζεται διὰ τοῦ ἀληθι-
νοῦ καὶ κατ' ἐπίγνωσιν ζήλου, ὅστις ἐν μόνον οἶδε
συμφέρον, τὸ συμφέρον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς κοινω-
νίας.

Ὡ ἄγγελοι εἰ. ἡνης, ὦ ἀγιώτατε τῶν ψυχῶν ἡμῶν
ἐπίσκοπε καὶ οἱ συνεπίσκοποι αὐτῆ ἔστω τῆς ἐκ-
κλησίας ἡ δόξα, οὗτος ὁ στέφανος τῆς ἱεραρχίας καὶ
οὗτος ὁ πλοῦτος τῶν εὐσεβῶν, τὸ τὴν θεοφύτευτον
ἄμπελον καρποφόρον ἀναδείξαι, καὶ συσφίγξαι μὲν
τὸν τῆς ἀδελφότητος καὶ εἰρήνης σύνδεσμον μεταξύ

τῶν ὀμνολόγων Ἐκκλησιῶν διὰ τῆς ἐνόητος τῆς πίστεως καὶ διὰ τῆς στενωτέρας κοινωνίας· προλείπειν δὲ καὶ προοδοποιῆσαι τὴν εἰς τοὺς κόλπους τῆς μιᾶς ἀληθινῆς Ἐκκλησίας ἀποκατάστασιν τῶν λοιπῶν προβάτων, τῶν οὐκ ἐκ τῆς αὐτῆς ταύτης· καὶ μηδὲν μηδέποτε μὴτ' ἐγκρίναι, μὴτ' ἐπιτρέψαι μηδὲ ἀνεχρῆναι μηδαμῶς ἀντικανονικὸν καὶ ἄθισμον ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ, κἂν δὲ καὶ αὐτὸ τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκχεῖ διὰ τὸν Κύριον. **«Πειθαρχεῖν Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις»**, ἔλεγον οἱ θεῖοι ἀποστολοὶ. Ὡς ὑμεῖς δικαίως σεμνύνεσθε· καὶ μαθητοὶ καὶ διάδοχοι γνήσιοι εἶνε.

Ἐπουρᾶνε βασιλεῦ, ἐξ εὐπᾶσζ πατριὰ καὶ ἐξουσία ἐν οὐρανῷ· καὶ ἐπὶ γῆ ὀνομάζεται, καὶ πᾶσα διάνοια καὶ καρδία διαπλασσομένη πρὸς τὸ ἴσον κοττειθύνεται θέλημα, σύ εὐλόγησον, φώτισον καὶ στερωσον τὸν σεβασμιώτατον, καὶ παναγιώτατον πρωθιεράρχην τῆς Ἐκκλησίας σου, κρατύνων καὶ ἀγαθύνων αὐτεῦ καὶ νοῦν καὶ προαίρεσιν. Ποίησον αὐτὸν γενέσθαι μεγαλωφελῆ καὶ ἄριστον καὶ τῆς ἀληθείας θεοπρέπτον τῆς ἀγίας σου ποιμνῆς ἀρχιποιμάντορα. Σὺ, οἰώνιε πρύτανι καὶ εἰρήναρχε τοῦ παντός. δὸς λύσιν τῶν κοτεχόντων ἡμᾶς ἀναρῶν, καὶ τὰ διεστώτα σύ· αἴψων, καὶ τὰ ἐσκοπισμένα συνάγαγε ἐν τῷ σῶ βραχίονι.

Τῷ φιλαλάφ καὶ γαληνοτάτῳ καὶ εὐεργετικωτάτῳ ἡμῶν βασιλεῖ καὶ αὐτοκράτορι, Σουλτάν, Ἀβδουλ-Ἀζίζ Χάν ἐφένδρη καὶ τοῖς πανελάμπροισ αὐτοῦ ὑπουργοῖς καὶ συμβούλοις ὑγίειν δίδου μαροῦμερον καὶ εὐήμερον, χρηστὰ ἐμπνέων αὐτοῖς καὶ λαοσωτή-

ρια τὰ βουλευματα. Χριστιανῶν τὸ κέρος ὑψωσον,
καὶ πάντας ἀγίασον.

Γένοιτο, γένοιτο!

Μετὰ τὴν ἐν τῷ ναῷ νεομισμένην Ἐκκλησιαστικὴν τελετὴν καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Ἡρακλείας ἐγχείρισιν τῆς Πατριαρχικῆς Παιμαντορικῆς Ράβδου (Πατερίσκου) κατὰ τὰ ἀέκαθεν εἰθίματα, καθόσον, (τὸ Βυζάντιον, πρὶν ἢ προαχθῆ εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν καὶ ὀρισθῆ ὡς ἔδρα τοῦ Οἰκουμένου Πατριάρχου, ἦτο ἐπισκοπὴ τῆς Μητροπόλεως Ἡρακλείας) καὶ τὴν ἐπ' ἀμβωνος ἐμβριθῆ, σοφὴν καὶ εἰς ἄκρον καλλίμεπῆ προσφώνησιν ὑπὸ τοῦ εὐρυμαθεῦς καὶ ἡδυσπεστάτου Ἐπιστάθιου Κλεοδόου Ἰεροσολων εἰς τὸ Μέγα Συνεδικὸν ἀέλαβε τὰ ὑψηλά καὶ δυσβάστακτα καθήκοντα τοῦ Οἰκουμένου Πατριάρχου ὑπὸ τὸ ὄνομα Σωφρόνιος Γ'· εἰς περιστάσεις λίαν δυσχερεῖς καὶ ἀκαθώδεις, πεποιθὼς εἰς τὴν θείαν ἀντίληψιν καὶ τὴν σύμπραξιν τῆς τε Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Διαρκοῦς Ἐθνικοῦ Μικτοῦ Συμβουλίου, καὶ πάντες εὐφρονεῦντος ἐκ τῶν λογάδων τοῦ ἔθνους καθ' ἃ διαρρήδην ἐξομολογούμενος ἐκφράζεται ἐν τῷ ἀγαφρευτηρίῳ αὐτοῦ λόγῳ ἐπ' ἐκκλησίας.

Αἱ δυσχέρειαι, ὅφ' ὧν περιεστοιχιζέτο ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην διὰ ζωηρῶν χρωμάτων ἰδοὺ πῶς περιγράφεται ὑπὸ τῆς ἐξῆς περικοπῆς τῆς πρὸς αὐτὸν προσφωήσεως·

«Ναί, θεόλεκτε Πατριάρχα, δεινός ὁ κλύδων, δεινοτάτη ἡ θύελλα, λυσοῦντα τὰ κύματα, ἄγρια τὰ πάθη σύμμικτα καὶ πολυσύνθετοι οἱ κίνδυνοι, θρασεῖα καὶ κερυβαντιῶσα ἡ φαυλότης, φοβερόν τὸ ὑποχαῖον χάος, ποικίλα καὶ σοβαρὰ τὰ ἐπιλυτέα ζητήματα, πολλὰ τὰ δεόμενα ριζικῆς ἀγοργα ὤσεως, πολλαὶ αἱ ἐπουλωτέαι πληγαί...» Καὶ ὄντως εἰς δξυτάτην φάσιν εἶχον περιέλθει τὰ τότε φλέγοντα ζητήματα, τὸ Βουλγαρικόν, τὸ Μοναστηριακόν, τὸ Οἰκονομικόν καὶ τὸ Κρητικόν, δὲ τῆς ἐκτραγείσης τότε μεγάλης ἐπαναστάσεως κατὰ τὰ ἔτη 1865—1866, καὶ ὡς ἐπίμετρον, ἡ ἐπισκύψασα ὡς κεραυνός βροτολογός Χολέρα, ἡ ἐξ Αἰγύπτου μεταδεδεῖσα καὶ μυριάδας ψυχὰς αἰδιδί προῖάψασα!

Ἐπὶ τριαύτας παγγαλέπους καὶ δυσχειμάστους περιστάσει, καὶ συνθήκας ἀέλαβεν ὁ Σωφρόνιος τοὺς εἰσάκτας τῆς χειμαζομένης ἐκκλησιαστικῆς Ὀλκᾶδος, ὡς ἀτρόμητος εἰκοστροφος μετὰ ζηλωτῆς ἀφοσιώσεως καὶ ἐθελουσίης καὶ αὐτόχρημα στρατιωτικῆς πειθαρχίας, εἰς γεν αἶος καὶ ἀληθῆς στρατιώτης τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τοῦ πολυπαθοῦς ἡμῶν Γένους!

Ἐπὶ τῆς Πατριαρχείας αὐτοῦ πολλὰ τὰ καλὰ διενεργήθησαν, τῶν συμφερόντων καὶ παθῶν αἱ παλῆροισι κατηνύασθησαν ὑπὸ τῆς τοῦ Πατριαρχικοῦ προσώπου αἰδεσιμότητος καὶ γλυκύτητος δυωπούμεναι. Γὰρ τοῦ Γένους ἐπὶ τὸ βέλτιον διερρυθμίσθησαν, ὁ Κλῆρος κατέστη σεβαστός, αἱ ἐκκλησίαι, ἄλλαι μὲν

ἐκ βάρων ἀνηγέρθησαν, ἄλλαι δὲ ἀνεκαινίσθησαν. Ἡ πρεσβυγενής καὶ τηλέκλυτος Πατριαρχικὴ Μεγάλῃ τοῦ Γέ. οὗς Σχολὴ τοῦ Φαναρίου, τότε ἔνεκα οἰκονομικῶν δυσχερειῶν κλονιζομένη, ἐστηρίχθη, συνεπέλα τῆς αὐθαιρέτου ἀρπαγῆς τῶν ἐν Ρουμανία κτημάτων αὐτῆς, ἐκ τῶν ἐνόντων διὰ τῆς ἰδρύσεως τῆς «Κεντρικῆς Ἐκπαιδευτικῆς Ἐπιτροπῆς», διορισθέντος ὡς Σχολάρχου τοῦ εἰρυμαθοῦς καὶ σοφοῦ Ἀρχιμανδρίτου Εὐσταθίου Κλεοβούλου τοῦ πάνυ, τοῦ κερυφαίου κατὰ τὴν ὑψηλὴν παιδείαν καὶ τὴν ἑκτακτον μόρφωσιν μεταξὺ τῶν κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης· ἢ ἐν Χάλκῃ Θεολογικῇ Σχολῇ ἐγένετο ἀντικείμενον σοιστικῆς μερίμνης, τὰ χρέη τοῦ κοινοῦ ἀνεκουφίσθησαν, ἢ ἐν γέ. εἰ δημόσιος παιδεία καὶ τὰ γράμματα πρῶστα τεθεῖντα ἀνεξωπευρήθησαν καὶ ἐτιμήθησαν. οἱ ἐθνοπατῆροι κανονισμοὶ ἐφῆμασθησαν μεθ' ὅλας τὰς ἐκτακτοῦ παρουσιαζομένας ἀτελείας αὐτῶν· ἀγάπη δὲ πανταχοῦ ἤρξατο νὰ βασιλεύῃ ἐν ταῖς καρδίαις πάντων.

Μουσικὴ Σχολή. Ἐπ' αὐτοῦ αὐθις ἰδρύθη ἢ ἀπὸ πεντηκονταετίας, διαλυθεῖσα Πατριαρχικὴ Σχολὴ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς τοῦ Βυζαντινοῦ ὕφους.

Ἐξεδόθη δὲ καὶ ὁ Τόμος τῆς χειραφετήσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐπιτανήσου μετὰ τὴν ἔωσιν τοῦ Ἰονίου Κράτους μετὰ τῆς Ἑλλάδος.

Εἰργάσθη μετὰ θόρυβους καὶ ἐγκωρυφήσεως ἀκαταπόνητον πρὸς πλήρη ἐφαρμογὴν τῶν ἰσίων ἐθνικῶν Κανονισμῶν, πρὸς ἐξομάλυνσιν τοῦ βουλγαρικοῦ

ζητήματος. Γειναίως ἀντέστη κατὰ τῆς συλήσεως καὶ ἀρπαγῆς τῶν ἐν Ρουμανία Μοναστηριακῶν κτημάτων καὶ ἐρρωμένως καὶ μετὰ τόλμης κατεδίκασε τὰς ἀρπακτικὰς καὶ ἀντεκκλησιαστικὰς καινοτομίας τοῦ τότε ἡγεμόνος τῆς Ρουμανίας (Μολδ.-βλαχίας) Ἀλεξάνδρου Κούζα, ὃν ἐξηνάγκασε μάλιστα νὰ χρισθῇ ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ κατὰ τὰ ἀνέκαθεν εἰθισμένα διὰ τοῦ «Κέλευσον, κελεύσατε» προσαχθέντα ὑπὸ τῶν τότε Μητροπολιτῶν Νικομηδείας Διοουσίου καὶ Νικαίας Ἰωαννικίου, ἐνώπιον τοῦ ἱστορικοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου, τοῦ τιμίου τούτου λειψάνου τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου.

Συνελόντι δ' εἶπεῖν, ἡ μεριμνοτρόφος καὶ τυρβαστικὴ αὐτοῦ ψυχὴ πᾶσαν κατέβαλλε μέριμναν πρὸς ἀνύψωσιν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς εὐκλειαν καὶ λαμπρότητα. Τὸ ἀτρόμητον αὐτοῦ ἰδίᾳ παρετηρήθη κατὰ τὴν ἐπιδημίαν τῆς μεγάλης βροτολοιγοῦ χολέρας τῷ 1865, ὅτε πάντες φόβῳ συχθέντες καὶ ὑπὸ πανικοῦ καταληφθέντες, κληρικοί τε καὶ λαῖοι, ἐγκατέλιπον τὴν Κωνσταντινίαν, μόνος αὐτὸς ἐμείνεν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις μετ' εὐθρήμευ προσωπικοῦ, ἐκπληρῶν τὰ τοῦ θρησκευτικοῦ ἀσχηγοῦ καθήκοντα καὶ τοὺς πάντας παραμυθῶν, ἐκδοῦς δὲ ἐγκυκλίους καὶ πατριαρχικὰ γράμματα, δι' ὧν συνεβούλευε, παρήνει καὶ ἐνουθέτει, καὶ ἐνεθάρρυνε τὸν κατεπτοημένον λαὸν, καὶ ὑπεδείκνυε τὴν ἐν παρομοίαις περιστάσεσιν ἐπιβαλλομένην δίαιταν καὶ τροφήν, συνιστῶν τὸ δαπάναις αὐτοῦ ἐκτυπωθῆν καὶ ζωρεῖαν διανεμηθῆν ἅ τεχο-

λερικὸν Ἐγχειρίδιον τοῦ φιλανθρώπου ἱατροῦ τῶν Πατριαρχείων Θ. Γεωργιάδου.

Καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τῆς Πατριαρχείας αὐτοῦ, ἔχαιρε τὴν ἀμέριστον ἐκτίμησιν καὶ πλήρη ἐμπιστοσύνην τῆς Ὑψηλῆς Πυλῆς, ὑπὸ Πρωθυπουργὸν καὶ Μέγαν Βεζύρην τὸν περιλάλητον καὶ πολυμήχανον πολιτικὸν τῆς Ὄθωμ. Αὐτοκρατορίας, τὸν Ἀλή-Πάστάν καὶ ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν, τὸν Φυᾶδ-Πασσάν, τὸν πολὺν, τῶν κορυφαίων ἐγλωτίων πολιτικῶν τοῦ Κράτους κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, μεθ' ὧν ὁ Σωφρόνιος συνεδέετο καὶ δι' ἰδιαιτέρας πελυχρονίου φιλίας. Πρέσβυς δὲ τῆς Ρωσίας ἦν ὁ δεδωλωμένος πανσλαβιστῆς καὶ ἀρχίστροφος διπλωμάτης, στρατηγὸς Ἰγνάτιεφ. Τῆς δὲ Ἑλλάδος, ὁ πατριωτικώτατος καὶ εὐτολμος Πέτρος Δεληγιάννης. Τῆς δὲ Ἀγγλίας ὁ Σιρ Χένρυ Μπούλβερ. Τῆς δὲ Γαλλίας ὁ Μουτιέ καὶ ὁ Μπουρέ.

Ἀναφέρομεν τὴν λεπτομέρειαν ταύτην, ἵνα καταδεχθῆ πρὸς ὁποῖους τινὰς ἄνδρας, πολιτικῶς καὶ διπλωμάτας εἶχε νὰ πελιτευθῆ ὁ Σωφρόνιος, ὡς Οἰκουμηνικὸς Πατ. ἱάρχης.

Ἡ παραίτησις. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἕνεκα τῶν ἀενάων καὶ ἀδιακόπων ἐργασιῶν καὶ σοβαρῶν ἀσχολιῶν καὶ μεριμνῶν, τῷ 1867 ἔτει ὑπὸ σοβαρᾶς καὶ δεινῆς νόσου προσβληθεὶς, ἄκων καὶ μὴ βουλευμένος, ἐπει-ἀναγκάσθη, ἵνα παραιτηθῆ καὶ ἀποσυρθεὶς εἰς τὴν ἐν τῇ νήσῳ Πριγκίφ ἰδιόκτητον αὐτοῦ οἰκίαν, ἐφησυχάσῃ καὶ ἀνακτήσῃ τὴν πολυτίμον διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Γένος ὑγίειαν αὐτοῦ.

Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας. Μετὰ τὴν πρὸς Κύριον ἀποδημίαν τοῦ αἰοιδίμου Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Νικάνορος, βαρὺς ἐνέσκηψε κλύδων ἐν τῇ Γεραραῖ καὶ πάλαι ποτὲ περικλεεῖ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ἀλεξανδρείας, ἐπὶ μακρὸν συνταράξας καὶ εἰς τὸ χεῖλος τῆς Ἀβύσσου περιαγαγὼν αὐτήν. Τότε παρέστη, εἰπερ ποτὲ, αἰσθητὴ ἡ ἀνάγκη κυβερνήτου δεξιῦ, δυναμένου, ἵνα ὀδηγήσῃ τὸ κλυδωνιζόμενον σκάφος εἰς λιμένα εὐδίου καὶ ἀσφαλῆ.

Μετὰ πολὺπλαγκτον καὶ πελυδάκρυτον περιπλάησιν πρὸς ζήτησιν καὶ ἀευρεσιν τοῦ ταύτου, καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ λαοῦ ἀβύεμματος, ἐστὶν ἡ ἀπὸς τὸν ἐν Πριγκήτωρ ἰσὼ εὐσεβῆ καὶ ἐφησυχάζοντα πολὺν καὶ παλαίμαχον τῆς Ἐκκλησίας ἀγωνιστὴν, τὸν Σωφρόνιον κλητὴν δὲ βουλήν καὶ ψήφω καὶ τῇ προνοίᾳ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἧς πρέστατο ὁ ἐδὲ Γεράσιμος καὶ βασιλεύσαστος Γρηγοριος ὁ βος, τὸ δευτερον πατριαρχεῶν, (ἐπὶ τῆς πρώτης πατριαρχείας τοῦ ὁμοίου, ὁ Σωφρόνιος ὑπὸ αὐτῷ τούτου εἶχε προχειρισθῆ ἀρχιερεὺς καὶ Μητροπολίτης Χίου), ἐξελέγη Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας ὑπὸ τὸ ὄνομα Σωφρόνιος Δ'. τῷ 1870 κατὰ μῆνα Ἰούνιον.

Ὁ Σωφρόνιος ἄκων καὶ μετὰ τὰς ἐμμότους παρακελεύσεις καὶ προτροπὰς τοῦ Γρηγορίου βου, τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ τῶν προεξεχόντων λογάδων τοῦ Γένους, ἀπεδέχθη τὴν ἐκλογὴν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ρητῷ καὶ κατηγορηματικῷ ἔρω, ὅπως ἐν τῇ διακυβερνήσει τοῦ Ἀλεξανδρινῶ θρόνου ἐξακολουθήσῃ φέρων τὸν τίτλον **Παναγιώτατος** καὶ ἵνα ἔχῃ ἀπόλυτον ἐλευθερίαν ἐνεργείας, καὶ τοῦτο διὰ νὰ δυνηθῇ, ὅπως ἐπαναφέρῃ τὴν ἐν τῷ κλίματι τοῦ Ἀλεξανδρινῶ θρόνου διασαλευθεῖσαν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ τὴν ποθητὴν γαλήνην.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

«Ἀλλὰ σοί, λαὸ τοῦ Θεοῦ, σοὶ τῷ ἔχοντι καρδίαν, ὡς ὄρος ὑψηλὸν, ἐφ' οὗ φύονται τὰ εὐγενέστερα ἄνθη καὶ τὰ λεπτότερα αἰσθήματα, σοί, τῷ γενῶντι πατέρας διὰ τὸ σὲ εὐλογῶσι, σοί, λαὸ τοῦ Θεοῦ, σοὶ ἀνήκει ἡ εὐλογία μου, σοί, ἡ καρδία μου, σοὶ καὶ αὐτὴ ἡ τελευταία μου πνοή» (Σωφρόνιος, Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κατὰ τὴν ἑσπέρην τῆς 50)ετηρίδος τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ τῷ 1889 Ἰουνίου 29 ἐν τῇ πρὸς τὸ λαὸ προσηγήσει αὐτοῦ.)

ΑΓΓΕΛΙΑ

«ΕΡΜΗΣ». — Ἐφημερὶς Ἐμπορικὴ καὶ Λαχειολογικὴ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Τὸ Ἀληθινὸν «ΦΩΣ». — Ἐφημερὶς πολιτικὴ, φιλολογικὴ καὶ τῶν εἰδήσεων.

«Ἀγγελίαι». — Διεθνὴς Ἐφημερὶς ἀγγελιῶν, διαφημίσεων καὶ παντοίων δημοσιεύσεων, εἰς διαφόρους γλώσσας.

Ἰδιοκτῆτης καὶ Διευθυντῆς
Σ. Σ. ΡΟΔΙΝΟΣ.

Τὸ ἑρμῆς «ΕΡΜΟΥ».

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023918

15

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΩΝ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ

ΕΝ ΤΗΣ Π. Μ. Γ. ΣΧΟΛΗΣ
ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1920—21.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΦΟΡΕΥΟΝΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

τοῦ Σ. Ἀγίου Παιδίας κ. Γερασίμου, προέδρου, καὶ τῶν κ. κ.
Γ. Ἀποστολίδου, Ι. Μιχαλακοπούλου, Κλεοβ. Κοκκολάτου,
Γ. Καραβοκυροῦ, Στ. Λεοντιάδου καὶ Σ. Καραϊωσήφογλου.

σχολαρχοῦντος
τοῦ Μ. Κατηχητοῦ τοῦ Οἴκ. Θρόνου
αἰδ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΖΩΤΟΥ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ